

Auriacus, sive libertas saucia

Daniël Heinsius

bron

Daniël Heinsius, *Auriacus, sive libertas saucia*. Andream Cloucqium, Leiden 1602

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/hein001auri01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

**Illvstrissimis, nobilissimis, amplissimis, Potentissimisqve
Hollandiae & Westfrisiae Ordinibvs, *Dominis suis Magnificis.*
Illvstres ordines**

INter reliqua monimenta quibus vel humanum se essere ingenium, vel acuere industria consuevit; una TRAGOEDIA Regium sibi nomen vendicat: vel quod reges heroasque, ac principes in scenam ea deducat: vel quod non nisi regales, sublimesque, atque ab omni vulgari dicendi genere remotos spiritus admittat. Gravissimam eam dignissimamque omnium scriptorum esse, multis argumentis probarunt Romani, & antè eos disciplinarum autores Graeci. Ac ne apud vos rationes è Grammaticorum scholis adferamus, duplici modo eius dignitatem tuetur eius princeps Sophocles, tum quod senex eam scripsit, tum (quod propriè ad vos spectat) quod Reipublicae praefectus. Unum tamen est quod mirari saepenumèro soleam, sublimia nimirum illa ingenia, quae non sine singulari eruditione, ac praesertim sapientiae illius, quam

Moralem, Civilemque dicimus, rerum praetereà cognitione, & industriâ se ad hoc scribendi genus contulerunt, cum solam TRAGOEDIAM omnes vitae humanae casus, fortunas, pericula, eventa rerum, consiliorum exitus amplecti statuerent; prudentiae praetereà magistram esse; eâ tamen ad fabularum vanitatem, ac rerum deliria abuisint: nec sibi vel res gestas aevi sui, vel imperatores, subiectum esse maluerint, quam Oedipodas, Aiaces, Medeas, caeteraque quibus effaeta anus antiquitas credulitati hominum turpissime illusit. Ego verò ILLUSTRISSIMI ORDINES, TRAGOEDIAM vobis offero meam; imò vestram: quod in eâ meum est, trado vobis: quod vestrum est, vt gratum sit id quod offero, efficiet. Ita simul quod in reliquis Tragicis deplorari solet effugi, viamque mihi ad benevolentiam vestram praeperavi. Ego autem simul & de opere, & de operis argumento cogitare coepi, seu potius argumento dignum opus quaesivi, simulque invêni. Nec enim tam factorum gestorumque sterilis vestra Batavia est, vt in eâ materies scribendi quaeratur, quam inueniatur, citius. Hoc vobis affirmare liquidò possum, nihil ab antiquis Philosophis pluris olim, hoc vno scribendi genere, factum esse. Hinc imperatores, hinc duces, prudentiam apud Graecos suam hauriebant: haec illa disciplina est, quam illi per excellentiam doctrinam dicebant: hinc Tragicis quotiescunque in theatrum prodirent publicè, docere ab Atheniensibus dicebantur: hinc Aristotelis; hinc

Carystij maximorum virorum περί διδασκαλιῶν id est de disciplinis libri. In ijs Rex philosophorum ille tempus actionis vniuscuiusque Tragoediae diligentissimè notarat. Ille sapientiae ac voti humani terminus Plato & scripsit eam, & quicquid in Philosophiâ postea reliquit nobis, ad normam Tragicam & antiquorum τετραλογίαν direxit, vt omittam quod Dionysijs quoque certasse feratur. Omitto reliquos minorum gentium Philosophos, omitto magnum Euclidem, qui omnem propemodùm quam in sapientiae cognitione operam collocarant, ad vnum hoc studium contulerunt. Quod si eam propterea quisquam (vt sunt sinistra hominum hoc tempore iudicia) minoris putet, quod ad poëticen referatur; eum nos ILLVSTRISSIMI ORDINES per ea conuincemus, quae ipse miratur maximè: modo ne ità rerum ignarus sit, vt ab ipsâ Philosophiâ vitae humanae Reginâ abhorreat. Homeri tempore, quivnus è tam profundâ temporis antiquitate nobis relictus est, Philosophiae nomen ne fando quidem auditum fuit vnquam. Fuerunt tamen illo tempore, qui & rerum causas, principia, motus, ortus, materiem, & pulcherrimae denique machinae huius rationes inquirerent: & quae vera demùm sapientia est, fuere & qui de moribus, de recte instituendâ hominum vitâ agerent, non publici modò, sed & priuati morum magistri: quos aetas illa simplicissima ἀοιδούς siue cantores dicebat. Illi matronarum thalamis absentibus maritis praeficiebantur, Regum

liberos instituebant, mores formabant hominum, virtutis causam agebant, omnia denique philosophi habebant, praeter nomen. Idipsum apparet ex illo cantore qui belli Troiani temporibus Clytemnaestram seruauit, dum in expeditione cum reliquis Graeciae proceribus esset Agamemnon, quo interfecto tandem illâ potitus est Aegystus. Non adferam vobis somnia aegrorum ILLVSTRISSIMI ORDINES, neque id quod volo poëtarum testimonijs probabo, vt plerique hodie solent, qui tum demum rem factam habere arbitrantur, cum Peripatheticam, aut Stoicam philosophiam, aut quamlibet eius partem testimoniis ex eâdem factâ petitis comprobarunt. Quod res est dicam: vox ᾄδειν siue cantandi ita à veteribus sumpta fuit teste Geographo, vt φράζειν siue dicere significaret. Ea quae à nobis & ab illo dicuntur, ita se habere probant doctissimae Graecorum magistrorum Glossae, & certius multo quod dicturi sumus. Septem enim illi Graeciae sapientes nondum tamen philosophi dicti, metra quaedam de moribus ediderunt quae ἄσματα seu ἄδόμενα (si modo idem vtrunque) dixerunt. in quibus & vestigia vocis ἀοιδός animaduertimus, & quid illis propositum fuerit manifestè videmus. Talia primus eorum Thales, talia Chilo, talia Pittacus, talia & Bias, & Cleobulus & caeteri. Nam magnum illum legislatorem Atheniensium, cuius statuta quoque Pop. Romanus missis in Graeciam Sp. Posthumio Albo. T Man-

lio, P Sulpicio Camerino legatis diligentissime descripsit, ad Elegias & omne fere poëmatum genus se demisisse praetereo, reliquos etiam sapientes ad σιλλοῦς & alia praetermitto. Nec enim id ego nunc ago, quod à vulgo poetatum toties tractatum fuit, vt Poëticen extollam, quam illi non intelligunt, cuiusque vsum antiquissimum ignorant. Aequissimum peto ILLVSTRISSIMI ORDINES. vt quòtendit mea perueniat oratio, Philosophiam vt laudari patiantur ab illis postulo. Atqui eam illi in ore habent, nec difficulter id impetrabimus. Deinde, vt nobis respondeant, quantùm à philosophiâ facultas poetica abfuerit, cum axioma à philosophis pronunciatum fuit, quod beneficio Geographi adhuc habemus, quo negatur poëtam bonum esse posse, qui non prius vir bonus sit. Nam inter illam Zenonis definitionem aliquid interesse fortasse dicerent, cum humanarum diuinarum rerum imitatio Poëtice esse dicitur. At me Hercule quantum mihi laborandum hoc tempore esset, si Oratoriâ facultate antiquiorem eam esse contenderem, nisi me eâ molestiâ, & inuidiâ cui vix ferendae essem à Strabone subleuatum scirem, qui tam certis testimonijs Oratoriam facultatem à Poëticâ oriundam probat, quam à Tragicâ grauitate familiarem characterem Comicum, Nec hoc agimus, vt in Arisitidis reprehensionem incurramus qui, salsè ridet eos, qui solutam orationem vincitâ

posteriorem putant. Verùm enim uerò fati coacta est illa oratoris calumnia, & quae nobis etiam ampliùs hac de re cogitandi ansam praebuit. Nam quae de Cadmo, Pherecyde, Hecataeo dicuntur, eruditos saltem fugere non debebant. Habet ergò ad oratoriam illa se, ut ad filiam mater: ad philosophiam autem olim, sicut illa se ad quamlibet sui partem. Quòd autem hodiè pro pellice sedeat, quòd ab hominibus trivialibus, indoctis, barbaris, prostituatur, non magis genuinae huic quicquam detrahit, quam castissimae illi Abradatae apud Xenophontem uxori, Phryne, aut Lais aliqua, aut si quid his impudentius. Nomen ei à Platone illud quod ad nostram usque permansit aetatem inditum grauissimi scriptores testantur. Idem tamen, quod in ore est omnibus quicumque diuinam hanc facultatem oppugnare solent, è Republicâ suâ exegit eos. Nos verò ad illa ILLUSTRISSIMI ORDINES, videte, quam breuiter respondeamus. Primò enim, si illam Remp. Platonis recipiamus, exigendus erit ante omnes ipse fundator, cuius ipsa soluta oratio, ut & Herodoti, nusquam à poësi abhorret: nisi quis eam modo poësin esse existimet, quae numeris pedibusque vineta est: quod si concedamus, ne ἄμετρα quidem poësis erunt, imo ne quaedam fortasse ἔμμετρα, ac ne ipsi Dithyrambi: non quod à vulgari verborum in metris, sed metrorum inter se iuncturâ abhorreant, ac ne ὄσματα forsitan philosophorum. Deinde, ut Platonis ciues simus, recipienda erit mu-

lierum communitas, & reliqua; vt certum sit nihil ad eversionem Reip. plus conferre,
 quam eius constitutionem. Sed ego me hercule tam facile eius Politiam in bene
 constitutâ vrbe esse posse concedam; quam Idaeas in naturâ. Quod si proptereâ
 poëtas ille in vrbe sua non fert, quod adulteria Deorum & praelia introducat Homerus;
 metuo ne in eam artem impingat, cuius scientiam profitebatur, ratiocinandi nimirum.
 Nam illud aut peccatum non est: aut si est, vnius tantum. Scimus enim non
 Grammaticos modò, sed & Platonis discipulos, quae in vniuersum de Dijs ab Homero
 dicuntur, ad naturales rationes referre solere. Quod si, vt diximus, Homerus peccauit;
 poëtae vitium est, non poetices, & quidem illius tantum. Nam omnes ob eam causam
 poëtas exigere tale est, ac si quis omnes Philosophos exigat quod Plato ibi male
 argumentetur. Omitto interim, Platonem eum quem è Rep. sua exigit vbique diuinum
 dicere. Clemens certè ille est, qui Homerum ex vrbe sua in caelum exulatum mittit,
 & in Deorum numero citius esse patitur, quam suorum. Iam autem ad vos venio
 ILLVSTRISSIMI MAGNIFICIQUE VIRI, ORDINES POTENTISSIMI, quibus in vindictam
 Nobilissimo AVRIACI sanguini debitam, vix vniuersum sufficit Hispanorum nomen.
 Ducem vobis vestrum offero. Quid admiramini? vt benevolentiam vestram favoremque
 conciliem, titulum inspiciate. AVRIACVM fero. Percussit sat scio, foditque pectus

vestrum nominis illius recordatio, mentemque subijt illa, quae vobis communis cum illo fuit, in tutandis aris, focus, liberisque vestris pietatis imago. Videte quantum spej conceperim: quod vix totis operibus quidam consequuntur, solâ operis inscriptione me consecutum video. AVRIACVM vobis fero; atque vtinam ne talem. vtinam & viueret ille; & ego non haec scriberem! Cum vero ille si vixisset diutius nihil praeter nominis immortalitatem propositum habuisset, quae Musarum nostrarum ope nonnihil eget; agedum, id mortuo, si fieri possit, tribuamus, quod vnum ille, si vixisset, expeteret. Ambulet ergò in cothurno deinceps, quoniam in huius terrae ambitu, quam vel vniversam animo suo angustam semper iudicauit, ambulare diutius non potest. Ambulet in animis, in pectore, in manibus iuuentutis vestrae & tenellis animis patriae amorem imprimat; adultis propugnationem eius defensionemque. Videat posteritas vestra ILLVSTRISSIMI Viri, discant liberi, quanto vobis diuinum illud LIBERTATIS nomen steterit, quod non nisi virtute & fortitudine paratur: frugalitate & industria retinetur. Excelsi illi animi, mortisque contemptrix pro patriâ virtus, latiùs se fundat, quam vbi nata est. Nec tam angustis limitibus diuini hi motus, ausaque regia, cohibeantur, vt in eâdem terrâ & extitisse, & sepulta esse videantur. Agedum maris imperator BATAVE, iam te appello, cui pro patriâ mori posse dulcius fuit semper,

quàm in eâ. Tu populi Rom. triumphorum, victoriarum, ouationum; omnium denique particeps fuisti, praeterquam ruinae. Tu à terrae dominis, Romuli nepotibus bellum gerere posse didicisti, velle omnes docuisti. Tu vitam, tu hunc spiritum, tu hanc lucem pro libertate semper venalem habuisti. Tu artem ab alijs, ausus à te mutuatus es: Ita vt mortem medius inferre illi; tu promptius subire potueris. Illis imperium terrae tempus ademit: tibi maris reddidit. Tu foris Oceano, domi focijs, vbique tibi imperas. Tu, quod olim frustrâ Xerxes tentarat, Neptuno compedes iniecisti: cumque alij sive reges, sive principes vltra populos imperium suum extendere non soleant: tu etiam in ventos obtines, inuentumque tibi aliquid praeter hominem, quod parêre sciat. Accipe principem tuum BATAVE, sed morientem, qui *cum* omnia saluti tuae impendisset, se quoque impendit. Accipite viri, & recordamini, in terrâ vestrâ nihil vnquam vindicasse Iberum sibi, praeter fraudem, cuius vnus artis pudenda est scientia. Agedum BATAVE, quod solum pro tuis in me beneficijs possum, Musas meas consecraui tibi, quoniam chartae solae, cum ferrum, aes, & chalybs non possint, diurnitatem annorum, & saeculi violentiam perrumpunt. Ego cum bonis exutus omnibus, laribus, & praedijs meis, nihil Hispanorum tyrannidi, communis religionis ergò, praeter infelicem hanc animam subduxissem, & si quam spem in pa-

rentibus, miserimis & ipsis repositam haberem, tu me excepisti, fouisti, amplexus es: ac, quod mirum maximè, vestrum beneficium maius mihi fecit Hispanorum crudelitas. Inter reliqua & illud accedit, quod in Academiâ vestrâ tot iam annos versatus sim, in quâ & illud vobis, vt primariae causae, ascribendum puto, quod in hâc terrâ vestrâ tot summorum virorum familiaritate vsus sim, ac praesertim trium Heroum, in quorum tempora me incidisse gloriari soleo: Iosephi Scaligeri (at quantum hoc nomen Dij immortales?) omnis scientiae, omnium literarum, omnium linguarum, totius non Europae modò, Viri, vt generis splendore principis. quem vos, cum vnum modò eodem tempore in hoc vniuerso Phoenicem posse esse sciatis; in Bataviâ vestrâ vivere voluistis: vt imperium simul Maris apud vos sit, & Literarum. Pauli praeterea Choarti, Christianissimi Gallorum regis, apud, vos Oratoris, cuius nomen praeterquam quod vobis propemodum sacrum sit, liceat & illud mirari mihi, virum tam Illustrem non de omni eruditione modò iudicare posse, sed & primas in eâ tenere: & Iani Dousae, Senatoris vestri, Curatoris nostri, viri incomparabilis: qui cum de totâ literaturâ iam olim; nuperrimè etiam de patriâ suâ optimè mereri cepit: & tanquam parum sit quod infelici hoc aeuo literas restituit, nupperimè etiam Bataviam suam restaurauit, qui me filij loco semper habuit. Itaque diutius

vel animi grati, vel debiti officij testimonium desyderare vos passus non sum: nec idoneum magis hoc tempore argumentum Patriae vestrae, Vobisque, reperire potui, quam fatalem illum Patriae parentis casum, quem penitus amisissetis, nisi in Filio viueret: Qui vobiscum, tot Illustria Hispanorum capita Dijs Manibus, Paternae necis vltor mactare cepit: quem vt Deus immortalis nunquam in Tragoediâ partes habere permittat, optabo; in reliquis verò parenti simillimum, vel virtute, ver animi magnitudine, sibi, vobis, nobisque conferuet. Ego verò intereà hoc qualecunque committo vobis.

Nobil. vestrae addictiff. Cliens

DANIEL HEYNSIVS

Ἰωσηπ ⏊ Σκαλαν ⏊ ⏊ ουλίου το ⏊ πάνυ Δανι ⏊ λ ⏊ ⏊ ίνσιος ε ⏊ πράττειν

Τὸν Ανάχαρσιν λέγεται, ὦ Διογενές, τὸ πρῶτον ἐκ Σκυθίας Αθήναζε παιδείας ἐπιθυμία τῆς Ἑλληνικῆς ἀφικνούμενον, τῷ Τοξάρει, Σκύθη καὶ αὐτῷ ὄντο καὶ ὁμοεθνεῖ Αθήνησιν ἐς λόγους ἐλθεῖν. Τόνδε, παιδείας τε ἅμα, καὶ θύσεως εὐ ἔχοντα, τᾶλλα δὲ καὶ τῶν Αθηναίων λόγων οὐ παρέργως ἀππομενον, οὐδὲ δυσπρόσοδον ὄντα, ὡς εἰκὸς ἀνδρα τῶν πολλῶν καὶ δημοτικῶν, τῶντε· ἐκεῖ ὀκταπόδων, (τοῦτο γὰρ τοῖς ἀπόροις ἐν Σκύθαις τῶνομα κείσθαι λόγος ἔχει) τὸν ἔρωτα τοῦτον καὶ ζῆλον φίλου ἀνδρὸς, ὃν οὐ πρό πολλοῦ ἦρα καὶ αὐτὸς τὸν Ἑλλάδα ἰδεῖν, οὐδαμῶς ἐν παρέργῳ θέμενον, πολλὰ κατὰ κ' ἀγαθὰ ὑποθέασθαι· οὐ μὴν ἀναδειζόμενον τᾶλλα, οἷς ἐκείνον μάλιστα φιλοφρονούμενος [...]υνίει, εἰπόντα· δὲ μόνον· εἰ ἓνα μὲν, ὦ Φιλότης, τῶν τῆδε ἀνδρῶν φίλον κτήσαιο, εὐ ἴσθι πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα οὐ μόνον ἔχων ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ πάντα, τὰ παρ' Ἑλλῆσι θεὰς ἄξια ἰδῶν καὶ ἐμπορευόμενος, καὶ ταῦτα μὴν περὶ τοῦ Σόλωνος ὁ Σκύθης, ὀρθῶς γε λέγων ἐκείος. Εγὼ δὲ, ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεδήμησα τῇ πόλει ταύτῃ, σοι κατὰ δαίμονα ἐντυχῶν, μονονουχὶ θεὸς ἐν ἀκαρεῖ χρόνου γεγενημένος ἔδοξα, πλὴν ἀλλὰ καὶ πάντων ὀλιγορήσας, καὶ τῶν πάνυ τοῖς πολλοῖς περιβλέπτων καταγελάσας ἀτεχνῶς, τὸ κεφάλαιον εἰδέναί τῶν τῆδε ἀγαθῶν. Τὸ δὲ νῦν εἶναι, ἐπιείγε τὸν κόθορνον, μείζω ἢ ὥστε νεανία καὶ οἷω ἐμοὶ πρέπειν, περικεῖσθαι κινδυνεύω, ἐν μυριάνδρῳ ἐμαυτὸν θεάτρῳ καθίξας δόξω, εἰ σύγε τὴν δίκαιαν ταύτην ἐπιτετραμμένος, καὶ τὴν τῶν ἄλθων νόμον ἐγχειρισθεῖς, κατὰ τὰ σοι δοκοῦντα τὴν ψῆφον φέροις, οἷς ἂν μόνος συ διαγινώσκεις ἀγαπήσων. οὐ μὴν οὐδ' ἔωλόν τινα ἔφεσιν ἀγωνιοῦμαι, οὐδὲ δικαιολογήσομαι, κἂν κάμαρτων ἀλῶ, οὐδὲ, τὸ τῶν ὑπευθύνων ἐκείνο, λόγον τῶν τετολημμένων ὑφέξομαι· ὥσπερ οὐ πάνυ μοι μέλον, εἰ καὶ εὐτελῆ τινα, καὶ σεμνότητος τραγικῆς ἄξιον, ἢ μεγαλόθρονον ἐνὶ οὐδεν, ἢ μόνον ἦτε ἡλικία ἡμῶν, καὶ τὸ ἡδέως περὶ τὰ τοιαῦτα ἡμᾶς διακεῖσθαι, σοι διὰ σπουδῆς ἦ· οὐ γὰρ τὸν Ευριπίδην ὄλον, ἢ καὶ τὸν τραγωδόν, νῆ τὸν Διόνυσον, τὸν σὸν καταπεπώκαμεν, οὐδὲ τὰ τοῦ Ὀμήρου, κατὰ τὸν Αἰσχύλον, τεμάχη, ἀπὸ στόματος εἴποιμεν, ὥστε ὑποδραματουργεῖν σοι. μάλιστα δὲ τοῦ θάρσους ἡμῖν, τότε τῆς ἀφορμῆς τὸ μέγα, καὶ τὸ τῆς ὑποθέσεως τὸ λαμπρὸν συλλαμβάνεται, καίπερ πολλάκις τῶν ἔργων τοὺς λόγους οἴουστῆποτε ὑπερφθεγγομένων, οὐ γὰρ κατὰ Μηδείας, ἢ Ἐκάβας, ἢ καὶ Ἰαντας νῆ Δία μαστιγοφόρους τὸ πρᾶγμα, ἢ τὰς ἄλλας τερατείας,

καὶ μαγγανείας ποιητικὰς, πάνυ ἀλλόκατα μυθίδια ὄντα, παιδῶν ψυχὰς, ἔτι περὶ τὸ βρῦν καὶ τὸ μαμμῶν σπουδα ζόντων, καὶ τὴν Μορμῶ καὶ τὴν Λαμίαν δεδιότων, ἐκπλήττειν δυνάμενα· περὶ δὲ τῶν ἡμεδαπῶν, τῶντε Αὐρανσίου τοῦ μεγάλου πάλαι πεπραγμένων, καὶ μάλιστα περὶ τῆς τοῦ βιοῦ αὐτοῦ καταστροφῆς πᾶς ὁ λόγος, ὃν καὶ ἐπιγράφεται. Σὺ μὲν οὖν ὀβέλισον τὰ πολλὰ, καὶ καταδίκασον, ὥς οὐκ ἔστιν ὃ, τὸ ἄλλο ποιήσας μᾶλλον χαρίσαιοί μοι: οὐ γοῦν δεόμιην σοῦγε τὸ κωμικὸν τοῦτο, Τῶν ποιωτῶν εἶναι με λέγειν ἑκατὸν σταδίοισιν ἄριστον.

Οὐκ, εἶγε καὶ χύτραις λημῶν τυγχάνοιμι. ὀλεθρίων γὰρ ταῦτα, μόνοιτε ἐλλόγιμοι εἶναι φασκόντων, καὶ σοφόν τι χοῆμα, καὶ ἄκρον ἐν παιδείᾳ γενέσθαι πεπεισμένων. τὰ δ' ἐμὰ μετρίως ἔχει πάντα, καὶ νέος ἔκ κομιδῆ [...] Μούσας ἅμα, καὶ τῆ τούτων ἀδελφῆ τῆ βελτίστη πενία πρὸς φιλοσοφῶ. Σὺ μὲν οὖν οὐκ ἂν φθανοῖς ταῦτα ποιῶν· ἐγὼ δὲ τὴν τραγωδίαν τὴν ἐμὴν ἐκδιδόναι μοι δοκῶ, οὐδεν

δέον ταύτην, ὥσπερ τὴν Ακρισίου, παρθεν εὐεσθαι, καθάπερ ἱερειάν τινα τῆ θεσμοφόρῳ ἀνατρεφομένην, ἀλλὰ κοινόν, φασί, κτήμα γενέασθαι. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι τις, ὅπποταν φίλοι ἄνδρες καὶ εὐδόκιμοι βιάζονται; ἦν γοῦν ἐν δρᾶμα τοῦτο γραψαίμην μόνον, πρὶν τὴν ὑπήνην ἀνέρπειν, περὶ τὸ στόμα τοὺς κροτάφους τε (οὕτω γὰρ [...] ποιητῶν τινος μέμνημαι λέγοντος) τοῦτο προσδοῦ ἐς τὴν παιδείαν ἔσομαι πεπτονηκῶς· ὑπέρευγε ποιῶν τὰ τε ἄλλα, καὶ ὅτι ἐμβαδίων δεόμενος περιπατῶ, μικρὸς ὢν καὶ πηχυαῖος, καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα· ὁ δὲ κάκιστα μισμάτων ἀπολούμενος φθόνος ἐμοῦ ἔνεκα, οἰμωζέτω, μὴδ' ὤραιοισιν ἴκοιτο, τὸ προσωπεῖον, ὁ μεταξὺ τραγωδῶν περιβέβλημαι, μορμολυττόμενος, καὶ γενναίως μὰ[...] Δί' ὑπ' ἐμοῦ ἐκτραγωδοῦμενος. Ἔρρωσο Διογενὲς μοι Ιουλιάδῃ μέγα φέγγος Αχαιῶν· καὶ Βακχεῖον τοῦτον ἄνακτα, σήμερον Διονυσίοις τραγωδοῖς ἀποκηρυττόμενον, ἀποδέχου.

In Hispanum & Batavum.

Δημοβόρος κόσμου ποτ' ἐέλδετο παντὸς Ἰβηρος
 Ἰσχανόνων Κελτων, ἰσχανόνων Λιγυρων.
 Οἶον ἐπάντα φόβησεν· ἐδείδιε πᾶσα δὲ μιν χθῶν
 Ουρανής ὄσση κεῖται ἐν ἀγκαλίσιν.
 Φλανδριακοὺς δὲ ἐμόν ἔθνος ἀεικέα μήσατο ἔργα,
 Οὐδὲ πόνου λήξις πὰρ μίη, οὐδὲ ἀλέη·
 Παισὶ κακὸν φρονέεσκε καὶ ἀνδράσι ῥέξε δὲ λίκην
 Νήπια καὶ ἀπαλὰς αἴσυλα παρθενικάς.

Αἶματι δὲ ἡμετέρῳ ἰδίῃ ἐρύθρηγεν ἄρουρα,
 Πάντα δὲ μὸρμυρεν βένθεα, καὶ ποταμοί.
 Τοὺς δὲ μετὰ κρατεροῖο καθιππεύεσκε Βαταύους,
 Νηυσὶν ἀλὸς ταμίην ἦσιν ἐποιοχόμενος.
 Ωκεανὸς δ' ἐὰ τέκνα σαώσατο, μήδετο δ' ἐυθύς
 Κύματα δειλαίῳ ἀμφιχέαι Βατάβῳ.
 Αὐτὰρ ὀβὴ πατέειν διερῶ ποδίνωτα θαλάσσης,
 Ἐκ δ' ἔριν, ἐκ δ' αἰνοὺς φευγέμεν ἐχθοδοπούς.
 Ζεύγνυτο δ' ἄρμα θοὸν, ἀνεμοτρεφές, οἷο χαλινοὶ
 Πείσματα, τοὶ δ' ἵπποι λαίφεα, καὶ ὀθόνοι.
 Τῷ πίσυνος διὰ πόντον ἐλαυνέμεν ὦρτο καὶ ὕδωρ,
 ὦρτο δὲ καὶ ταχέων πρόσθε θέειν ἀνέμων.
 Μὰψ δ' ἀνέμων ταμίησιν Ἰβηρ ἀνεμῶλιος ἔτλη
 Μαρνάμενος δεινῶ ἀντᾶσαν πολέμῳ.
 Πολλὰ δὲ τοὺς ἀπέλεθρος Ἀρης ξυνέηκε μάχεσθαι
 Ὕδατος ἀρχαίης γῆς τ' ἐπὶ κοιρανίης.
 Κόσμου δ' ἀντιπάλαιο μόνος περιγέντο Βαταυός.
 Ἀνδρομέης ἦτοι ἐξεφάνη γενεῆς
 (Φῆς ὕπερ ἐν Πόντῳ, Πόντου δ' ὕπερ ὄρμενος ἐν γῆ)
 Ἀντίβιος κείνος ἀμφίβιος Βαταβός.

In Avriacvm Danielis Heinsii.

*Melpomenae sacrum facit Heinsius ore fauete
Dum quatit Aschyleo pulpita picta pede.
Cede Sophoclaei carmen regale cothurni,
Cedite Cecropijs plausa theatra choris.
Principis ille vicem subitam, strictumque dolosè
Non expectato fulmen ab hoste canit,
Et fixum in patriâ, dum figitur in duce, vulnus.
Hanc tibi nulla dies tollet Ibere notam.
Grandiloquisque Heynsi numeris, quae dedecus una est
Mors tibi, Nassovio vita perennis erit.*

Iosephus Scaliger Iulij C.F.

In eandem.

GRAECORUM grauitas ab acumine victa Latino est,
 SCALIGERO in Tragicis Iudice Hypothesibus.
 Arbitrio cuius vni data palma Poëtae
 Praetribus Argolicis Vatibus Ausonio.
 Laus SENECAE haec, cui maiestas, cui spiritus ac vis
 Cura nitor, cultus, omnia plena DEO.
 At vetera haec: nostrâ sed tempestate Poëtae
 Personam Tragici qui ferat, ecquis erit?
 MVRETVSNE? sed hic quid ad Orgia BVCHANANI?
 CAESARIS is, IEPHTAE conditor iste suae?
 AESCHYLEO argumenta vides indicta Cothurno
 Nec CLITÛS NATO cognita, nec SOPHOCLI.
 Et dubitas, vtrum antistent mendacia veris?
 Illane, an haec pluris sint faciunda tibi?
 Quae tantum ijs, quantùm SALLVSTI pagina ficto
 LVCI ASINA, aut MARSII praestat AMAZONIDI/
 At quantum Historijs cedunt Acroâmata, tantum
 HEINSIADI, cui tota HELLAS, cui poplite flexo.
 Submittit fasces PINDARVS ipse suos.
 Materiem quaeris? GVILLELMI hîc funera (Lector)
 PRINCIPIS Hesperîâ fraude peracta leges.
 Dúmque leges, aequare rei mirabere Ephebum
 Pondera Romuleis sic potuisse modis.
 Forsitan & dicas: Proavito qui Lare pulsus
 Talia Leidensi scripsit in Exsilio,
 Quid faciet, Patriae compos si quando futurus?
 Lux (precor) ô fati sit prior illa meis.
 Et licet haec addas: Cui tantum indulsit Olympus,

Materiem hanc meritò legerat ipse sibi:
Nec verbis nec rebus vbi sua pondera desint.
Ne longum faciam, singula conueniunt.
VATE suo vt PRINCEPS, dignus sic PRINCIPE VATES
AVRIACO HEINSIADES, HEINSIADAE AVRIACVS.

IANVS DOVSA NORDOVIX Hagae comitis scripsi.

Εἰς τὸν Δαν. τοῦ Εἰνσίου Αὐραϊκάρχη.

Ἔρρετ' Ἰβηρομανεῖς, σφέτερον κακὸν ἀμφαγαπῶντες,
Δίζυγα δουλοσύνην, σώματος ἡδὲ νόου.
Ἀμμιν ἀλεξίκακον θεὸς ὤπασεν Ἡρακλῆα,
Ἠνίοχον γλυκερῆς δέξιον εὐπραγίας,
Αὐραϊκῆς ἀρχὸν, μέγαν ἰθυνητῆρα Βαταύων,
Ἰσπανῶν θάμβος, καὶ δέος Αὐσονίων.
Κεῖνον, ἐλευθερίας ταμίην, καὶ Βελγίδος ἄλκαρ,
Δισσὸν δουλοσύνης ἄχθος ἀπώσάμενον:
Μούσαις καὶ χάρισιν πεφιλημένον Ἕνισιος ἔρνος
Ταῖς δ' ἱεραῖς γέρασεν μνημοσύνης σελίσιν,
Ἄφθιτον ἀμφιέσας μεγαλήτορος Αὐραϊκάρχου,
Ἄφθιτον ἀμφιέσας μεγαλήτορος Αὐραϊκάρχου,
Ζῶσι γὰρ ἐσσομένοισι τ' ἀγάκλυτος ἔσσεται αἰὲν
Κείνου εὐεργεσίη, Ἕνισίου εὐεπίη.

BONAVENTURA VULCANIUS.

Idem Bon. Vvlc.

Τῶν παλαιῶν Σοφόκλης μέγ' ἐπιειροχός ἐστι τραγωδιῶν,
 Τῶν νυνὶ δ' ἔχαρχος Ἐινσιᾶδης πέλεται.
 Κείνου πατρίς ἔην τῆς Ἑλλάδος ἑλλὰς Αἰθῆναι,
 Τοῦτου Φλανδριακῶν Γάνδα πόλις πόλεων.
 Ἐν τραγικῆς ἀμφοῖν σοφίης κλέος· ἀλλὰ Σοφόκλης
 Δρέψατο τοῦτο γέρων, Ἐινσιᾶδης δὲ νέος.

Πρὸς μέγαν τῶν ποιητῶν τραγῶδιων, Δανιηλ ἰνσιον, ἐπίγραμμα.

Ἐινσι' Ἀραισιόνων ὄτ' αἰίδεος Ἄρχὸν ἀγαυῶν,
 Σφόδρα προσήκουσάν σοι τιν' ἔχεις πρόφασιν·
 Ἢ διεξελθῶν τὰ ἐκείνου φαίδιμα ἔργα,
 Ἢ σφαγὴν κείνου πρὸς μέτρ' ὀδυρόμενος
 Πάντα λέγεις μετρίως γε (μέτρον δ' ἐνὶ πᾶσιν ἄριστον)
 Θαμβεῖ, ἀχεί, θρηνεῖ πᾶς ὄγε ταῦτ' ἀναγνούς.
 Πράγματα δεινά γε μὲν τοῖς σοῖς ὑποκείται ὕμνοις,
 Ἄλλὰ τεαὶ λέξεις εἰς' ἔτι δεινότεραι·
 Εἴ ποτε Πυθαγόρα εὖ πάντα τὰ δόγματ' ἔχουσιν,
 Ἢ ψυχὴ Σενέκης εἰς βίον αὐθις ἔππῃ.

G. CODDAEUS.

Iambi libertati saevitiae Heynsianae,

*In quibus, praeter alia, quae in hoc, quaeque in Senecae Dramatis
persone illustres omnes conferuntur.*

QUIS ille tanto PVLPIVM motu quatit,
Et insolenti tundit ORCHESTRAM pede?
Quanquam furentem motibus fallax tegit
PERSONA vultum, Faexque detonantia
Furatur ora, non lates HEYNSI tamen:
Te certvs index prodis: augustum jubar
Dispellit atrae nubilum calignis,
Centumque noctes luce perrumpit suâ.

At nos parentis vana Terrae pondera
Frustrâ tenebris in dies victricibus
Luctamur: omnes ludit incassum labos:
Vt ille paruus ales abreptum fugâ,
Et navigantem vasta Inanis aequora
Sequi parentem sperat, & pennas quatit,
Aurasque plausu captat affectans iter,
Strepsitque; tandem pronus in nidum cadit.
Tu Daedaleis ocior volatibus
POETA Caeli scindis alatus vias,
Plebemque, & ipsos plebis obtutus procul
Post te relinquis. Iam SOPHOCLEN praeteris,
Iamque EVRIPIDEN fultus alâ remige:
Sêque author olim triplicis PROMETHEI
Victum fatetur, quique CASSANDRAM dedit
Caeco furentem versuum volumine.
Nec hos, nec omnes caeteros IONICI
Fastus THEATRI, multa quos nobis dies
Invidit, aevique impotens iniuria,
Longè tueri terga fectantes tua

Contentus vltra tendis, & Caelo natus
 Sublimiori, deque summo vertice
 Priscum LATINAE despicias SCENAE decus,
 CHORAGIVMQVE praeter ANNAEI volas.

O CYCNE FLANDER, me simul tecum rape
 Per candicantis caerulas aethrae vias.
 Ignava quanquam torpidum moles premit,
 Et furgere vltra pondere obsessum vetat,
 Tuâ levatus quolibet dextrâ sequar,
 Supràque nubes ibo, quas crassus vapor
 In nos adurget. Diligam SPECTACVLO
 Propinquiores siderum metae FOROS,
 Vbi serena semper, & purus dies.

Hic prisca cernam provocantem saecula
 Prodire nostri temporis TRAGOEDIAM:
 Non hanc, IEPHTAE quae Triumphales manus
 Caede immerentis inquinavit filiae,
 REGISVE mensis ora BAPTISTAE dedit
 Tacere verum nescia, vt falsum loqui:
 Sed HEYNSIANAM, nata quae ferò licet
 Retrò tot annos laude praevortit novâ.
 Iudex sedebit DOVSA, iudex SCALIGER
 Haeres paterno destinatus muneri.
 HEROA nostris hunc, & hunc felix Deus
 Seruavit annis, justa ne saeclo rudi
 Nostris deessent VATIBVS praeconia.
 Vox vna binis: VICTA GANDAE CORDVBA:
 Applaudit omnis MAXIMI CIRCI CHORVS.

Formae micantem celsioris lumine
 Miratur ire magnus ALCIDES DEVM,
 AVRANSIOQUE cedit, (at nulli prius)
 Dolétque rursus REGIS HISPANI scelus.
 Incedit alto parte ab Eoâ Poli
 PRINCEPS COTHVRNO: nam tremit VESPER gradum,
 Et sentit hostem. Nunquid ATRIDE pudet?
 Bis quinque TROIA messibus constat tibi:
 Huic vnus annus plus decem TROIIS dedit:
 Hoc par, scelestâ fraude quòd victor cadis.
 Vidit MYCENA per scelus caesum DVCEM,

Vidêre DELPHI. PATRIA ô quanto makes
 Cruore! non hoc eluat RHENVN nefas,
 Non MOSA vasto pronus incumbens mari,
 Non qui propinquus menstruo motu tumens
 NEPTVNVS agris parcit HOLLANDIS Pater,
 Seséque arenis arcet, atque hostem salo.
 Cerno LOISAE SYRMA. Talis HECTORIS
 Coniunx, parensque, talis ALCMENE fuit
 AMPHITRYONIS uxor, & prior NVRVS.
 OENEIS autem casta sanctae Feminae
 Veretur ora tollere, & vultum simul
 Formidat omnis, quae sui sexus cohors
 Transgressa Leges: Noxium AEETAE genus,
 LEDAEQVE proles, & noverca VIRBII,
 Materque ORESTIS, & viri Mater sui,
 Et ipsa IVNO. Stirpis antiquae decus
 Materna parvum ducit HENRICVM manus.
 Alludit illi magnus Argivûm metus
 Futurus HECTOR, Fata si vitam darent:
 Alludit HYLLVS, & Coronati patris
 PHOCAEA proles, iam puer PHILISTHENES,
 iam meta TROIAE PVRRHVS exspectat parem,
 POEANTIVSQVE. Dira COCYTI vada,
 Et aestuantes igne permisto lacus
 HISPANA ERINNYS linquit: humanus sitim
 Cui sedat vnus sanguis: hoc illi merum est,
 Haec pôcla MONSTRO. Cerno pro taedis rogos,
 Cerno secures. Ipsa aspectum foror
 Horret MEGAERA; defluit flagrum manu,
 Fugitque tortis anguis implexus comis.
 At ille magni PARRICIDA PRINCIPIS
 Pone hîc scelestum perfidus volvit gradum.
 Fuit THYESTES impiâ factus dape
 Natis sepulcrum. Segregem THESEVS novâ
 Castum per agros filium sparsit nece:
 Patrem cecidit, mistus est Matri OEDIPVS;
 Sed inscientes: primus hic fibi placet,
 Gaudétque, quanto nullus erravit, malo.
 Quicumque, Famae punctus antiquae notâ

Crudelis audis, patruus, Frater, parens,
 ATREV, nepotes Patris heu dirum genus,
 AEGISTHE, quique semper arentes aquas,
 Sempérque captas arboris foetae fugas,
 Gaudete: vestra maius absolvit scelus.
 Inuentus hic est, cujus vnus PATRIAM
 Trajecit ictus. Quis, Dij, tantum nefas
 Ausus jubere! Non LYCVS: Neuter CREON:
 Non hoc VLYSSES saeuus in parvos quoque,
 Et in puellas: ipse nec fluxâ fide
 Amans IASON: AVREI sed VELLERIS
 Possessor alter. nec tua hoc, CALCHA, licet
 Cruenta semper praecinunt Oracula,
 Senéxque aruspex, caecus aut MANTO monet:
 Sed qui superbus RVPE TARPEIA sedet,
 Et è QVIRITVM COLLIBUS SEPTEM tonat.
 Vidésne? pulcram rasa LIBERTAS comam,
 Et PILEATA, turpe proculcat jugum.
 Sed pectus, eheu, SAVCIVM vulnus gerit
 Quod antè PRINCPS. PATRIAE raptum PATREM
 Seséque luget. Ora commendat dolor,
 Decétque luctus. EVRYTVM sic Filia
 Cum lacrimaret, & Parentales Rogos,
 Sibique lapsum patrij Regni decus;
 Sic cum doleret vera se quondam nimis
 Cantâsse PHAEBAS, staret & jam Troïcas
 Supra ruinas, & cadaver Regium;
 Tamen placebant. Talis ELECTRE fuit
 Caeso parente. Nata talis OEDIPI
 Caeco parente. Siquis est sensus super,
 Curis nec VMBRAS exuit Mortalibus
 Donata DIVIS MANIBUS Felicitas,
 Restátque, quòd non atra LETHE sorbeat,
 SALVE BATAVIS Ductor AVRANSI tuis
 VLTORÉ NATO, VATE FELIX HEINSIO.

H. Grotius. I. C.

In eandem.

*Effeatâ vegetum sibi cor superasse senectâ
Saltato Sophocles arguit Oedipode.
At vegetae sibi cor canum anticipare juuentae
Saltato docuit Heinsius Auraico.
Heroïs tragico dùm magni fata cothurno
Aptat, & Orchestrae refricat attonitae.
Fortia facta virûm aut aut crudelia dicere fata
Ausus maturi, sed tamen est juuenis.
Ast actum rebus dare, res aequare cothurno
Ausus maturi, at solius ille senis.
Perge annos Heinsi ingenio, spem vincere coeptis,
Nisu te, nisus strenuitate moras.
Perge inquam ignave post scenia spernere vitae,
Faustae spectatus cùm fremitu caveae.*

Iacobus Gruterus.

A monsieur De Heins *Sur sa Tragedie.*

Stances.

PArmy tant de soleils d'ont l'Immortelle flamme
Pour avoir trop de lustre offence mes deux yeux,
Ozeray-ie eslever les glaces de mon ame
En forçant la nature enter la terre aux Cieux!

De Heins il suffiroit que ta gloire suivie
De ces perfections vint arrester mes pas
Sans qu'vn si grand ozer pour finir mon envie,
Me sit voler si haut, pour retomber si bas.

Ce miracle du Ciel qui trop grand tirannise
L'orgueil des beaux esprits, forcez de l'adorer*
Non, ie ne le puis voir, que mon ame surprise
Au cours de mille effrois ne se laisse emporter.

Pourray-ie voir aussy l'honneur de la *Hollande**
Sans avoir de cent peurs mes esprits agitez
Et ce ieune flambeau d'ont la gloire est si grande,*
Et dontia l'Orient l'ance tant de clartez!

Mais le fort est iexté vne perte honorable
Au moins courronera vn superbe vouloir,
C'est vivre que mourir d'vne mort agreable,
Et puis vn bel envy vaut mieux qu'vn bas pouvoir.

Ie veux comme ie peux, *o Soleil, o bel Astre*
Qu'vne langue *Françoise* esclate ton honneur

* *Scaliger.*
* *Dousa.*
* *Grotius.*

Et bien si ton merite enfante mon desastre,
Pour vm si beau subiect i'aimeray mon malheur.

Qu'on ne me parle plus de ceste bande *Grecque*
D'vn *Sophocle*, *Euripide*, & tant de grands esprits,
Qu'on ne m'allegue plus le tragique *Senecque*
Et ceux-la dont le temps a mangé les escrits.

De Heins les va biffant, en son ame incognüe
Pour son stile empoulé, ne se suit que des yeux
Ces antiques cerveaux rampent dedans la Nüe
Au lieu que de son front il va toucher les Cieux.

Ses mouvemens choisis tiennent sous leur empire
Le plus determiné de nos plus beaux desirs.
En nostre ame emportee au flot de son bien dire
Fait lascher quand & luy, des larmes & des soupirs.

Lors que triste il despeint la *Liberté bleßée*
Par le perfide bras, qui meritoit cent Croix:
O Dieu combien nostre ame est doucement percée
Par le charme plaintif, de sa divine voix!

Il semble que ie voy vne *Femme* mi-morte
Qui iette de martire vne sueur de sang,
Vne vivante *Mort* que la douleur emporte
Et qui tient vn *Enfer* attaché à son flanc:

Quand rouge de courroux de la gent *Espagnolle*,
Il va les cruautez exprimant brusquement,
Vne rude *Furie* à nostre ame s'envole
Qui la transforme en ce, qu'elle soit iustement.

Il semble que ie voy vn supplice vnerage,
Vne fiere *Enyon* qui se paist de sanglots:
Vn perfide *Affronteur*, qui au lieu de courage,
Loge la trahison au milieu de ses os.

Heureuse mille fois ô *Belgique Province*,
De voir par vn *Achille* vn si grand tort vengé,
Et pour eterniser la valeur de ce *Prince*
Le voir d'vn autre *Homere* encore loüangé.

Comme l'vn en exploicts est vn *Foudre* de guerre,
Qui peut mesme avec *Mars* debatre le *Laurier*,
L'autre qui ne cognoit de pareil en la *Terre*
Va desia dans le *Ciel* paroistre le premier.

Belle ame que le Ciel d'vne douce influence,
Anima de grandeur, on void par cest escrit
Qu'vn si galand *Esprit* n'est rien que *'Eloquence*
Et *'Eloquence* rien, qu'vn si galand *Esprit*.

Mais d'autant que ie sçay qu'vne chose divine,
Se conçoit beaucoup mieux qu'elle ne se despeint,
De Heins pour l'admirer il faut que ie termine,
Le fil de mon discours, d'vn extaze non feint.

D. de Licques.

Amico lectori.

CONSTITVERAMVS, amice lector, Tragoediae nostrae ea, quae tam de Graeco, quam Latina caractere Tragico satis prolixè notaveramus praefigere: quae nunc secundae editioni reseruamus: in quâ, ex amicorum consilio, quaedam explicabimus, quorundam etiam, in quibus Hellenismi vestigia premimus, rationem reddemus. Nunc properamus. Tu vero his fave, ac reliqua, quae in Graecos autores, notanimus expecta. Hac certè aetate, quae lubrica est, ab his exordiri placuit. & vt alibi lusimus;

Ἡ μὰν ἄριστός ἐστ βουλευτῆς χρόνος,
 Ἰέρων δικαστῆς, πολλά νοουθετῶν ἀεὶ
 Ὅστις τελείω δὴν ὑπεζύγη πόνω.

Praeterea est quod te velim: si quis malit distinctiones scenarum, quas hic praeter morem adhibitas videt, praetermittere, nobis haud inuitis id faciet. Hic autem id factum est, quod sciamus: non omnia illa τμήματα inter Actus, scenae vicem obtinere posse. ἀλλά τι ηὶ ἐν τῇ τραγωδίᾳ τῶν τῆς ἀρχαίας κομωδίας παραβάσεων τάξιν ἔχειν aliquâ ex part. Graeci autem ne maiores quidem distinctiones notare amant. Liberum hoc ergo est Pag. 20. qui volet pro *tabum tabem* legat: nos non ita temerè Seruio credimus, nec putamus vetitum esse τῇ εὐθείᾳ vti, ἀπιατικῇ, nihil enim certi afferunt γραμματικῶν παιδες: nam vt ille δίπτωτον, sic autor Glossarij veteris μονόπτωτον esse vult, & modo *tabo* λύθρω exponit, & ἄιματι νεκροῦ, modo *tabo* (vbi *tabum*, legendum fortasse) λύθρος, ἄιμα νεκροῦ. At haec sunt ἐπιπολάζουσαι λόγων ἔρειδες. Pag. 21 primam in *Iberi* contra morem meum producere malui, quam à sensu recedere: quod cum tam Graecis quam Latinis poëtis in appellatiuis liceat, in proprijs mihi licere putavi: quod si quis aliud malit, substituat vel *illius*, vel *Hispani*, modo nobis nostrum permittat. Haec moneo, ne quis nobis inscijs id factum existimet. Sed Haec leuia sunt, καὶ οὐδενόσωρα. Sequitur grauius. Absoluto hoc opere admonitus sum ab amicis, quosdam mirari, cur in Tragoediâ meâ partes potius comiti Henrico, quam Serenissimo Principi nostro Mauricio dederim: ego primo non respondi, sed risi imperitiam hominum, donec audivi quosdam etiam grauios esse, quos haec cura coquat. quibus verbo vno & altero rationem reddam: In laudes Magni illius Principis effusum hoc ipso opere me fuisse videbit, quicumque praefationem meam Heroicam, quam huic operi praefixi inspicere dignabitur, vt deinceps facturum sum, *dum spiritus hos reget artus*. Atqui, dicent illi, cur ibi potius quam in cothurno. Audite, & credite. Existimavi ego in re tam recenti mentiendum non esse: atqui Serenissimum Principem tum temporis absentem fuisse scimus: secundò Tragoedia ea tantum (quod multos ignorare scio, atque hinc illae lachrymae) quae aliquot horis gesta sunt complectitur, nunquam vltra diem extenditur, quod multi doctissimi viri hoc tempore neglexerunt, etiam apud antiquos nonnulli, quos tutius reprehendere licet quam imitari. Cum tam brevis igitur hic sit periodus, & (vt hac voce ita vtar) pericoma, quis locus est absentis? Quod si aliquis aliter arbitretur, ad doctiores provoco, quibuscum hac de re multum egi, vt testabuntur cum alij multi, tum Magnus Heros noster, Clarissimus Bertius qui actioni huius Tragoediae primae praefuit, καὶ ὁ θαυμάσιος

Grotius. Quod si illi tationibus vicerint, ostendam me non Tragoedias modo scribere posso, sed & διασκευάς, vel verius ex Heinsio Simonides fiam. Non negabunt etiam πάθος in Tragoedia maius infantem mouere quam iuuenem aut adolescentem. Ne autem quis pertinaciae me accuset, introducemus, cum publicè haec Tragoedia nostra Lugduni Batavorum repraesentabitur, personam magni illius Vindicis nostri & loco vt putamus satis idoneo, magis tamen ex iussu eorum quam primo instituto nostro. Quod si placeat non verebimur etiam ea cum reliquis edere, vt appareat tanquam θεός ἀπὸ μηχανῆς. Atque ita in hac tempestate magnos illos διοσκούρους coniungemus.

Menda typographica ab operis commissa sic emenda Lector:

In epist. Graeca punctum ante, καὶ ταῦτα μὲν, Pag. 18 Vers 7. *compos*, *ibidem*. penult. *ipsa* p. 25. v. 22. pro PR. Lois. p. 38. v. 19. *seculum*. p. 46. v. 9. *luctu* p. 49. 4. 17. *turbidâque aspergine* p. 54. p. 52. v. 13. *hic*. v. l. *ignare*. *ibid.* v. 5. *vinculo*. p. 56 v. 14. *suffundus*. p. 62. v. 6 pro Av. scribe. AL.

p. 65. v. 16. pro Av. pone Nv. *ibid.* 20. v. *illud*. p. 70. v. 26. pro Lois. sic. p. 78. v. 27. *gemimus* p. 80. v. 10. *reddidit*. p. 81. v. 5 *purum* p. 84. v. 10. *aditum*. p. 85 οὐμὰ Δί' p. 86. dele punctum post *ege*. Sic. pag. 58. *ξυλοκόποι*. & *ξύλαθ'*.

Monendus item de mendis commissis in iambis

Pag. 90 Vers. 2. *consessus*. v. 18. *inter*. p. 103. v. 19 *Coloniamque*. p. 104. θεός ἐμι v. 31. *hyeme*. *ibid.* v. vlt. *inideres*. p. 107. v. 12. *Graecum*. *ibid.* v. 16. οἷς. p. 108. v. 20. *Venus*. *ibid.* v. 26. *sine*. p. III. v. 24. *gemmata*. p. 112. v. 13. *iuuentae*. p. 119. *Aeschyleas*. p. I. v. 6. d a. in eleg. Dousae. p. 234. v. 12. *Principe*.

Amice lector, haec notavimus, quaedam minuta scientes praetermissimus: quaedam etiam fortasse inscij, quae humanitati tuae committimus: quod vereor ne factum sit eò magis, quod Typographus noster ad haec homine mercenario vsus sit, & ὅλης τῆς τυπογραφικῆς πραγματείας ἀπείρως ἔχοντι, maxime vero Graecorum, ac praesertim accentuum: vnde fortasse videbis alibi τις & τί, pro τις & τί. item ὡς & similes ineptias, quas tute facile emendabis. nec enim haec tanti sunt vt moneantur. Sic pag. 45. v. 12. punctum tolle post *satis* & *alibi*.

P. Scriverii***In Avriacvm Danielis Heinsii splendidißimi sibique jucundißimi******Poëtae******Elegia.***

ITe procul Curae, durum genus, ite Labores,
 Non mea nunc vestrâ compede crira sonent.
 Ille ego jam tandem meus à Praetore recessi,
 Et data sunt Musis otia laeta meis:
 Mitior adfulsit nobis Deus. ïlicèt omnis
 Turba puellari non satis aequa choro.
 Illicèt. ad vetereis en me juvat ire Sororeis,
 En juvat in lusus & mea sacra vehi.
 Non tamen ut Volusî referam delitia nostri,
 Sive adeò fastus, Brassica vane, tuos.
 Non tanti pascale pecus, non Hispo Tragûrus,
 Ad stomachum Crambe nec facit ista meum.
 Me meus ad parteis vocat Heinsius, illa piorum
 Delicies hominum; deliciesque Deûm.
 Illius (ô Musae) liber ad sua cornua venit,
 Purpureoque omni lumine parte nitet.
 O quis nunc turpi possit torpere veterno,
 O quis nunc tacitas possit habere fideis?
 Non ego, qui nulli faveam magis. ite Vacerrae.
 Heinsius est solus, qui mihi carmen erit.
 Quem modò quem parvo versare Crepundia nisu
 Vidimus, & planum sollicitare pedem:
 Insurgit Tragicis evinctus crura Cothurnis,
 Aeschyleumque aequo pondere Syrma trahit.
 Non tamen hic Epulas Tereî, non saeua Thyestis
 Fercula, non Bacchas, non Athamanta sonat,
 Non Scyllas: non quae docuit ludibria vanus
 Ennius, aut Ennî, vanus & ipse, Nepos.

Longè alia, ô, nostris iuvat exhibuisse Thëatris,
 Digna vel Orchestrîs, magne Quirini, tuis.
 Ingenteis canit ille Animos, dominosque Batavos
 Aligero secum tollit in astra gradu.
 Semideumque Heröa canit, feliciter; unum
 Triste, quòd Hispanos detegat ille dolos.
 Triste, quòd in Scurram pugnet pius. ô Dolor! ô Dî!
 Quàm scelus hoc ipsi non licuisse velim!
 Viveret Auriacus, Patriae Pater: optimus Heros
 Viveret, & felix Belgia tota foret.
 Belgia iam longis belli concussa ruinis,
 Belgia, quae belli nîl, velut antè, gerit.
 Vota sed haec tantùm. fuit, ah, fuit! îlicèt. ah! ah!
 Quo servata fuit Belgia, pulsus Iber;
 Vixit. At, ô Cives, quid eum vixisse dolemus?
 En quo iam primùm vivere possit habet.
 Heinsiadem dico. quo nullus acutior umquam,
 Quo gravior nullus splendorque fuit.
 Credite. non soli numeros miramur Ephebi,
 Et juvenem tanto posse tumore loqui.
 Iuliades stupet ipse, stupet gravis ille Senator
 Noster Hiantéae Dousa sititor aquae.
 Iure bono: mala multa mali perpessus Iberi,
 Exemplum Tragici iam puer exsul erat.
 Caspari procul ite leves, procul ite Gameri;
 Non facit ad Vatem pagina vestra meum.
 Cedite ieiuni scriptores, cedite blenni:
 Scîlicèt, huïc palmas Grotius ipse tulit.
 Provocet antiquas haec una Tragoedia chartas,
 Quas modò cumque Hellas, Romaque dives habet.
 Sed nunc erubui de tanto divere Vate,
 Cùm mihi tàm parvus perstet in ore sonus.

[Auriacus]

Daniel Heinsivs pro Avriaco sva.

AVRIACI cineres, de bellatrixque tyrannûm
 NASSOVIVM stirps magna deûm. Tuque aequa parenti
 Progenies immensa tuo; seu fulgida caeli
 Metiris spatia, aut aequalem in pulvere circum
 Aemulus Euclidae veteris deducis, & astra
 Igneaque aurati percurris lumina mundi,
 Tranquillae leve pacis opus; seu fervidus inter
 Tympanaque fremitusque virûm provectus, Eoâ
 Purpureus galeâ, & niveis conspectus in armis
 Spumantem pertundis equum, dum vertice summe
 Nutat apex, tremulique adverso flamine coni
 Cristaque turbato circum tremit horrida vento,
 MAVORTI dux nate tuo; seu sulphure & atro
 Terribilem Iovis igne manum, flammataque coeli
 Nubila, & ardentus sonitus imitaris Olympi,
 Immensumque novo perterres fulmine mundum
 Oceanis terraeque potens, vindexque parenti
 Tandem nate tuo, tumulique exactor & umbrae
 Ingentisque animae. Tuque indignatus Iberum
 Aequoreae regnator aquae, magnoque QVIRITI
 Acta per aequae vos confundens nomina fastos
 Aeterni comes imperij, consorsque laborum
 Tum quoque, cum rerum dominum, ingentesque secures
 Victaque Romanas tremuit GERMANIA virgas,
 O BATAVE immensi maris accola, divitis vndae
 Vasticies, regum metus. O qui turgida Ponti
 Inter, & horrentes hybernis motibus Haedos
 Montesque, fluctusque, & caeruleam AMPHITRITEN
 Prodigus humentes vitae moderaris habenas,
 Veliferumque levi volitantem flamine currum
 Aeolios inter fremitus, atque horrida monstra
 TRITONASQUE vagos, tempestatumque furores,

Et concurrentes diverso è carcere fratres
 HIPPODAMAE genus indomitum, Boreamque Notumque
 Oceano mirante vehis, postremaque THULES
 MEMNONIAMQUE domum, & magni Titanis egentem
 Praetergreßus hunium, multumque errantis IACCHI
 AMPHITRYONIADAEQUE extremo in littore metas;
 Huc agetum spectator ades: dum ingentibus ausis
 Ignauam calcamus humum, audacesque iuventa
 Tollimur, & priscos vaga mens se tollit in Actus,
 Horridaque ingenti percurrit pulpita socco,
 Et thyrsos percussa venit: qua nobilis ante
 Mens GROTI divina mei, quae corpore parvo
 Cincta, per immensas rerum diffunditur oras
 Causarumque vias, diu interclusa tenebris
 Dirigit ardenti BATAVUM vestigia passu:
 Orchestræque invectus eo. quo tigride raptum
 Pampinea trahis artonitum per nubila pectus
 Magne MIMALLONIDVM genitor? date vela BATAVI
 Surgenti date vela. feror feror. Ebrius Evan
 Semivira cinctus choreâ, & bacchantibus Euae,
 Et madido Satyrûm gemitu, & nutante Sileno
 Signa movet, motusque animi ferit, imaque cordis
 Excutit, & totum distillat ab aethere NONNVN.
 Cernitis? immenso trepidant proscenia motu
 Sub pedibusque exultas humus: (spectate BATAVI)
 NASSOVIVS dux magnus adest, ac lumina caelo
 Tollit, & ingentem defigit in aëre vultum:
 Non fraudes mens alta pavet, non fata necemque,
 Degeneremue herosa dolum. Non invidet hosti
 Fallere posse suo: soli hoc concedit IBERO.
 O fatum! ô crudele nefas! fors improba! CUNCTAS
 ADMITTIT FORTVNA MANVS. NON ABNVIT VLLI
 ANGVSTVM EST VIRTVTIS ITER. Mauortius ille
 Ardor, & augusti vis pectoris; ille tot ante
 Exuvijs, titulisque ducum sublimis; ab hoste
 Vulnere qui pulchro meruit confossus, & icta

Cadi posse fuo, (superi & crudelia fata)
Latroni seruandus erat! patriaue ruinam
Duxit, & ingenti tremefacta BATAVIA motu
Externas inuicta manus, SICVLVMQVE tyrannum
Horruit, & sero venturum è littore regem.
Cernitis ardentem piceâ fuligine taedam
Foeminosque habitus, & tetrae virginis ora
Sanguine fumantis calido, & serpentibus hydris
Colla per horrentesque comas? prorumpit Erinnyis,
Alteraque ALECTO Siculis emergit ab oris.
Est ne aliquid supra, stridentia colla Megaerae
Tisiphonenque Dei! quod nec Iouis ille ferarum
Immitis domitor, genitorûe PALAEMONIS olim
Horruit, aut Diris vltricibus actus ORESTES
Per scenas DANAVMQVE choros? Nec GRAECIA nempe
In FVRIAS satis vna fuit. Maiora BATAVI
Vidimus, & toto pelagi seclusimus aestu:
Cernitis indigno perfossum vulnere pectus,
Oraque torpentesque genas? En nobilis atro
Sanguine suffusa est Divae morientis imago:
LIBERTAS iacet, ite viri: complexaque funus
Magnanimumque heroa tenet, gemituque BATAVAM
Cum domino conclamat humum trepidumque LEONEM
Deserit, & nostris properat vestigia terris.
Quo gressum quo Diva moves? adeone Deabus
Venturi mens caeca sua est? Necdum altera rerum
Argumenta tamen, necdum exultantia campis
Agmina, victricesque AQVILAS, natumque tonantem
Circum castra vides? Quantum tibi restat IBERE
Sanguinis! immensam FRISIORVM è littore nubem
Et coniuratum video descendere GELDRVM,
MATTIACVMQVE vndae domitorem, altique BATAVVM
Contemptorem animi. Pater ipse è littore NEREVS
Ingentes populis animos & corda ministrat,
Illum indignantem multùm, multoque furore
Indomitum, totumque in littus cogere PONTVM

*Et vastam spumantis aquae sustollere molens
Aspiceres; undae auderet quod credere VESPER
Et Siculas frustra BATAVIS immittere puppes.*

*O animi, ô proles NEPTVNIA, nataque rebus
Pectora; Tempus erit (me si vis inelyta fandi
Surripiat cinerique meo, & mortalibus umbris,
Fatalesque colos extra, atque ignobile lethum
Constituat tumuli ignarum & caliginis atrae)
Quo clades THVRNOVDA tuas, lethumque PHILIPPI
Nobile, & EOI perruptas littoris oras
Expeditam ingentis voti reus, armaque & enses
NASSOVIOS: iuxtaque aeterni nominis HVGO
Ibit & ereptum patriae donabit ERASMVM.
Illi junctus ego (si quid tamen, haec quoque si quid
Carmina venturis valeant promittere saeculis)
Illi iunctus ego, motusque animosque virorum
Armaque, fortunasque, & rerum ingentia cepta
Per populos, urbesque feram, magnique THVANI
Limina, & extremam CELTAE properabimus oram,
Et fines Ligurum, & praedivitis ostia RHENI.*

*Interea Heroës patrij, Tuque arbiter horum
CAESARIS invicti stirps, AENEADVMQVE ruinis
Et sortis rabie, & crudelibus altior annis
Regnorumque minis; Pater ô pater annue, ceptis
IVLIADAE dux magne meis, caveaeque Senator
Incipe cessanti fremitus indicere turbae,
Ambiguosque ciere foros, vulgique tuentis
Per cuneos latè geminandas ducere voces.
Ipse ego pacatae folijs evinctus Olivae
Sacra feram, Heroasque tuos, & magna ciebo
Nomina, VERONAEQVE deos, Manesque parentes,
CAESAREOQVE aeterna feram solennia busto.
Tu quoque tu, cui fata virûm, multumque labantem
Victuris patriam fas est committere chartis,
BOISOTI pars magna tui, quo praestite nobis
Inclyta LVGDVNVM domitum defendit Iberum.*

*Fas sit, fas sit DOVSA mihi; tam grandibus atras
 Praesidijs nebulas, sit caligantia fati
 Pondera, & umbrosae tenebras perrumpere terra,
 Sordentesque hominum curas, vique alite mentis
 Aethera vicinum legere, & sublimia rerum,
 Inque SOPHOCLAEAS animum demittere Musas.*

*At tu ingens anima, & nostris innixa cothurnis
 Tendis ovans per inane, soloque emissus, Ibero
 Terribilis spolio, & Mauris indutus opimis
 Immensum moliris iter, quaque aëra latè
 Tundis & heroo praevertis nubila passu
 Auratique fores premis aetheris; omnis ab alto
 Cedit IBER, umbramque tuam tremit, ipsaque late
 Flammea turbato subsidunt sydera vultu.
 Sis felix, natumque diu securus ab alto
 Barbaricas cernas poscentem in praelia turmas,
 Et patrios multo pacantem sanguine Manes.*

Personae tragoediae

AURIACVS.

INQVISITIO.

TISIPHONE.

ALECTO.

MEGAERA.

LOYSA.

SENEA

SICARIVS.

PRAEFECTVS.

NVTRIX.

ARMIGER.

CHORVS SATELLITVM.

LIBERTAS SAUCIA.

Κωφὰ πρόσωπα sunt Satellites qui personam Principis stipant, Famuli qui infantem Comitem adducunt, & Gerula quae eundem gestat. nam reliqua Dramatis repraesentatio, καὶ τὸ πρέπον ostendet. talia sunt & τὰ νοητὰ quae Actu secundo inducuntur, quorum habitus facillime ex pictorum modernorum tabulis, aut antiquorum numismatis partim; partim inscriptionibus, & symbolis cognoscetur. CHORI priores duo Flandrorum profugorum sunt; posteriores Batavorum ἐνδημούντων; viriles omnes.

Actvs primvs.

PRINCEPS AVRIACVS.

RErum beate rector, & magni parens
 NATVRA mundi: Vitaque, & Lex omnium
 In se fluentes quae trahis rerum vices,
 locoque mani ludis humanum genus,
 Lateque fusi sancta maiestas poli.
 Et tu numorum sacra mater ignium
 Nox, quae diei lucidam premis facem,
 Silentiumque rebus indis, & polo
 Faces perennes, languidosque syderum
 Donas recursus, Hesperasque lampadas,
 Crbesque magnos igne deducis vago:
 Usamque nunquam vultibus PHOEBEN suis
 Pro fratre reddis aurei ducem chori.
 Ergon' caduca nata gens mortalium
 Brevis fugacem currere aetatis viam,
 Inter minaceis intonantis impetus
 Fortunae, & atras sortis infestae manus
 Lususque rerum? labitur velox dies
 Ipsisque ab annis mensibusque ducimur,
 Fatigue summam pervenimus orbitam:
 Denascimurque semper, & finem suum
 Breves citato provocant anni gradu.
 At igneae lux alta mentis, & vigor,
 Scintillaque acres pectoris tundens fores,

*Et ille tardi spiritus dux corporis
Aeternitatis inclytam affectat viam:
Coelemque lambit, motibus aue ingens novis
Sese lacessens impetu emergit suo,
Terramque supra fertur, & quicquid videt
Mortale ducit, terminosque transilit
Metasque rerum, corporisque odit moras:
Lethumque calcat, propriumque ad aethera
Ignarus atrâ corporis premi lue
Exultat, emicatque, nec sese capit.
Pars illa nostri est; caetera, ipsa quae dedit
Tellus reposcit, iureque exigit suo
Sese prementem corporis foedi struem,
Onusque mentis. Magnus hinc rerum parens
Coeli micantem fornice aurato domum
Et hinc & inde fudit, altaque atria
Discriminata gemmeo astrorum choro
Spectanda late vultibus nostris dedit:
Vt illa magni purior lux pectoris
Infixa terrae sit licet, terram premat
Coelumque cernat semper, & sese erigat.
Hinc illa dia laudis emergit sitis,
Ardorque honorum semper in maius ruens,
Comes ducumque, principumque; quos procul
Supraque rerum culmen evexit favor,
Et annuentis blanda Fortunae manus
In alta duxit. Belgia his cervicibus
Inclinat, incubatque, & invitum trahit*

*Sege laborum vasta, patriaeque onus
 Fluctusque nostrae: Sancta libertas vocat,
 Et servitutis faeda detrectat iuga
 Mens nata magnis; nec sibi; sed omnibus
 Quosunque regis insolens premit tumor,
 'Comesque rebus prosperis ferocia.'
 Sic divus ille fascium dux & parens
 Autorque quondam Brutus, & magni patres
 Togata turba, Martis aeternum genus,
 Diu labantem fulciere regiam
 Sanctae nepotes Iliae: sic & ferox
 Aristogiton, faustaque Harmodii manus
 Caelo superbum prospere eduxit pedem.
 Eundum, eundum est. Haud capit motus leveis
 NASSOVIORUM sanguis, & vanas moras,
 Periculorum provocator, & sui.
 O cor, tibine vincula, & ludos ferox
 Impune nectat hostis, & collum premat
 Tagi tyrannus, aureo exultans vado,
 Opumque nixus robore ingenti? licet
 Soloque Pontum iungat, & caelo mare:
 Terramque circa spumea eructans vada
 Ille aestuantis caerulus regni pater
 In nos resurgat: orbe concusso licet
 Vtroque ab axe turbidus caeli fragor,
 Atlasque latè pondere excusso tremens
 Viam recuse; ibimus tamen; neque
 'Servire nostrum est. Regiâ tendens viâ*

*In dura virtus sponte prorumpit; Neque
 Cedens prementi subtrahit collum deo:
 Seseque fato semper opponit suo
 Vis alta mentis.' Nec tamen primordia
 Nunc prima restant: lacta sunt fundamina
 Bellique magna prosperi praeludia,
 Motusque vasti. Dexteram hanc ter inclytus
 Novit Philippus, Albaque; & si quod ferox
 Saevumque pectus arbiter lucis vagae
 Phaebus, comantem respicit condens facem:
 Haec Hydra nostra est. surgit in laudes meas
 Faecunda rerum messis, & manum vocat,
 Virumque poscit. tremuit Alceiden fera;
 At nos ferarum victor. est & aspera
 Nobis noverca, premere quae excelsas solet
 Fortuna mentes, impetusque: sed tamen
 'Virtute sortem qui sapit pessundabit.
 Heramque inanem pectori subdet suo,
 Ausisquem magnis, strennuaque adorea
 Premet superbam casuum potentiam.
 Speique vana blandioris praemia,
 Dolosque & artes, vimque pellacis deae
 Quae incerta semper sponte promittit sua,
 Pectusque frustra credula strictum tenet
 Lubens recidet, & bonis praesentibus
 Ventura ducet; ipse Fortunae parens.'
 Nec ansa multi defuit periculi,
 Eurysthæusque nomini incumbit meo,*

*Et solus auget, perfidâque Iber manu
 Prodest nocendo. Caetera haud quiquam moror,
 De me triumphum primus ingentem tuli:
 Idemque victor solus, & victus fui:
 Motusque vanos pectoris molem mei,
 AEstusque, & iras, impetusque subdidi
 Deo, mihi que. Latius virtus nequit
 Efferre gressus. Omnium victor fui
 Meique. Testor nobile heroum genus
 Nostrorum, & ausus, sanguinemque & inclytas
 Vmbras meorum, santiora nomina:
 Et vos Batavûm semper invictas manus:
 Et te Batavae magne virtutis parens
 Ductorque Nereu; caeruleo qui gurgite
 Spumantibusque semper exundans vadis
 Lubens Ibero caeruleam opponis viam;
 Victostrarum primus hic gradus fuit,
 'Vicisse memet. Regna namque, sceptraque,
 Mirarierque cuncta quae vulgus solet
 Regesque; sortis blandientis alea est,
 Caßumque nomen; larva magnarum modò,
 Et umbra rerum, principum crepundia,
 Ducumque. Prima haec cura virtutis; neque
 Vincendus hosti est qui sibi prius fuit.'
 Vincique posse sponte praeripuit sibi;
 Ne restet ulli: consilique pondere
 Lascivientem saepius pressi manum
 Ardore Martis: impetusque mobiles*

*Sese solutis efferentes vinculis
 In se reduxi: turgidosque spiritus
 Et has superbas regii ardoris notas
 Virtute strinxi. 'Principum hinc mentes calor
 In prona ducit, visque feruentes ciet
 Et ira motus: fraena sed magis sua
 Et acriorem poscit hic legem furor.'
 Sic aestuantus peruagator Africae
 Venator olim, feruidum venabulo
 Premens leonem victor intentat minas
 Libys, feramque versat, & tergum ferox
 Quatit, feritque, deprimitque: olli fremens
 Spumas ab imo pectore eructat dolor,
 Seseque tollit, bilis haud capax suae,
 Scintillaque ardens lumine absistit vago,
 lubaeque moto corpore erectae tremunt:
 Venabulumque mandit, & superbus it
 Et huc & illhuc vinculi ignarus sui.
 At ille contrà pastor, insultans procul
 Feram lacessit; illa sese; & ingruit.
 Iraque certat alter; alter ictibus
 Potentiorque cedit invitus licet,
 Captumque tandem sentit, & sese leo
 Summittit hosti. Mentis illa regiae
 Imago viva est. Surgit & sese erigit
 Sublimis ille pectoris magni vigor,
 Iniuriarum censor, & vindex sui:
 Altasque in iras fertur, & morae inscius*

*Erumpere ardet. Sic minax Diuûm pavor,
 Fuliginoso sub specu versat latus
 Ingens Typhoeus, Aetnaque exultans tremit,
 Magisque semper fata tentantem premunt.
 Nec sponte nostra Martis in discrimina,
 Licentiaeve spe subacti venimus;
 Communis ista patriae sed vox fuit,
 Iussumque: cui nos hoc litare sanguine
 Et iustum, & aequûm est: Poscit hoc tranquillitas
 'Et pace dempta panditur paci via:
 Neceßitasque est ipsa Mavortis parens.
 Bellumque tandem ne sit, esse convenit:
 Pacemque gignit. incipitque ut desinat
 Haec una rerum.' Caeterûm hic dux maximus
 Et vir profecto est, patriaeque commodis
 Servire natus. 'Fervor ille impos sui
 Virtutis altum nobilo obfuscat diem:
 Solemque menti demit, & lucem suae.
 Ardetque semper, imperatque plurimis:
 At servit uni, seque nolentem trahit:
 Et servitutem qui fugit, sibi dedit.'*

Chorvs senvm Flandrorvm profvgorvm.

Sapphici. duo Glyconici. Reliqui Anapaestici.

*Blanda torpentis requies senectae
 Vitrei fontes, & amaena Tempe:
 Tuque spes nostrae domus illa; quae me
 Lucis in molles orientis oras
 Prina fudisti, pueremque longe
     Curarum vacuum & metu
     Vidisti pede mobili,
 Et ridenti molliter ore
 Nimium dulces texere ludos:
 Tenuisque inter serpere curas.
 Tuque suavis puero ab nota
 Villa senique, posthac numquam
 Habitanda vale. Sors dura vocat,
 Dubiumque regit fortuna pedem,
 Subit aequae vices. Tuque meorum
 Ab natorum blanda propago,
 Hilari ridens saepius ore
 Medio in luctu; nescia rerum
 Curaeque tuae; patri iunctos
 Dirige greßus: casusque tuos
 Disce, & saevi fulmina fati.
 Tu quoque si quem coniux nobis*

Vtero gestat nescia faetum;
 Natus nondum, tamen exuleris:
 Patriamque fugis nascendus adhuc:
 Et tibi paena vitâ prior est.
 Lachrymas tellus, lachrymas tellus
 Patria tellus, ultima nostri
 Dona doloris impreßa tene.
 Poscimur ah ah, nos relliquiae
 Genus effaetum, saturumque aevi:
 Quibus infelix spiritus aegrè
 Placidam ducit luminis auram.
 Pars aequoreas VValachrûm sedes,
 Aut horrentem Marte Batavum,
 Et spumantem littoris oram
 Patris Oceani, visam nunquam
 Ibimus eheu; aßueta prius
 Placidis ah gens vivere campis:
 Pars caerulei gurgite Ponti
 Toto avulsos orbe Britannos;
 Aut incoctum solibus Indum:
 Pars sudantem proprio semper
 Sanguine Gallum. Miseri, miseri,
 Quos incertum dubiumque vocat!
 Pax Flandriacas placido tenuit
 Foedere gentes, patrioque foco
 Veterum fluxit vita parentum:
 Et tranquillo tutus in aruo
 Vidit teneros ire nepotes

*Auus, & lepidam currere turbam:
 Qui vicinum cerneret agrum
 Peregrinus erat. Patria tellus,
 Patria tellus, saxaque & antra,
 Et cognatae vallibus umbrae:
 Patria tellus Flandria nostros
 Imbibe questus.*

Actvs II. Scena I.

**Inquisitio cum tribus Furijs facem & calicem humani sanguinis gestans,
 inebriatur.**

INQUISITIO.

*L Vcem perosa, lucis immunis Dea,
 Tetrumque noctis improbae ludibrium
 Tot imminentes Tartaro rupi fores,
 Caliginemque, magna Paenarum parens
 Crudelitatis nata, quam ferox Iber
 Primum sub auras duxit, & ferro & face
 Quartam profanis addidit sororibus,
 Noctisque alumnis: Graia queis primum manus
 Vibrare saevas dexterâ indulsit faces:
 Serpentibusque vinxit, & collum dedit
 Atris draconum pullulare nexibus.
 Gaude Megaera; nata iam soror tibi est:
 Iovisque nigri primus infernum genus*

*Perseidosque squallidas faetu domos
 Iber scelestus auxit: ille Erinnyas
 Treis mutuavit perfidus; quartam dedit.
 Hispana tellus, scilicet vesper tuus
 Foecundus ipse noctis exemplo fuit.
 Emerge, rumpe, caede: claeatraque, & feros
 Caliginosae pande Naturae lares:
 Lethique sedem discute, & lucem tuam
 Mens atra disce. Testor anguineum caput,
 Et te Megaera, teque noctis arbiter:
 Et qui redundans igne Cocytos vago
 Luctu tremendam flebili tundit domum:
 Meque ipsa tandem (Numine hoc maius nihil)
 Patremque Iberum; Pallidas ditis domos
 Imperuiasque mortis horrendae vias,
 Phlegeton cruento quicquid ambit alueo
 Invita aliqui: Nunc tamen ferox pater
 Tarpeia saxa cui patent, & inclyta
 Vastae ruina gentis; è reconditis
 Exciuit antris fulmine invitam trahens:
 Quod non Pyracmon crudus, aut Brontes pater,
 Aut claudicantis dextera effinxit Dei:
 Non Siculus ignis, aut caminorum globi
 Vndantis Aetnae, flammeique vortices.
 At Martiorum dissipata rudera
 Urbisque funus, & solum Quiritium.
 'O quanta curas fata mortaleis agunt!
 O quantus urbes regnaque incumbens Deus*

*Ludens fatigat diſſipatque: turbines
 Rerum fateri cogor invita': (O pater
 Tarpeie natae liceat hoc unum tuae.)
 Magni cohortes Romuli, nati Deûm;
 Arx alta rerum, gens Camillorum ferax,
 Orbis voratrix illa, regnorum lues
 Et universi compes, & tandem sui,
 Ah tot triumphis aucta pene, quot viris,
 Et tot ruinis urbium vitans suam.
 Illa illa regum nata Septimontium
 Calcare fastus, insolensque nominis
 Regalis una, spiritusque; Pro pudor
 Regum cinaedis paret, & monstrp Deo.
 Cui fulmen illud obsoletus Iuppiter
 Sepultus arce Iuppiter Minoia
 Haereditatis lege relicto tulit.
 At contumacis vis rebellatrix tamen
 Acres, Batavi corde versat impetus:
 Radicitusque fixa libertas sedet
 Gentis profanae: patriaeque ardens amor
 Animos feroces tundit, & subigit sibi.
 Vidi perustos sole candenti patres,
 Piceosque voltus, funibusque atram manum:
 Ruptasque nubes, & procellosas Iovis
 Magni ruinas provocare audax genus,
 Vndaeque legem dicere, & ventiminis.
 Vidi ipse vidi, cum feri vis Africi
 Tempestuosa torsit hybernum mare*

*Insistere undae, dorsaque aerato pede
 Fluvij rapacis tundere, & crudum gelu
 Acresque lapsus: ac per undantes sinus
 Calcata tutam lympha praebebat viam.
 Ollis sepulchrum pontus, aulaque est ratis:
 Agnatus ingens, Aeolus, Nereus pater:
 Forisque cives, hospitesque sunt domi.
 Ilhuc remittor, & vetus colonia
 Mutanda restat: deerat haec sedes mihi.
 Parere certum est: maximum explevi scelus
 Maiusque restat. semper antiquum parum est.
 Angusta sacris quaelibet tellus meis
 Viam relaxat. Aridas sitis premit
 Squallorque fauces: sanguine hic opus novo est.
 Pace hoc Lyaeae, pace fas hoc sit tua
 Dux Thyadum nocturne; non curae mihi
 Nyseio qui colle distillat latex;
 Tuusque si quid languido fallax gradu
 Maron procaces inter exhaurit choros,
 Interque Panas, virginesque Menadas,
 Et aestuantes Liberi suceo Deos.
 Non si Falernis quicquid vuarum est tui:
 Quod Setia usquam, vel Velitrarum colunt
 Dumeta: non si tota vinorum parens
 Albana tellus, Caecubique honos cadi
 Descendat in me: carior sitis premit,
 Paruumque nescit; pluris hic liquor mihi est,
 Merumque Ibero nuper inventum meo*

*Cruor, Cruor, Cruor. quid o fallax Iber
 Cessas? nex atrae sanguine undanti viae
 Sanieque tristes squallidâ rigent domus?
 Nondum recentes mens cadaverum strues,
 Tabumque cernit: pure sudantes novo
 Nondum revulsis oîibus pallent agri.
 Cessas Ibere, fluctinus, ferro & face
 Rerum coactas vortere in sese vices?
 Adsum. quid hoc est? scaeve sacrorum pater
 Frustran' cruentum Tartaro emisi pedem
 Et hospitem nocte mutavi diem?
 Nunquam supernos sobria acceßi deos,
 Et luce fuluam solis aurati comam
 Terrasque vidi: sanguinis gustu novi
 Efferre sese suevit optatum scelus.
 Mensque ipsa factis saeva praeludit suis.
 Nunc hic redundans sanguine humano calix
 Feram cruore musteo sedet sitim:
 Cordisque totas imitûs mergat vias,
 Mentemque tollat: quicquid & clemens, pium
 Nobis relictum, molle, pacatum fuit.
 Bacchare certum est: En iuvat, iuvat, iuvat
 Laxare mentis fraena. quid segnis stupes
 Gens atra terrae? tuque germânum caput
 Megaera nocte nil geris dignum tua?
 Patrisque verum dextera probas genus?
 At o quid atrum nubila involuunt diem?
 Meque ipsa perdo? flexaque in sedes novas*

*Caliginosus lumina obducit situs?
 Errantque tristes luce subducta pedes?
 Et ominosus poplitum labat gradus?
 Vestigijsque turbida incertis tremens
 In luce lucem quaero, & in die diem?
 Nosco furentes sanguinis poti notas:
 Nosco. cruoris hocce munus & meum est:
 Mentemque secum mysticus tollit furor.
 Incerta certum mens tamen voluit nefas.
 Terra coelum, noctis atrae regia, & vastum mare
 Explicate trina vires regna, & occultos dolos.
 Adsumus sacris Philippe vindices dignae tuis.
 Victima ingens, victima ingens: victima hacce dextera
 Concidet: qualem nec ille perfidas Teucrûm rates
 Mortuus victor poposcit Ilia emergens humo;
 Cum feras minax Pelasgum turba soluebat rates.
 Nos Batava terra, Ibero nomen horrendum, vocat,
 Poscimus? quid o moramur? quò nequit fallax Iber
 Tendere, huc fraudes dolique tendere Iberi queunt.
 Magnae sorores, Atthidos sacrum genus,
 Priscisque Erechtei Cecropisque finibus
 Cognata turba: si quid antiquum manet
 Viresque vobis tempus asscripsit novas;
 Quaerendus ille, qui ferox, vecors, furens
 Aut genere Iberus (alterum sat est tamen)
 Aut mente fuerit: quique pectore vnico
 Solus profanas quattuor gestet Deas.
 O flammei ignes, tuque pallentis Deae*

*Famulatus ingens, ignei cives poli
 Relligio noctis: tuque dominatrix hera
 Invisa Phoebos luna, pars Phoebos tamen
 Familia nostri tota quam Ditis colit,
 Quemquamne magno dum satellitio procul
 Stipata iussum per uagaris tramitem
 Vsquam tueris? cuius unius manu
 Quod non Philippi mille potuerunt rates,
 Non ferrum & ignes, armave & tristes minae
 Timere Batavus discat? Interea tamen
 Certum est furentes explicare copias,
 Exercitusque tota deducam meos.
 Auducia isthaec subeat: haec praeceps Furor,
 Ignobilisque Livor: haec Vecordia:
 Crudelitasque mortis horrendae parens
 Illinc cruentum claudat exultans latus,
 Rerumque abortus bellicarum Fraus inops.
 Sic sic eundum est: sceleribus decet tuis
 Praeferre sacram Rex Iberorum facem.*

Scena II.

LOISA. SENEX.

Lo.

*O Molientis alta NATVRAE comes
 Sacrae tribune lucis, & vitae pater
 Natalis aurae magne largitor, DIES,*

*Rerumque Origo prima; qui reconditas
 Primus tueri syderum donas faces:
 O qui sepultum matre mortalem sua
 Natumque nondum; mortuum prius tamen,
 Informe pondus impotesque, & haud suum
 In alta ducis, luminisque compotem
 Sub imminentes aetheris sistis fores.
 Tunc expeditus carcere infelix suo
 Scintilla coeli purior, bipes Deus,
 Rerumque magnus ille spectato, poli
 Et universi cura; prorumpit foras,
 Coelumque discit: parvulusque primulùm
 Proserpit, insons, misis, ignarus sui:
 Et fluctuantis tyro fortunae, levis
 Prosultat exilitque, nec curae est capax,
 Plagaeque nondum sortis advorsae patet,
 'Ridetque simplex nesciusque. Scilicet
 Optata primum fata praemittit Deus
 Favens iuventae: turbidaeque tempora
 Potiora vitae vindicat lusus sibi:
 Interque talos, turbinesque inter suos
 Süaviores vita consumit dies
 Beatitatis prodiga infelix suae,
 Simulque ludit luditurque: curaque
 Postrema lapsae poscit aetatis sibi,
 Et faecis instar ima subsidens petit.'
 O nate, nate, dulce pignus; in sinu
 Gremioque nostro qui vagaris huc & hunc,*

*Vacuumque leni transigis risu diem:
 'O dulcis aetas! scilicet primum est Deus
 Novisse cuncta; proximum tamen, nihil.'
 O nate, nate, mox in adversum mare
 Aestusque vastos, principumque munia,
 Et imminentem purpurae ferociam,
 Motusque regni deferende; nunc modò
 Securitatis aureae regnum tenes:
 Satellitemque praeter innocentiam
 Nullum tueris; tutus hoc uno satis
 'Quod esse nescis, laetiorque: Nec potest
 Vllum timere nate, quem nullus timet.'
 Nondumque sensus illa pertentat tuos
 'Regum ducumque febris, ardor imperi
 Et possidendi cuncta porrigo levis.'
 Cuniculosque pectore occultos agit
 Ambitio fraudum mater, aut opum furor:
 Tuumque ducis quicquid aspicias, Deo
 Vicinus uni proximusque. Nate mi
 Si forte somno molle reclinas caput;
 Artus sopore lacteo victus iaces
 Extraque motus, cuiicumq; extra metum, &
 Tempestuosa casuum tonitrua:
 Somnumque spiras melleum, mitem, levem
 Tranquillitatis unicum testem tuae:
 Quiesque lenes tutae perrepat genas:
 Thorusque qui te parue diffusum tenet
 Genu, sinusque est: thalamus hic unus tibi est,*

*Et pes cubili sufficit noster tuo:
 O invidenda regibus mens! ah ferè est
 Vt ipsa sortem mater invideat tibi;
 Annosque similes speret, atque aevum tibi,
 Cunasque dulces, nesciumque aulae diem
 Fraudem timentis semper, aut fraudis minas.
 Quin & querelis ne qua pars desit meis,
 Et falsa, terrent: trepidaque horrentem pavet
 Mens noctis umbram: & ille curarum Sopor
 Exactor acer, dissipatorque omnium;
 Pater mearum est: curaque haec, illam premit:
 Et somniorum dubia succedit fides:
 Diemque nox laceßit, & noctem dies.*

SEN.

*Dignata magno principis princeps thoro
 Taedaeque columen: nata magnanimi patris
 Maioris uxor: Fare, quid reconditus
 Vultum pererrans obsidet pallor? quid os
 Guttis sinusque tepidus effusis madet?
 Et lachrymosus lumine exundat liquor?
 Ruborque blandis solitus exceßit genis?
 Meroris ah quae causa? mentis abdita
 Exonera, & aegrum pectus.*

PR.

Omnia, & nihil.

SEN.

An ipse sese nescit infelix dolor?

LO.

Ambiguus urit millies; certus semel.

SEN.

*Sortis flagello quisquis adversae stupet
 Ictuque subito pallet, hic merito pavet;
 Causam doloris, & cicatricis suae,
 Vulnusque, dum scit.*

LO.

Plura dum nescit tamen:

*Nescitque quantum lugeat caecus dolor;
Lugetque quantum nescit: id luget tamen.
Simulque sese nescit, & modum sui.*

SEN.

*'Seseque luctu servat, at praeoccupat
Quod vitat ultrò, provocatque quod fugit,
Gaudetque maerens, & lubens miser fuit.'*

LO.

*Succubuit animus: poplites trepidi labant,
Simulachraque oculis noctis illudunt meis,
Seseque late spargit ignarus dolor,
Et ominosus corda peruolitat sopor.*

SEN.

At falsus ille est.

LO.

*Falsus, at veri pater,
Praenunciusque.*

SEN.

Fluxa noctis est fides.

LO.

At non diei.

SEN.

*Terret & noctis diem
Formido, seque vanus insinuat metus,
Vmbratilique somnus imponit dolo,
Noctuque fallit; at die terret tamen,
Partemque lucis poscit, & regnum suum
Transcendit audax, imperique limites.
Humanus acres spiritus motus habet,
Interdiuque feruet, & sese rapit,
Metuque pallet gaudioque diffluit
Quietis expers, corporisque terminum, &
Adiudicatas lege NATURAE vias
Perrumpit alis nixus huc ilihuc suis,
Exorbitatque semper, & quicquid potest,
Simulque quicquid haud potest; versat tamen,
Agilisque passim fertur, & meta est sibi.*

*Adestque & absens rebus, & praesens abest,
 Erratque latè, seque pandit ilia vis,
 Hauritque formas elicitque, visaque
 Pererrat, imbibitque, & in sese trahit.
 Tunc illa luci furua succedit parens,
 Polumque pullis incubans amictibus
 Hinc inde obumbrat, induitque caeca nox,
 Corpusque stringit, liberat mentem tamen,
 Lucisque viua suscitât vestigia
 Seminaque rerum, imaginesque; fomites
 Motus diurni, ruminataque excitat,
 Mentemque multùm gaudia inter & metus
 Adhuc vagantem voluit, & circumuenit:
 Caliginesque ludit in post scenio
 Mimus diei, ludibundus histrio,
 Proteusque vitae futilis Somnus pater,
 Verisque falsa miscet, atque vtrique se.
 Ceraeque adinstar mollis, impressas tenet
 Mens & figuras, & vagas rerum notas,
 Redditque nocte, quicquid excepit die:
 Laruataque altos somnia incutiunt metus.
 At cum diei roscidum redit iubar,
 Et imperator aetheris magni subit
 Sol, aureamque dividit terris comam;
 Fugit timoris causa, non timor tamen:
 Et somniorum profuga vanescit cohors:
 Nihilque restat, at nihil gemimus tamen,
 Id quod quoque ante cum fuit, nusquam fuit,*

Quodque esse falsò reris, at verè doles.

LO.

'Experta metuo

SEN..

Saepius favet sibi

Error dolusque, nubiloque deprimit

Rationis ignem

LO.

Decipit in malis iuvat

Fallique dulce est.

SEN.

Falsa dum latent tamen

Vt vera laedunt.

LO.

Aetheris beate rex'

Quid ah perennis imber, & lachrymae leves

Cogente nullo sponte prorumpunt sua?

Si quâ minaris imminesque saeva sors;

Sperare liceat: bis ferus mordet dolor,

Venturus, & cum vênit: & praesens nocet,

Idem & futurus.

SEN.

Pallidum excutias metum

Ducemque vitae lenioris spem fove.

Firmo maritus urbium munimine,

Totoque clusus NEREI regno sedet:

Pelagoque cuncto tutius quod arbitror;

Amore populi.

LO.

Haud tangit externos amor,

Peregrina nemo imperia diu subdit sibi.

SEN.

'Angustiore principis mentem viri

Meta coercet, patriam quisquis suam

Aßignat illi: Vana natalis soli

Plebs spacia finxit, & solo leges dedit.

At culmen ille dignitatis & caput,

Deoque magno pene par, & pro-Deus

Princeps vagatur: municepsque totius

Diffusalatos aemulatur mens polos:

Coelique adinstar semper in motu suo est.

Natale magni principis quaeris solum?

*In orbe natus ille, patria est ei
 Quaecunque soli, terminusque quicquid est.
 Seseque terris aequat unus omnibus
 Generosus ardor ille, & herous vigor.
 Polusque quicquid caerulo amplexu tenet
 Illius urbs est: civitas isthaec patet
 Qua magnus aether, quaque flammantes globi
 Et aureorum vasta signorum via.'*
*Titana magnum cernis, vt pleno gradu
 Superbus altum metiatur aethera,
 Coelique partem teneat, & totum petat,
 Viaeque magnae per novas semper licet
 Adveniat oras; advena haud usquam est tamen,
 Quocunque namque tendit, in domo sua est:
 Seu purpurato cum renatus atrio
 Cubile coeili pandit, & lucis fores,
 Auroque crispam roscidus tollit comam:
 Seu cum diurnâ membra defessus viâ
 Dulceis in ulnas Thetyos fertur suae,
 Axemque utrumque novit & neutrum colit.
 Sic feruor ingens, mensque magnorum ducum.
 'Vbique civis ille, & inquilinus est
 Quicumque princeps.'*

Lo.

*Omnia & scio, & dolet
 Timere posse, dum dolet, timeo tamen,
 Metusque causae nescius, causa est metûs.*

Chorvs.**Anapaestici.**

*O Qui levibus vectus habenis
 Virides subter roris genitor
 Laberis herbas, violasque inter,
 Et trepidantes tepido circùm
 Sole myricas thalamum figis
 Blande Favoni, pastusque levi
 Nectare ludis; sive per altas
 Lenibus alis laberis undas:
 Seu per gelidas specuum latebras
 Montesque procul tenui serpis
 Humore pater, qua lascivas
 Tityrus insons subducit oves:
 Iuxtaque suas blanda Amaryllis
 Supputat agnas, & tibi dulcem
 Felix Thyrsi condit avenam,
 Gens immitis nescia fati
 Sortisque vagae. Quam palantes
 O verne pater prendimus oram?
 Placitas certe liquimus ante
 Dilecta tuas Flandria sedes;
 Sed tamen unà liquimus atri
 Nomen Iberi. patria est nobis
 Quicquid saevus nescit Iberus.
 Salvete tamen vos ignotae
 Littora terrae. tuque o lucis*

*Aurea mater, tandem maestis
 Reddita terris, O quae caecâ
 Tenebras tristes Aurora parens
 Proscribis humo; cum sperato
 Phosphorus audax exilit ore,
 Cogitque suos undique fratres
 Roseae invitos cedere luci,
 Et sydereas ducens turmas
 Mox redituras in castra sua
 Iam didicit Hesperus esse,
 Et mutato nomine fallax
 Altera solus munia poscit.
 Fugiuntque suos sydera lusus
 Veniente die; nos tranquilli
 Munera somni, partesque suas
 Regnaque rursus dolor invadit,
 Tristisque labos: subitoque atrae
 Circum volitant agmine curae.
 At Simplicitas sedes hominum
 Sera reliquit, Taurosque colit,
 Et Massagetas, gentesque feras,
 Nostrisque procul exulat oris.
 Ibi quisque suae est auriga domus:
 Peregrinantes quisque vagasque
 Incolit aedes: sic mutarum
 Tranquilla colit saecla ferarum.
 Cernis cernis per inane leves
 Nare columbas, expersque metus*

*Placida ut campos perrepat ovis,
 Tuque ô tepidi conscia veris
 Quae nocturno carmina fundis
 Ebria rore:
 Quae sub tremulis Zephyri tenui
 Flamine ramis, tua tecta colis,
 Paruosque lares, nutantesque
 Strepitu tenui suspirantis
 Leniter aerae, florumque leves
 Incolis umbras Blanda cicada.
 Non te trepido quatit infelix
 Turbine Mavors. Non te querulae
 Denso cingunt murmure lites.
 Non vanorum longè sequitur
 Turba clientum, regnumque tenes
 Secura rosas, inter & herbas:
 Et tibi si qua est Curia; tantum est
 Flos, aut tenuis culmen aristae.
 Haec aula tibi, regiaque: illhic
 lus agricolis, & venturae
 Tempora lucis, lepido pandis
 Leniter ore, Blande senator:
 Nec te clusis tristia cingunt
 Maenia portis. Non crudelis
 Urbem placidam, sedesque tuas
 Invadit Iber: quaeque per auras
 Tenui sudant flumine guttae;
 Tibi sunt blandi dona Lyaei,*

*Mulgensque leves caelitibus undae
 Garrula succos, roseos Phaebum
 Cum iungit equos matutinâ
 Prima solutas obvia voce,
 Felixque optas iterum coeli
 Succedat iter. Tu segura
 Pacis alumna, Tu Dedaleae
 Filia terrae. Tua sunt viridis
 Gramina campi: tuus omnis ager.
 Felix, Felix! quotiesque tuas
 Vaga cernis opes, plenâ plenâ
 Dulcia solvis Gaudia voce.
 Nec divitias caelare suas
 Sustinet illa teneri cordis
 Pura voluptas.
 Comes agricolis, Tu messorum
 Rapido durum solis in aestu
 Solaris opus. Non tibi saevi in-
 Notuit Albae nomen, Iberque.
 Non perfidiae Gens tetra tuae
 Nos ludibrium casibus ah ah
 Lususque sumus. Nos vrgentis
 Premit insultans turbo procellae.
 'Leviora levis Fortuna videt,
 Parvaque parvos fata lacesunt.
 Homines curis Gens nata sumus.
 Superi, Superi, quisquis multos
 Ordine cives, gentesque regit;*

*Plures metuit. superi superi
 Quisquis multas vndique terras,
 Gentesque suis subdidit armis;
 Plures poscit. Vos crudeles'
 Genus infidum posthac nobis
 Ite tyranni,
 Aulaque fraudum perfida nutrix.
 'Nimium multis immensa patent
 Limina curis; Mea tecta omnes'
 Angusta metus, tenui excludent
 Culmine, sic sic, locus haud nimius
 Domino; at curis, non vllus erit.
 Regnumque meum est, domus exilis,
 Larque suavis: populique mei,
 Lepido circum concurrentes
 'Ordine nati. Nimium diui
 Labitur ille, qui cum mundi
 Totius alto corruit ictu.'*

Actus. III. Scena. I.

SICARIVS. PRAEFECTVS.

*QVo? quo? quis vrges? huccine anne illhuc feror?
 Vtroque certe: saeua tempestas dei
 Intus redundans cordis excercet salum:
 Exaestuatque mens: & incertus ferit
 Ardens tremensque pectoris votum tumor:
 Sedemque mentis hinc & hinc pessum trahit*

*Metus, tenaxque consili ingentis furor:
 Cordisque caecis impetita fluctibus
 Casura nutat vis, retroque corruit;
 Incerta quonam, quodque factura annuit
 Feciße nondum luget, insultans sibi,
 Praeponderatque vtroque, & vtroque imminet:
 Inobsequensque pectoris magni ciet
 Motum reluctans feruor, & premi negat,
 Redireque ardet rursus, & rursus nequit.
 Sic cum profundis auctus in praecordijs
 Telluris imae, daedaloque viscere
 Magnae parentis ignis occultè furit:
 Notique saeuis Africique follibus
 Nutritur ardor, latiusque promouens
 Vulcanus intus flammeas agit vias,
 Crateraue altum matris occulto in sinu
 Molitur, aestuatque: & immensum sibi
 Iter resurgens flamma molitur foras,
 Caelumque poscit, impetu minor suo:
 Donec pauentem totus inuadit diem,
 Ruptoque hiatu mugit, & tetroèspecu
 Inauspicatus victor exundat vapor.
 Quo voluor, effluoque? quo praeceps traho
 Voti ruinam consilique? quid tremens
 Felicitati terga mens vertis tuae?
 Exurge pectus, masculique spiritus
 Recollige aestus: si quid elapsum tibi est
 Duplo reprene. lam feror, certe feror,*

Quis? quo? quid? vnde? visa, portenta horrida
 Obtestor, & vos atra mentis omina,
 Quaeque vmbra vultus nocte delusit meos,
 Seu numen, aut quid numini advorsum fuit;
 Perstat, sedetque fixa mens: nihilque quam
 Mortem videre restat huius, aut meam.
 Ergo ergo tandem, quo ruinosus furor,
 Ardentibusque palpitans cor motibus
 Ingentis vndae, quoque lanx vergens diu
 Sententiarum, lubricique turbinis
 Propendet, inclinatque, quòque mens vaga,
 Hospesque magni pectoris rapit deus,
 Et nox dolorum seminatix omnium
 Gradum capesso: turbidisque fluctibus
 Ventisque totam fervidis dedi ratem.
 Vidi, ipse vidi, prima vix nascens dies
 Dubium recenti luce spargebat polum,
 Diesque nocte mixta; nox erat die,
 Secumque magnos exigebat impetus
 Rerumque vastas mens futurarum vias,
 Blandae quietis nescia, haud sui tamen;
 Immane, celsi corporis, vastique, onus
 Notoque maius foeminae ingentis tuor.
 Ast illa gressu pallida elato furens,
 Vultuque nostro turbida incumbens thoro,
 Ter fulgurantem dexterâ excuβit facem
 Vocemque rupit. Sequimur ô sequimur Dei
 Spondetque mens itura quâ nescit viâ!

PRAEF.

*Quo fluctuantes insolens gressus refert
 Titubante passu temerè, & incerto pede
 Ambiguus hospes? creperus haud quaquam color,
 Exanguis, amens, & profundi luminum
 Placent recessus, & supercilij tremor,
 Nimioquo ceu furore labentes genae,
 Vecordiaequae proditor, vanus timor.
 En metuit, en, trepidatque, maestaque huc & huc
 Flectit, reflectitque ora, nec satis sibi
 Lucique credit: maximum hoc pectus scelus
 Metuit paratve.*

Sic.

*quo feror? rursus dolos
 Mens necte & astus: & procellas pectoris
 Fluctusque cohibe.*

PRAEF.

*Siste. quo gressus agis?
 Cuias? quis? vnde?*

Sic.

tristis, infelix, miser:

PRAEF.

Quo versus ergo?

Sic.

*Nominis ter inclyti
 Nassoviorum pridem, & augustae domus
 Cuius trophaea primus emergens dies
 Stupet, ultimusque praelia, & bellum ferox,
 Motusque Iberi regis, & tristes minas,
 Minister adsum, maximae interpretes rei
 Admissus olim, profugus, extorris; patre
 Patriaque viduus.*

PRAEF.

*Nunc tamen quonam moves?
 Aut quas in oras tendere est animus tibi?*

Sic.

*Quo sors agit, Deusque; quo miseri solent.
 Patriam reliqui, patriam rursus peto,
 Semperque terras has, vel has mutavimus,
 Sortemque numquam. vbique cum fui, fui
 Vbique miser. hoc vnicum restat mihi*

*Miseriam eundo transveho paßim meam,
Nusquam relinque.*

PRAEF.

*Quo parente? qua domo?
Quis generis autor?*

Sic.

*Per secunda te precor
Gentis Batauae fata, perque nescia
Spei metusque corda, & inuictam manum,
Excussaue ante regis infesti iuga,
Domitamque ponti fluctuantis regiam
Aestusque canos, inuiamque semitam
Magno Philippo, & Hesperuginis duci:
Per has perennes turbidasque lachrymas,
Quas fluere cernis, perque tabentes genas,
Singultibusque rupta tot suspiria,
Animique vñlus: quemque nulla forsitan
Solis corusci nata delebit dies
Solitum dolorem. Sic genus Nereium
Marisque dominos discat infelix Iber:
Longaque terras ambiat propagine
Faecunda rerum turba gens Neptunia
Annosque laude, saeculamque viribus
Post se relinquat parua stirps Nassouia;
Tacere liceat, tabidique vulneris
Lenem cicatrix squallida obducat notam.
'Memoria doloris ipsamet saepe est dolor.'*

PRAEF.

Tacito dolori nulla succurrit dies.

Sic.

*Obluione corrui solâ dolor,
Virtute maior, auxiliique nescius.*

PRAEF.

*Phoebeiam quicumque detrectat manum
Dolore pressus sit licet; causa est tamen,*

*'Vulnusque semper auget, & semper gemit.
Malisque gaudet ille, qui solus dolet.*

Sic.

Dies mederi cui potest, solus potest.

PRAEF.

Breui mederi longa non solet dies.

Sic.

*Lugere didicit ille, qui luget diu,
Aetate sensim summa decrescunt mala,
Dúque magnum quod fuit, fit & leue,
Viresque sumit tempore, & perdit suas.*

PRAEF.

Frustra latebit vsque.

Sic.

*quicquid alteri
Frustra refertur, tutius frustra latet.'*

PRAEF.

Sperare opem qui nescit, auxilium potest,

Sic.

*Age, post dolores rursus infelix, age
Et fortis esto mens in aerumnas tuas,
Et ante quicquid, asperum, durum tibi
Abominandum, noxium, aduersum fuit,
Dicendo reuoca. citius ardentem poli
Titan relinquet orbem, & occasu suo
Praeuertet ortum: citius aetheris vagam
Regina noctis luna dediscet viam:
Laudes Batauus Martias; fraudes Iber,
Quam fata sicco lumine euoluam mea.
Eheu me! eundem principem lucis diem
Curaeque vidi, vix & in cunis suis
Fefellit atras vita fortunae manus,
Et blandientis primus aetatis lepor,
Vernumque vitae tempus, & tranquillior
Ridentis aeui, leniorque semita:
Crescentibusque tempus accreuit malis,*

*Pariterque curas auxit, & sese dies:
Et effluentes aemulus cursu dolor
Aequavit annos. hei mihi natus fui
Simul miserque.*

PRAEF.

*Quae tot in te nubila
Imbresque rupit ira fortunae suos?*

Sic.

*Vnus dolores plurimos vexit dolor.
Vidi vapore fumeo ambustum caput
Miseri parentis, membraque infelicibus
Populata flammis: ipse spectator mei
Doloris aderam: parvus, inscius, rudis
Quotaunque turbae pars euntis, huc & huc
Visurus ibam, sortis ignarus meae.
Vidi reciso stipite, & multa comâ,
Ramalibusque roborum, ingentem pyram
Strui sub auras, nemoris immensi luem.
Dum iactor, & me confluentis impetus
Fremitusque turbae voluit, & secum procul
Populi procellas inter, & magnum fori
Vndantis agmen, civiumque murmura
Motusque, perdit error; inveni patrem
Iam perditurus: teque vidi, haud denuo
Visurus vnquam, vita, spes, opes meae
Animique fulcrum languidi O dulcis parens:
Olli trementes horridus tortor manus
Hinc inde ferro, duplicique compedum
Frustra labantes strinxerat vinclo pedes,
Instansque crebris verberum vibicibus
Senile multo vulnere vrgebat latus:*

*Canaeque largo sanguine vndabant genae,
 Et illa sacra temporum nix, vltima
 Labentis aevi meßis, & fessae seges
 Extrema vitae rore sudabat novo,
 Cruenta multùm, puluerisque squalido
 Infecta coeno, morsque iam toto viri
 Errabat ore saeva, vicina imminens,
 Et ante funus, funus infelix erat,
 Iterum futurus morte; nunc mortis metu.
 Penè & dolori spiritus cedens suo
 Effugit hostem, seque furatus sibi est,
 Mortemque propera morte vitavit suam.
 Bis, impeditas sustulit caelo manus,
 Et bis remisit rursus, & frustra fuit,
 Gemitumque ab imo pectore ingentem trahens
 Lachrymasque inanes, flebili erupit sono:
 Tu purioris magne regnator poli
 Caelumque factis omnibus praesens meis,
 Et cuncta lustrans, cuncta quod circum tegis,
 Antestor inquit. cernis haec? cernis? trahor
 Et vos meorum gens pusilla liberùm
 Pudicaque vxor, O mea aeternùm vale.
 Extremus ore frigido haerebat sonus:
 Tortor cruentas inijcit collo manus,
 Vitaeque cursum rumpit, & voci sonum.
 Flammisque trepidum trahit, eminus tamen,
 Maiorque letho paena fit lethi mora,
 Morique nescit: quodque postremum fuit,*

*Negata mors est ipsa, morienti tamen.
Tandem misertus ipse prorumpit vapor
Ambitque vultum, dum fuit vultus tamen,
Vnaque luce carceri, & letho fuit
Addictus ille, binaque infelix tulit
Mortisque damna, compedumque: & O nefas
Nullius vnquam fraudis aut doli reum
Idem beatum vidit, & cinerem dies.*

PRAEF.

Et quae furoris causa tam subiti fuit?

Sic.

*Quaecunque vobis, quaeque tot quondam expulit
Laribus paternis, sancta libertas, fides,
Pietasque pura: cuncta praeterquam scelus,
Odium tyranni, rituumque adulteri
Regis sacrorum, frausque Romani patris.
Exin dolores inter & suspiria
Miserae parentis, degere aetatem in malis
Peniuriaque, flebilem ingressa est viam
Puerilis aetas, liberisque reddita
Pro patre rapto sola paupertas fuit.*

PRAEF.

Opes quis autem sustulit misero suas?

Sic.

Qui vitam.

PRAEF.

*Eone perucax mentis tumor
Legisque certae ignarus erupit furor?*

Sic.

*Saeuitum in omne est ordine infelix genus,
Paterque saeva morte multatus iacet,
Vitaque mater: paenaque illi mors fuit;
Huic munus esset: quotque liberos parens
Totidem doloris liquit haeredes sui,
Opumque nullos.*

PRAEF.

Surge & aduerse feras

*Sortis malignae corde prouoca minas,
 Fatumque contra pectore excelso preme.
 Campoque aperto Martijsque legibus
 Inuade Iberum: cuncta fraus absit procul
 Ignota Batavis: exulat nostris adhuc
 Hoc nomen oris: artis haud Mavors eget.
 Virtutis altae robore & forti manu
 Ferroque tantus expiandus est cruor
 Animique motu. poscit vltricem manum
 Nati cinis paternus, & virum vocat,
 Puerum nequibat; quicquid effluxit tuis
 Ignouit annis, Nunc age vltorem para.
 Natum parenti: magna te moles premit.
 Tune vt sepulchri debitor tanti, queas
 Haurire lumen, siderumque ardens iubar?
 Ah creditores patrios manes habes,
 Teque vmbra poscit illa, te cinis ciet,
 Et ipsa lentum terra te mater vocat,
 Geritque frustra. Feruet aetatis calor
 Sanguisque totas integer venas alit.
 Vtrumne laudè pectus occallet tuum,
 Speique totas vita praeclusit vias?
 Exurge tandem, pectorisque seruidas
 Effunde habenas, teque huic dedas duci
 Nomenque Marti.*

Sic.

*Scilicet fixum est, placet.
 Ergo vt iuventae largioris plenior
 Pulsavit aetas limen, & lanuginis
 Autumnus atras primus infecit genas,*

*Rebusque dignum tempus, & primordium
 Maioris aevi, cum dolor, primusque honos
 Potentiores pectori subdunt faces,
 Vehuntque in altum, deprimuntue spiritus
 Motusque primos; fata iuravi tua
 Miserande genitor, cladis & tantae necis
 Futurus vltor. Nunc quoque, immensa licet
 Vastaque mole dura paupertas premat,
 Et eminentem saeva virtutis diem
 Nisusque condat, opprimatque, & arduos
 Supplantet ausus, & resurgentem domet,
 Plerumque magnis imminens conatibus
 Imbelle pondus, & dolor penuriae
 Aedilis altis additus virtutibus,
 Quoties parentis cunque praerepti tamen
 Sensus cruentis cor fodit calcaribus,
 Ceu ille longa membra defessus die
 Bellator alto cornipes torpet situ,
 Mauortis acres suetus inter impetus
 Glomerare gressus: ille dum tempus sinit
 Annique, & aetas, it iuuenta feruidus
 Enses micantes inter, & ferri minas,
 Ardensque gestit, toruus, & plenus sui,
 Strepituque maior, auribus totis bibens
 Galeasque, vocesque, aeraque & neces virum
 Superba crurum ponderat volumina,
 Tremittque palpitatque, & in numerum salit.
 At nunc senectae pondus infelix licet*

*Suique vix pars, si tamen litui procul
 Tubaeque notum rursus hauriat sonum;
 Inhorret armos, & tremor totos vetus
 Redux in artus, corpus immensum quatit,
 Auremque sursum tollit, & terram ferit,
 Annosque nescit, seque restituit sibi.
 Sic colla quamuis semper incumbens, graue
 Onus fatigat, impetusque intercipit
 Laudemque rerum degener penuria
 'Virtutis vmbra, & pertinax neceßitas'
 Sublime dura cor retundens compede,
 Animique nascens lumen, & promptam satis.
 In bella dextram; sic quoque ardentem agit
 Sublata motus mens, suasque ventilat
 Libratque vires, copiamque: & peruigil
 Invisitata parturit molimina,
 Nec ille cassam laude sol praesens facem
 Ducet sub vmbra. singulos perdo dies
 Si nil Iberus.*

PRAEF.

*Perge, sitientes patris
 Restingue manes, sanguinem sanguis suum
 Exposcit ille.*

Sic.

*patriam versus trahor
 Nec illa nobis vana diffluet via:
 Nunc ecce nostris praestitem conatibus
 Heroa petimus, splendidae culmen domus.
 En ipse celerem praeuius refert pedem.*

Scena. II.

AVRIACVS. LOISA.

QVid immerentes rore commendas genas
 O dulcis vxor, maestaque amplexus fugis
 Visusque nostros, nec süave purpurae
 Hilarumque laetae mentis emergit iubar,
 Vultumque pingit? non vt ante, candida
 Tibi serenus ora perstringit rubor.
 Sed maesta, sed deiecta, sed luctuis grauis.
 Sic illa Phoebi blanda spoliatrix sui
 Nocturna Phoebe pallet, & caecum caput
 Obnubit atris implicata nubibus,
 Poloque lumen tollit, & terrae polum
 Trepidique torpent aetheris magni chori:
 Suasque linquunt aurei fratres domos
 Vigiles serenae noctis, & caeli cohors
 Statione ruptâ. Non ita pridem tamen
 Certe fatebor dulcis O confors thori,
 Non tanta lachrymis causa defuit tuis,
 Cum perduelles inter & nostram manum
 Paruo redundans alueo Rhenus stetit,
 Vitaeque nostrae terminus flumen fuit,
 Mortemque vidi semper & fugi meam.
 Certe fatebor quicquid huius est, mea,
 Nec dulce vanis dictionum fraudibus
 Ambagibusuc pectus inuoluam tuum;

*Non vlla Iberum, meque sat tutò queat
 Diuidere tellus; Non Pyrenes si iuga,
 Idemque Celtas meque disiungat tuos,
 Discriminataque Alpium cacumina,
 Quacunq̄ late cornibus caelum suis
 Vicinus ambit, aemulumque verticem
 Humerosque circum velat aestivo gelu
 Apex superbus, nubibusque aptum caput:
 Terraeque quicquid continentis vspiam
 Succumbit arcu flammeo ingentis poli,
 Inhorruique semper, emínus licet,
 Fraudēs tyranni, comminus nunquam manum,
 'Timuique solo quod timore vincitur
 Dolos & astus: caetera haud quicquam sibi'
 In hoc profanus corde deposcet timor.
 Non vlla tantum (testor hoc vnum deos)
 Capax Iberi terra, sit simul mei.
 At nunc profundo spumeus regno pater
 Tot aestuantes victor obiecit sinus
 Molitus alta fluctibus diuortia
 Sequester ingens arbiterque; solus hic
 Horrere Ibero suadet, & nostro vetat.
 Primus Philippum patriam vrgentem viam,
 Orbisque habenas mente volentem suâ
 Vidi tulique; Primus hoc voui latus,
 Et prurientes totius fregi manus,
 Ardore mundi. per meae Batauiæ
 Certe ruinas, & laceßitum caput*

*Maiora poscit. sternit hanc votis suis,
 Conatibusque rex superbus semitam,
 Et vniuersi candidatus est Iber.
 Gaudete reges, proximum polo genus,
 Aboriginesque caelitem magni duces
 Diuûm propago: tutor omnibus fui
 Simulque noster. cuncta defendi loca
 Cum nostra cepi. vindicem Belgis dedi
 Munimen orbi: cumque rex mundo minax
 Soli patentem liber inuasit viam
 Venturus vltra; primus obieci mare
 Moramque feci. terra non satis fuit;
 Succesit vnda: coeruleisque fluctibus,
 Pontique saeuam gurgite repreßi manum.
 'Namque inquietus feruor ille principum
 Gliscendo surgit, seque tollit: & licet
 Sit aemulator nullius, fiet suus
 Regalis ardor: pluraque hoc vno petit
 Quo plura restant: perque populorum rapax
 Crescit ruinas: quodque supremum reor'
 Bellum sine hoste geßit Albanus furor,
 Egitque ciues in se & armauit suos.
 At tu reposta lenior cura veni
 Oblanda coniux, mentis O vigor meae
 Eademque thalami; frontis & supercili
 Nubem serena: laetaque in cultus redi
 Habitusque veteres. Nunc in amplexus patris
 Commune pignus veniat: & collum premat*

*Breuibus lacertis paruulum germen domus
 Natusque noster: sic iuvat, certe iuvat
 Curis fathiscens, Belgiaeque pondere
 Laxare pectus, otioque turbidam
 Rigare mentem, lenibusque gaudijs.*

LOIS.

*Metuo marite: plura non queo tamen,
 Metuo marite.*

AVR.

*tristia & luctus graues
 Remitte Iberis. omen hoc nostros precor
 Inuadat hostes.*

LOIS.

*Neutiquam frustra tamen
 Timore vano fluctuatur cor meum;
 Nec ante tanto; Qualis hybernas ferox
 Cum Corus auras, arbiterque fluctuum
 Caecas profundo coeruleo intentat minas
 Insanus Auster, vimque praemittit suam
 Venturus ipse; sensit aduentum dei
 Thetys residens, summaque absentem licet
 Exhorret vnda, turbidoque aspergine
 Cautes trementes inter alludit mare,
 Refluitque rursus, seque sorbet, & fremit,
 Sensimque maius turget: vndaque hinc & hinc
 Terram flagellat dubia, vix credens sibi,
 Adhuc futuri plena. donec impotens
 Caeli furentes peruagatur cardines
 Pontumque verrit ventus, & nubem trahit,
 Et incubantem fluctibus miscet polum,
 Vadumque voluit, pallidique nauitae
 Pectus pauore soluit, & fluctu ratem.
 Sic ante luctus luget, & fatum sibi*

*Indicit aeger mentis igarae stupor.
 Non me Lyaei dona, non mitis Ceres,
 Ipsaeque dulces ante delectant dapes,
 Crescitque in ore lentus inuito cibus.
 Victos nec artus vinculo mitis sopor
 Leni pererrat, flebilesue luminum
 Demulcet orbis. cura non lapsu graui
 Noctis profundae liquitur, sed in genis
 Infesta, pernox excubat. Tremo, tremo,
 Metuo marite.*

AVR.

*scilicet pacem tremis
 Non arma quondam.*

LOIS.

*Pace tranquilla viros
 Perire didici. pace tranquilla iacet
 Quem non tot ictus, ciuiumque murmura,
 Quassumque regni corpus, & Celtae furor:
 Non factionum saeua concuβit manus,
 Non Martis alta vis, & inclinans onus
 Patriae ruentis. pace tranquilla iacet,
 Bellique finem vidit, & vitae suae.*

AVR.

Secura metuis?

LOIS.

Ne diū sint.

AVR.

*si quid hic
 Vsquam tremendum, siquid aduersum fuit
 Trans mare relictum est. longa nos secat via
 Simulque fi audes, & dolos. toto mari
 Distamus illhinc vnde metuendum fuit
 Quicquid timetur. omne trans pontum est scelus
 'Vnaque Iberus.*

LO.

*PAX subinde decipit
 Securitate, Marsque tutatur metu,
 Cavetque semper arma, qui semper timet.'
 Testis maritus, testis & genitor fuit,*

Alterque natae monstrat, alter coniugi,
 Timere quavis fraude plus, quicquid latet.
 Ille, ille, regni fulgor ingentis parens,
 Potensque rerum, sacra vis Colignij,
 Emancipatus horridae pendet neci,
 Interque terras & polum, neutrum tenet;
 Vtroque dignus: impotens spectaculum.
 Sortis proteruae, sydera & caeli vagos
 Testatur ignes, duplici functus malo,
 Diuisque versum corpus, & terrae vicem
 Demonstrat ille, nec sepulchro clauditur
 Caelo sepulchro tutus, & patriâ suâ.
 Quis fata nescit magne Theligni tua?
 Fossumque ferro pectus, & tristem necem?
 His his in vlnis ille, in hoc, in hoc sinu
 Vndans cruore triste demisit caput,
 Oculosque morte iam natantes, collaque
 In ora nostra flexa, & exangues genas,
 Animaeque dulces ore languenti bibi
 Abeuntis auras: pressus, elisus diū
 Inter lacertos, inter haerentes manus,
 Interque vultus, spiritus fugit meos:
 Quemque ipsa tenui, perdidit ereptum tamen
 Misera maritum: concidit pondus graue
 Vel sic tremendum perduellibus suis,
 Impune magna Guisiorum victima.
 Hymen quot ille finis heroum fuit?
 Haud cariores vlla gens vidit thoros

*Emitue taedas ante quis pluris suas,
Regique regni dos cruor fuit sui.
Quis metuit istos quisue trepidauit dolos,
Caecasque fraudes, & reconditum scelus
Aulaeque latebras? horruit nemo necem
Nemoque fugit.*

AVR.

*desine infelix metûs
Luctusque inanis, neue vanis irrita
Te trade curis. firmus à nobis locus
Defendit hostem.*

LOI.

Nullus hic hostis fuit

AVR.

Fuere & omnes.

LOIS.

*Vocibus certè tuis
Lubens remitto quicquid est, tamen tamen
Metuo marite. perge famularis manus
Paruamque patri sistite hic prolem suo.
Hic en hic ille est, dulcis effigies tui
Pariterque nostri, pars mei, pars & tui
Vtrumque iungit. hunc ego quoties tuor
Quotiesque vultus cerno, & has paruas manus,
Similesque patri luminis blandi notas,
Lachrymis invndo. siquid aduersi ferox
Fortuna regno moliatur, aut tibi
In hoc suaue pars redundabit caput.*

AVR.

*Accedat agetum. Nate spes O nunc patris
Futurus vitor, Nate Nate, surge age
Laudum sititor, aemulusque patriae
Virtutis, aevo maior; aetatem tuam
Transcende victor, temporisque vrge moram,
Annosque iam nunc supputent moestae tuos
Matres Iberae. Nate, vt illud contuor*

*Sublime pectus, oraque & vultus meos,
 Decusque latae frontis, & toruas genas,
 Ingens Philippi crescit hic terris pauor.
 O nate, nate, dissipata nobilis
 Comae propago, & ille vagitus grauis
 Elementa rerum spondet, & certam manum
 Aususque magnos: Nate, si quae forte sors
 Caeptam parenti durior rumpat viam,
 Iterque rerum claudat atque exordia
 Ingentis orsus, Belgiaeque motuum;
 Viduae parentis dulce solamen, patri
 Vultu superstes esto, laudibus tibi.
 Patremque matri redde, patriae virum.
 At cum iuventae largior, vis, liberas
 Totasque rebus Martijs pandet fores
 Sublimis ardor auctibus surgat nouis,
 Seseque late fundat, & metum sibi
 Mox regna subdat, iam triumphorum capax,
 Auosque Diuos voluat, & magnum genus.
 Illhic Adolphi pectus altum, & indoles,
 Tergoque numquam notus, aut fugae memor
 Dium Renatus nomen. O sanguis meus
 Eritne lux haec, quâ per vndantum, salî
 Deuectus aestum, per Bataua littora,
 Nereique regna spumeum aerata secans
 Sulcum carina, victor ardentem minis
 Adhuc Iberum littore extremo trahas?
 Patrique Opima laetus, & victos lares*

*E puppe monstres? Nate, virtutis tuae
 Testem Batauum, Belgiaeque vindicem
 Togae potentem, curiaeque purpuram,
 Patresque magnos trado, & Ichnaeae decus
 Sanctum senatum. sic nec amisso patre
 Futurus orbis. Nate, iam motus tuos
 Expectat hostis, quassaque Europae salus.
 O nate, mundo conscio qui nascitur
 Latere nescit. Principem totus suum
 Expectatorbis, oraque & vultus ducum
 Annos sequuntur, gestaque & fortem manum
 Gliscentis aeui. Nate, magnanimus tibi
 Binas Batauus monstrat armorum vias,
 Terram, salumque: semita haud vna est tibi
 Modusque rerum, terraque, angusta est nimis;
 Vides & aequor: ipsa te in lucem trahit
 Natura nate: quodque supremum tamen
 Felicitatis arbitror culmen tuae;
 Vincis coactus, poscerisque. hinc caeruleae
 Regnator vnde Cattus: hinc venti sciens
 Fidum VValachri cor, & aetatis suae
 Profiisor ingens Geldrus, & Friso minax
 Cient morantem. sis licet vicor cito
 At vltor esse non nisi sero potes.
 O nate nate, tramitem O quantum tibi
 Ingens parentis praeuij strauit labor!
 Quae O nate quondam nomina, O quantos leges
 Mutantis aestus patriae, & fluxas vices,*

Ruptumque regi faedus, & tetras dapes,
 Dolosque Iberum: Qualis excusso iugo
 Turbatus atro Mosa spumauit vado,
 Stagno redundans turbido: Quantas pater
 Superbus Honta, cornibus flexis, virum
 Strages cruento victor inuoluit sinu,
 Cadauerumque mole praeclusus sibi
 Quae siuit in se sese, & ingentem viam
 Mollitus extra gurgite vndanti fuit.
 Qua primus, Albae terror, audaci manu
 Regina ponti, magna fraenatrix Sali
 Fließinga versos sensit exultans deos:
 Soloque victas nomine exterrens aquas
 Curru marino vectus, & vastrâ trabe
 Per fluctuantem nauita erumpit viam,
 Praedasque late verrit. At tu patriae
 Foecunda nostrae, dulce solamen thori
 Coniunx, memento per paterna paruulum
 Trophaea natum ducere, & Mauortios
 Parentis ausus, armaque, & raucas tubas.
 Sensimque in hastam surgat, inque puluere
 Equi lupatis ora spumantis premat,
 Armosque ferro calcet, & crudam niuem,
 Caelumque aperto vertice hybernum ferat:
 Cum se pruinis turbidus laxat polus
 Brumam lacessat primus, & spumans vadum
 Nusquam tremiscens, pectoré aduerso domet:
 Exsuscitandus ardor ille est, indoles

*Ne forte tetro sacra torpescat, situ,
 Aut sub veterno regius lateat vigor.
 Virtutis altae fomites claros tuor
 Oblanda coniux; vidimus nuper; meo
 Cum forte iussu noster ille a limine
 Mota satelles arma vibrabat manu,
 Mauortiasque miles inflabat tubas,
 Arrisit ille, gaudiumque feruido
 Admisit ore, vixque nutricis sinu
 Sese remisit, emicansque dexteram
 Protendit, exiliqtque & in ferrum ruit.
 O nate, dignis scilicet crepundijs
 Nassouiorum gente praeludis; neque
 Iners paternum nube suffendes genus!
 At nos süetae iam vocant vxor dapes
 Mediumque Phaebi currus inuadit polum.*

Chorvs

CHORIAMBICI, DIMETRI IAMBICI, DACTYLICI PENTAMETRI, HEXAMETRI SAPPHICI.

*FRustran' sollicitis condita vultibus
 Obscuris latuit Cynthia nubibus?
 An lapsum miseris fataque gentibus,
 Et belli dubios nunciat impetus,
 Et Mauortis opus? Fallere, fallere
 Quisquis mente leuem vectus in aëra*

*Adscribis nimiam syderibus fidem.
 Namque illa emeritis pallida cornibus
 Fratri blanda suo basia diuidit,
 Seque exinde nouis instruit ignibus,
 Et Phoebi tepidos concipit halitus.
 Illinc dulcis humus parturit, & leuis
 Humescit saturi penna Fauonij:
 Illinc Daedalei progenies soli
 Ridentes violaeque, & violae soror
 Circum virgineis picta ruboribus
 Florum nobilium dux Rosa nascitur.
 Tellus vere nouo, iam genitalibus
 Lucinam patitur faeta caloribus,
 Lucinam patitur veris, & obstetrix
 Aspirat leuibus Cynthia mensibus:
 Caelum nutrit amor, nutrit amor solum.
 Constant faederibus omnia mutuis,
     Terramque magnus aether
     Amplectitur, suisque
     Gerit, fouetque in vlnis,
     Taedasque ouans quot annis,
     Redintegrat iugales,
     Et coniugem fatetur,
     Seseque miscet illi,
     Et in sinum beatae
     Se proripit maritae.
 Tum volucrum toto vagus aethere
 Dulcis hymen hymenaeae sonat chorus:*

*Pronubus exultat Zephyrus pater,
 Syderaque aurata praeueunt face,
 Et placidas caelum choreas agit,
 Et domini praelucet amoribus,
 Nuptaque in amplexum noua ducitur,
 Sponsaque regales aperit senus,
 Et varijs lasciuit amictibus,
 Vtque suo placitura viro nitet.
 Illinc flaua Ceres, & amabilis
 Foemineus Bacchi refluit liquor.*

*Vuaque sub tremulis pendula palmitibus
 Propter aquae dulcem luxuriat strepitum,
 Quae pariat maestis gaudia pectoribus.
 Tum vaga per tepidas exiliens latebras
 Aetheris aurati filia, dulcis aqua
 Garrula torrentem tentat iter per humum,
 Arboribusque, suam, graminibusque, sitim
 Sedat, & exiles soluitur in scatebras,
 Vidimus horrendum caelo prodire cometen,`
 Qua validas auriga leuis moderatur habenas
 Lora regens axemque, polumque inuectus apertum
 Lumina maioris turbatus conspicit Vrsae,
 Quem licet armatus croceo qua fulgurat auro
 Palluit Orion, trepidoque exterritus ensis
 Excidit, ingentique animum reuocauit ab ausu.
 `Regiae & fortes metuant tyrannis
 Nulla priuatis populis minantur
 Sydera, aut paruo pecudum magistro,*

*Parua non nouit polus; alta nutant,
Sorsque in occasum propriâ secunda
Mole dehiscit.'*

Actvs quartvs. Scena I.

SICARIVS. QVATVOR FVRIAE, INQVISITIO, ALECTO, MEGAERA, TISIPHONE.

*I*Gnosce victo Roma: cor retro salit
Fugamque versat intus. O sacerrimi
Tutela patris, votaue, & fides mea,
Et fibulati curiae sanctae patres,
Superatus adsto: victus, ignauus feror,
Mihique ceßi: pectus imbellis ferit
Tremor, quatitque: faedus, ignauus timor
Inuicta mentis maenia obsedit meae,
Et iam triumphum ducit: en victus trahor;
Sed ante pugnam. Magne tot rerum vndique
Lustrator aether, cernis hanc tadam manum
In vota nostra? quodque bis senis vaga
Mens egit annis vna vt arguat dies?
Dubitamus anime? caeca consilia aduocas?
Hac hac eundum est. cernis, has cernis fores?
Haec te beatum referet, aut nullum via.
Iam perge, perge hac omen haud quaquam placet,
Ter hoc labantem limine offendi pedem:
'Recede rursus. haud capit periculum
Angustior mens. cede prohibenti deo'
Ignaue, demens, nisibusque impar tuis,
Pactoque tanto. cede age, gressum refer,

*Haud solus ibis; dedecus comes tibi est,
 Pudorque, sorsque aduersa, quaeque te diū
 Foedo subegit dura paupertas iugo.
 Quid agimus? haud si tota vis Mauortia,
 Mucronibusque saeua districtis cohors
 Vndam minetur hinc & hinc flammam mihi,
 Et quicquid vsquam est; telaque in nostrum caput
 Vibrata iam nunc impetu caeco ruant,
 Premarque solus, spiritumque hunc hosticus
 Cruore mersum tabido elidat furor;
 Vsquam recedam. praeuius pes hic manet
 Locoque fixus haeret: haud illum dei
 Totusque retro mundus incumbens agat:
 Non si trecenae membra diuellant rotae.
 Gaude Philippe! dextera O ist haec mea
 Quot te trophaeis vna victorem creat?
 Inermis hostem magne rex fundis tuum.
 Absensque vincis. Flamina, & vos O leues
 Abite venti, dictaque & voces meas
 Magno Philippo cedite, & rerum duci,
 Suspendat arma. praelij stat finis heic,
 Belli supremum terminum haec claudit dies.
 Quo voluor amens? vela mens impos tua
 Lege, & furoris dirigas clauum tui.
 Tun' ora vt illa & frontis augustae decus
 Vultusque tantae conscius fraudis feras?
 Nec victus ibis? linguaque & vocis via
 Potentiori vincta torpebit metu?*

*Et inter ipsae facinus horrebunt manus?
Sudor trementes imbre pertentans graui
Dissoluit artus. iunge, iunge & hunc tuis
Bataufa titulis: victus accedo tibi.*

AV.

*Cessas Megaera sanguine vndantem sacro
In ora taedam vergere? & pectus ferum
Acherontis atro seminare toxico?*

SI.

*Pudet coruscos flammei Solis, pudet
Videre vultus. desere ingentem poli
Sol magne cursum, desere, aut terras ego
Victus relinquo. cernitis? retro ruit,
Trepidusque clarum polluit Titan diem,
Comamque circum nubilo inuoluit suam,
Et ora nostra deserit. mane, mane
Cedemus ipsi: quo moues? tuam tibi
Terram relinque Phoebe: nos Pontus feret
Et hoc scelestum saxa collident caput.*

INQVISITIO, ALECTO

MEGAERA TISIPHONE. TROCHAEI.

IN.

*Noctis ignaue propago pallidae Stygis deae,
Ite, turbidis lacerti squalleant serpentibus,
Et veneni si quid vsquam Colchos extremo sinu
Phasias regno scelestum victa cum mouit pedem
Palluit, vel Pontus audax: quicquid vmbrosae domus
Cerberus latrator ingens ore conceptum fero*

*Inuias ructans sub auras, magnus Alcidae labos
 Gutture horruit trifauci, vique conspexit diem.
 Quicquid Inous maritus mente deiectus sua
 Herculis iussu nouercae, cum patris furtum pij'
 Dactylos inter furentes, & Cabirorum choros
 Tigridis fraenator Euan vagijsset: quicquid &
 Teste furtim noctiluca feruidae stillant equae:
 Saeua quicquidè sepulchris saga nocturnis legit;
 Aridi bubonis ossa, & extaieiunae canis,
 Et strigis iecur reuulsum, & pure conditum nouo
 Faetidum bufonis inguen, & rubetarum canis,
 Inter errores profanos mentis, & faedum scelus,
 Et nefas, caedisque amorem, turbidasque lachrymas
 Sanguine immistas recenti, languidisque luctibus
 Et dolos, caecasque fraudes, aere versentur cauo.
 Perfidum caput furentis mergite, & mentis viae
 Horrido spument veneno, perque Echidnaeus furor
 Intimas serpat medullas, & profunda pectoris.
 Densioribus colubri sibilate nexibus.
 O mei mei colubri, sibilo reconditum
 Belgiae narrate funus. instat infelix dies,
 Morsque prorumpens superbas tundit herois domos,
 Vltimumque intentat ictum. Nescium sortis genus
 Gaudia ah inter dapesque, funus operitur suum.*

Scena II.

LOISA. NVTRIX

*QVis me solos procul hinc nutrix
 Vehat in saltus? antraque nullo*

Peruia passu, vel desertas
Rupis latebras, inter querulos
Volucrum luctus? iuuat obsessum
Lachrymis nutrix pascere pectus.
Iuuat ingenti soluere nutrix
Fraena dolori. iuuat ignarae
Soluere nutrix vincula mentis.
Felix quisquis cognita luget;
Late tendit dolor ignotus.
Abit in lachrymas mens caeca suas,
Et congressus hominum dulces
Effugit. O quis
Mediae ereptam murmure turbae
Populos extra sistat & vrbes.
O quis donet, totos animi
Promere motus, aut ignotas
Cernere curas!

N.

Alumna, vanis obsequi doloribus,
Mentemque magni masculam cessa viri,
Animumque maestis prouocare lachrymis.
Qualis sonoris acta diu incudibus
Ferri ridentis massa, vel crudus chalybs,
Effossus alto desidi terrae sinu,
Venisque matris, multa quem frustra manus
Fabrûm fatigat, cum lacertorum graues
Surgunt in ictus; ille vi tutus sua
Laceßit altos, & retundit impetus
Viresque cassas; post modo exili tamen

*Domandus igne. talis herois viri
 Mens alta, nullis quae labascit improbae
 Sortis ruinis, aut loco cedit suo
 Virtute noxa, viribusque, lachrymis
 Vanisque cedit faeminarum questibus:
 Inuictaque vnus pectora eneruat dolor
 'Gemitusque sexus impotentis. lachrymae
 Luctusque causa quilibet prior sua
 Rationis expers, mentis irritatio est,
 Obsoniumque lachrymarum; nam sibi
 Nimis subinde vanus arridet dolor,
 Seseque pascit, ipse dum fomes sibi est.'*

Lois.

*Somnia nostros terrent visus
 Atraque noctis (fallax vtinam)
 Plerunque nouae nuncia curae
 Sensibus imis ludit imago.
 Vidi nutrix (flebile noctis
 Procul omen eat) vidi nutrix
 Maiora metu.
 Rex astrorum luce renata
 Tremulos noctis Clauserat ignes
 Phosphorus, & me domitor curae
 Victos somnus strinxerat artus,
 Oculosque leui sopor occultè
 Vinxerat vmbra:
 Vidi trepidum maesta maritum,
 Subiti largos distillantem
 Sanguinis imbres; vidi attonitos*

*Seu vicinae necis aduentu
 Tendere vultus. terque ingenti
 Gemitu ducto concidit, inque
 Pectore nostro late effusis
 Proruit vnus; Vltimaque (inquit)
 Munera coniux, coniux coniux
 Vltima nobis munera solue:
 Trahor immensas retro coniux
 Noctis ad vmbras; at tu vero
 Crede sopori.
 Sic effatus, procul aetherias
 Fluxit in auras, somnusque simul.
 Mihi cor gelido salit admonitu
 Noctis amarae: curaque somni
 Somno, Nutrix, longior ipso est.*

AV.

*Fidem sopori nescia asscribis tuo,
 Noctisque fucum, & aemulos veri dolos
 Alumna trepidas: somnij fallax parens
 Spes est, metusque: sensibus deme hos tuis,
 Excedet ille. Nauita exhorret fretum,
 Venator imbrem: nocte vtrumque conditus
 Vterque cernit, luce non credit tamen:
 Dolumque noctis pura traducit dies:
 Tibi mariti casta legitimi fides
 Pererrat animum, coniugisque copulae
 Amor süauem pectoris sedem tenet,
 Semperque metuit: noxque succedens tuas
 Et vmbra curas fraudibus versat suis,*

*Cum victa lenis membra decepit sopor,
Sensusque somno dulce liquefacti iacent.*

Lois.

*Quis nouus ille, vel quibus ille
Nutrix, Nutrix, vectus ab oris
Hospes nostram missus in aulam est?
Haud placet oris suspecta fides.
Nos domus intro, pignusque vocant.*

Scena. III.

Sicarivs. Avriacvs. Armiger. Chorvs. Satellitvm.

*Sic Sic eundem est; alterum chlamys latus,
Sclopumque velat: alterum fraudi patet,
Fidemque facto praestat, & dolos tegit
Nihil tegendo: flammeis cor glandibus
Et igne totas pectoris rumpam vias,
Sedesque vitae. sensimus cassam fidem
Ferri scelesti: nuper effluxit sinu
Nisusque pene sica frustrata est meos.
Vtinam reuulsis viscerum radicibus
Liceat cadentis pectus etiamnum tremens,
Suisque vulsa è sedibus praecordia
Monstrare viuo, cernat vt partem suí,
Mortemque viuus discat infelix suam,
Pereatque saepe: vel calentes sanguine
Tractare venas, extaue obscenae cani*

*Lanianda ferro soluere, aut volucris
 Escam profanis; cura nunc duplex premit,
 Necem tyranno molior, vitam mihi,
 Perque alta praeceps vrbis erumpam vada,
 Liquidamque forti corde transmittam viam.
 Vtinam ter ille, morte funesta, horridâ,
 Nouaque semper, ictibusque millibus
 Fundendus esset. vna mors poenae parum est,
 Nec digna nobis. O dies, O O dies,
 O vna votis metaque & sinis meis;
 Prompti subimus. debitum sacrum tibi
 Votumque dudum, magne, Belgarum caput
 Mactamus Alba. mente funestam iuuat
 Versare caedem: bis iuuat, bis sanguine
 Gaudere eodem: parua moriendi mora est;
 Diu cogitando longior fiet tamen.
 Crudelitatis tempus extendam meae,
 Maiusque reddam. pectore ingenti exigam
 Scelus futurum. Sic per vrgentem ferar
 Populi coronam: sic satellitij minas,
 Vultusque fallam: colla sic labens sua
 Et palpitantes morte demittet manus:
 Sic triste multa caede succumbet latus:
 Sic imminente victus horrescet nece,
 Toruusque totas pallor inuadet genas.
 Adhuc moramur? trahimur, en pectus salit,
 Notamque ceptis tesseram dedit meis.
 Vocamur. euge: cura Diuorum sumus*

*Totumque votis annuit caelum meis.
 En, ipse rara cinctus ingentem manu
 Aulam relinquit, atriumque turbido
 Inuadit ore, feruidisque greßibus,
 Et sponte letho pronus occurrit suo.*

AVR.

*Dies diei cedit, atque annum nouus
 Reducit annus, vltimusque saeculi
 Finis, futuri primus est aevi gradus:
 Voratque terram pontus immenso sinu,
 Ingens Batauae continentis helluo.
 At terra pontum rursus in sese trahit,
 Vlcisciturque, & destinatas fluminum
 Cano parenti praeuia exhaurit vias,
 Praeoccupatque caeruli potum senis.
 Sic cuncta sese lege nascendi premunt,
 Pereuntque rursus, vt resurgant denuo:
 Mutatque tempus cuncta, nil perdit tamen,
 Semperque formas interim versat nouas,
 Veteresque soluit, cunctaque vt pereant simul
 Simul reseruat, cum tot annorum graui
 Pressus ruina, rursus in sese labans
 Dehiscet orbis, & superba machina
 Magni quae in vlnis fixa requiescit poli
 Reuulsa priscum diruetur in chaos:
 Eritque rursus mundus ille, quod fuit
 Cum nullus esset. Interim constans tamen
 Natura solitas sedula retexit vias
 Expers quietis, ocijque nescia,*

*Pensoque iussas admouet semper manus,
 Suetumque fusum voluit. Has inter vices
 Quotacunque rerum, totiusque pars, Homo
 Excelsa mente vota percurrit sua,
 Morique trepidat, cuncta cum cernat tamen,
 Sortemque solus discit, & nescit suam.
 Idemque vitae sanguinisque prodigus,
 Crudusque lethi machinator est sui.
 Cumque imminentis tanta sit fati via,
 Aditusque mille, mille pereundi modi,
 Audaxque Pontus, terraque in nos & ferus
 Coniuret aether, flammaque & spumans aqua;
 Mors arte creuit: ingenique munera
 In nos, & ipsas vertimus fati manus.
 Quodcunque durus mille sub fornacibus
 Fuliginosis, aeris excercet faber,
 Neci paratur: Mille sylvarum comae
 Lethoque nostro vasta decrescunt iuga.
 Illinc tot arma, telaque & magno graues
 Emuntur enses: sternere haud gratis licet;
 Preciosa mors est: cumque tot restent ferae,
 Tot monstraque hominem fundit infelix homo,
 Cedemque iactat, seque delegit neci,
 Cum multa posset: placuit hoc vno sibi:
 'Factumque longa temporis propagine,
 Nobis triumphus, quod fuit quondam scelus.'
 Hac tege virtus efferat armorum parens
 Sese tuetur: talis ingentis soli*

*Fatalis ille subiugator & ducum
 Altum Quirinus extulit terris caput,
 Persesque Hydaspem, Bactraque, & saeuum Schyten
 Rupemque falsi pendulam Promethëi
 Prouectus olim, Caspiumque vltra mare,
 Et fabulosis asperas Tirynthio
 Bacchoque rupes, Hesperumque limitem,
 Et parciozem terruit ferro diem.
 Hac lege fortis quilibet semper fuit;
 Vt saeuus esset. Hactenus tenui tamen
 Grassata mors est saeua per terras via:
 Per nos adaucta est: liberos morti sinus,
 Et vela tota pandimus Belgae manu.
 Prius irreperto, totque retro saeculis
 Inusitato teximus lethum modo:
 Dum fulmantis sulphure & flamma Dei
 Imitamur ignes: pressus ingenti vapor
 Caelum ruina terret, eliso globo
 Mundus cavernas laxat, atque ingens humus
 Circum pauoris conscia immensi tremat,
 Populosque late verrit, & totum simul
 Inuadit agmen parua quin etiam loquor;
 Necantur vrbes, saxaque & moles deûm:
 Nocetur orbi: totque nostra haec maenia
 Euertit aetas, prisca quot fudit viros.*

Loi.

*Pudet fateri, pudet, at intremui tamen,
 Nec lingua sequitur. deferor rursus Dei,
 Et me reliqui. genua trepidanti labant,*

*Quotiesque gressum protuli, retrò feror.
 Meliora volue: dicta modo constant tua,
 Vultumque finge; tempus en ipsum iubet,
 Locusque cunctas facilis excludit moras.
 Agedum incipe, agedum. Longa nos tandem dies
 Magnanime princeps (rursus in medio sonus
 Defecit ore) Longa nos tandem dies
 Magnanime princeps, patriam versus trahit:
 At nunc fauoris obsides liceat tui
 Mecum tabellas. Cecidit, en pronus labat.
 Properemus, instat turba, nec reliquum sinit
 Satellitum vis: pedibus hoc restat meis,*

AVR.

*O magne rerum genitor, en praeceps fluo,
 Fluo, fluo, fluo, nec vlterius sinit
 Mors ire uoci. O maxime memento pater
 Populi, meique:*

AM.

*Pergite O comitum manus,
 Pergite ah, ah pergite, ah ah pergite: en celer effluit,
 Pergite ah furis scelesta persequi vestigia,
 Ille postica cruentum saeuus emisit pedem,
 Nos redundans sanguine atro triste fulcimus latus:*

CHOR. SAT.

*Properemus: hac pars vrgeat: pars hac ruat:
 Pars tendat illhac: pars ad illa: pars ad haec:
 At pars vtroque: parsque iuratos duces
 Proceresque sistat: parsque ne lateat dolus
 Circundet vrbem: parsque ne pateat via
 Vsquam scelesto; rupta, deserta, aspera
 Latebras. specusque, semitasque, & inuium
 Scrutetur omne: ne quid occultum tegat,*

Aut per prementes diffluat victor manus.

CHORVS.

*Hactenus magni domitor tyranni,
 Hactenus vasti dominus profundi
 Nerëi rector Batauus, frementem
 Subdidit vndam.
 Ille vesanos Aquilonis imbres
 Inter, & saeuas Boreae ruinas
 Spumeum ridet mare, perque Iberum
 Fertur & duras pariter procellas
 Victor amborum: per vtramque, fati
 Ille contemptor, rate tendit Arcton:
 Patria angusta est nimis; impotenti
 Sole torrentem populatur Indum
 Publicus mundi pauor: ite reges,
 Ille binarum dominus viarum est,
 Caeruli fluctus equitator, ille
 Turgidas inter nebulas, ferumque
 Nascitur Austrum.
 Vnda si rursus trepidumque castae
 Saeculum Pyrrhae redeat, gravesque
 Fluminum lapsus, celeresque fontes
 Iupiter laxet ferus, & furentes
 Soluat in imbres;
 Tutus horrendas maris inter algas,
 Inter & Protei pecus, horridasque
 Eminens Phocas, & auara Cete,*

*Inter & blandas Thetidis sorores
 Nabit optatas Batauus per vndas
 Aemulus Glauci, patrijsque fiet
 Incola ponti.
 Patria huic tota est humus, est & aequor.
 Patria huic nusquam est, & vbique, magni
 Inquies mundi pera grator ille
 Terminos rerum speculatur omnes,
 Cunctaque audendo subigit; periculo
 Altior omni
 Vesperumque atrum premit, & superbi
 Impetus regis, spoliūque, opesque
 Illius praesens rapit, & beatas
 Transuehit merces, medioque in hoste
 Tutus ab illo est.
 Pleiadum laetae praeueunt choreae,
 Velaque aspectant, facilesque cursum
 Dirigunt stellae, nimiumque mollem,
 Nec parem magnis animo Batauis
 Omnis astrorum chorus aureorum
 Ridet Iberum
 Peruigil noctu: quotiesque rursus
 Luce demißis subeunt tenebris;
 Praelia & pulsas referunt carinas:
 Qualis immenso redeuns triumpho
 Victor ingenti gelidum cruore
 Strauerit VVorstus mare: qualis ante
 Viderit flexos iterum Penates
 Ire Lugdunum Patareia: quales*

*Aurea blandae volucres Diones
 Mobiles olim tulerint tabellas
 Consciae rerum, facilis ministrae,
 Quas suo doctae precium camaenae
 Mollium Dousae genitrix amorum
 Miserat olim.
 Totus arridet polus, & beati
 Annuunt Diui, fremituque magnus
 Dissilit aether.
 Sed quid tumultu maenia ingenti tremunt,
 Gemituque tota lachrymisque vrbs intonat?
 Magnum minatur mutus & tacitus pauor,
 Animumque terret cognitus nondum dolor.*

Actvs. V.

LOISA. NVTRIX.

*FOrtes tyranni, & quisquis excelsa procul
 Euectus arce, sortis optatae sedes;
 Securus esto: tristia, & fraudem, & dolum, &
 Felicitati proximum quicquid mâli est
 Nusquam timeto: restat vltorius nihil;
 Fortuna vires fregit in nobis suas,
 Nil seruat alijs: perdidit patrem semel,
 At bis maritum: vidit eadem nos dies
 Viduas & orbas: vidua nunc rursus feror:
 Si possem & orba. relliquum est ipsi nihil
 Sorti, vel in me. quid meos cohibes sinus?*

*Desiste nutrix. quid meos luctus vetas?
 Desiste nutrix. quid meas premis manus?
 Desiste nutrix. quantus est, quantus dolor
 Qui incipere nescit! quid, quibusue lachrymis,
 Quô, aut vnde primam luctibus sternam viam?
 Ibo, Ibo nutrix, desine: ibo ibo, & ferar,
 Vt siquid animae restet infelix sciam,
 Amplectar artus, si quid, O si quid super
 Experiar, ibo. desine ah nutrix, eo.*

NVT.

*'Alumna, primum pectoris motum rege,
 Violentus ille est: surdus est primus dolor,
 Caecusque & amens, ipse nec cedit sibi
 Mox longiori cedit aetati tamen.'
 Quid ah dolores tempori seruas tuos
 Mox eluendos? ipsa quin aetas tibi es?
 Quin ipsa longi temporis vicem subis
 Et munus aeui, teque iam reddis tibi?*

LO.

*Desiste nutrix. cuncta nunc subeunt mala,
 Veteresque curas suscitât recens dolor,
 Desiste nutrix; noster exemplo caret
 Paremque nescit nescit, aequalem dolor.
 Tot dicta nutrix, cassa tot solatia
 Vocesque tolle. desine, aut opem feras.
 Reddas parentem, ne meum gemam virum,
 Reddas maritum, ne meum gemam patrem.
 Quid prisca refero? sufficit nunc vt gemam
 Quod nunc peractum est. languor hoc nutrix mihi
 Hoc illa mentis visa spondebant meae.*

*Nunc nempe credor. sera quam fides mihi est?
 Properate famuli; cernite. an quicquam spei
 Nobis relictum est? cernite. an vitae leuis
 Modo restat aura? lapsa reliquias legam
 Vitae fugacis, oreque os illud meo
 Gelidasque tepidi pectoris latebras premam.
 Permite tantum. pallidis sed engenis
 Germana maestos illius gressus refert.
 Mens nosse casus ardet & refugit suos.
 Agnosco vultus. loquitur infelix dolor,
 Ille Ille sortis mutus est index meae.
 Deficio nutrix corpus infelix humi
 Lapsum, dehiscit, mensque sub tenebris latet
 Vitam aeuiteris. caeca nox oritur mihi
 Sequimur marite.*

NVTR.

*Concidit. dolor sibi
 Incumbit ipsi. perdidit vires suas
 Mens cum marito. Alumna, quid praeceps abis?
 Alumna mentem recipe & extollas tuam.*

CHOR.

*Quid maesta luctu deficis princeps tuo?
 Lugere nostrum est: munus haud recte meum
 Praeoccupasti: munus inuadis meum.
 Tibi maritus occidit; princeps mihi:
 Plebeius iste luctus est, virum gemis
 Commune nomen: nomen hoc vulgo patet.
 Quaecunque noctem pura dispellit dies,
 Flauamque Solis explicat magni comam,
 Virum maritae demit, & natae patrem:
 Viduus, vel orbus, quisquis est, sortem gemit;*

*At inter omnes: occidit princeps mihi.
 Quod nomen illi luctui inueniet dolor!
 Quis luctus ah est ille qui dici nequit?*

Ah ah ah ah.

*'O quam vario Turbine pessum
 Gloria rerum sublimis abit?
 Nempe insidiae, frausque, dolique
 Sunt excelsae nomina sortis:
 Lare priuati nequit exiguo
 Fortuna parens varium tuto
 Voluere fusum.
 Nimium magnae domui semper
 Proxima, nulla est.'*

*Hei mihi quantos aethere vectus
 Circum iugales Phoebus auratos agens
 Casus tuetur, quotque scelerum nomina,
 Dolosque caelo spectat, & fraudes suo,
 Seram priusquam condat occumbens facem!
 At nos profundas credimus solem tamen
 Ferri sub vndas: ille nostris fraudibus
 Contaminatum diluit Ponto caput,
 Vultusque terris surripit lubens suos.
 Hinc ille puras fluctibus mergens comas
 Rubore circum fulgurat tinctus nouo:
 Pudor ille nostri est: cernite aspectum Dei,
 Pudibundus ille semper è terris abit.*

LIBERTAS. SAVCIA

TELLus & aequor, languidique fluminum
 Cursus & amnes: quique per Batauos pater
 Trepidante multus Rhene prorumpis vado,
 Vndas ministra. tuque qui terras tegis,
 Magnoque maestus incubas aër solo;
 Pluujijs perennes tristibus laxa sinus:
 Lachrymis egemus. lachrymas caelum tuas
 Adiunge nostris. vndique in nubes eas,
 Incumbe terris. ipsa quin etiam tua
 Duplicanda nox est: occidunt soles duo,
 Tuus meusque: longa nox terras premat,
 Vicesque solitas perdat infelix dies,
 Facinusque condat. Hactenus malum tamen
 Lugere potuit quisquis aspexit suum,
 Intraque luctus constitit metas dolor,
     Ah ah ah ah.
 Maiora geminus: nomen exceßit dolor
 Lachrymasque nostras, fletus haud noster sat est,
 Lugendus ipso maior est luctu dolor;
 Minorque merito. digna quis luctu queat?
 Moriuntur omnes: funere illius iacent
 Quoscunque tangit: Funus est quisquis videt,
 Et funus vrbs est: publicum funus iacet
     Ah ah ah ah.

L.

Spectate ciues: quisquis haud didicit mori

*Hoc teste discat. illa maiestas viri
 Dictumque Marti pectus, atque horror soli
 Ingens Iberi, cuius occursum ferae
 Tremuere gentes, cuius inuictam manum
 Grudij feroces, concidit iacet, iacet.
 Adeste ciues: lachrymas iuro meas,
 Et illud atra caede transmissum latus;
 Inuictus ille est: saeua nec mors id negat,
 Ipsumque lethum fraude superandum, docet
 Nequijisse vinci. talis immanis Phrygum
 Metus Ilijque, Troia quem nutans decem
 Tremuit per annos, vltimus Priami gener
 Sed iam sepultus: ille qui toruum Hectora
 Potuisse vinci docuit, & mori simul;
 Helenes mariti victima infelix iacet.
 Talisque & alter ille Danaorum pauor,
 Spoliator Asiae, ductor Argiuae manus
 Adultero seruatus & taedae suae,
 Intactus alijs, fraude superatus fuit:
 Sed post triumphum: concidit victor domi
 Bello superstes. Funus hoc funus iacet,
 Fateor Philippe, dextera scurrae tamen;
 'Non potuit aliâ, teque vincendo male
 Victum fateris. proh dolor, proh proh dolor.'
 Ah ah ah ah,
 'Priuata lachrymis damna defleri queunt,
 At cum ruina totius quisquis iacet
 Gemendus illi est: integer vires suas'*

Expromat orbis, concidit, iacet, iacet.

Ah ah ah ah.

*Ingens cauernis mundus euulsis fremat,
Gemitumque reddat. tuque, tuque O fulminis
Potentioris magne librator Deus
Percurre vastas aetheris tonitru fores;
Condi minore moenia tantus nequit.
Haec tuba sepulto praebeat, immanem polo
Quae eiecit Otum, quaeque flammaram patres
Rursus parenti reddit caesos suae
Titanas olim. Vesper extremus tremat,
Ruptoque videat orbe quod fecit nefas,*

Ah ah ah ah.

*At vos Batauûm corda, gens Neptunia
Obnubite atris hinc & hinc amictibus
Vrbem domosque: tota ferales gerat
Natura cultus, luctui angusta est nimis
Humana turba: si quis armorum comes
Ostro superbum cornipes tollit caput
Velamine atrum flebili radat solum:
Lugere non sat tota gens hominum sumus,
Accedat alter lachrymis nostris dolor.*

Ah ah ah ah.

*Adeste ciues: patriae fulcrum iacet
Sopore tristi victus, O fatum, O dolor
Haec illa sedes mentis, hoc illud caput
Prudentiarum viua, dum vixit, domus,
Exceßit, abijt: restat illius nihil*

*Nisi auferendum, nil nisi abendum solo.
Effodite tumulum, qui sit ambobus satis:
Tumulanda ciues patria, & patriae est pater.*

Heu heu, heu heu.

*Efferte funus. Praefica est magno duci
Natura rerum: funus hoc parui nihil
Admittit in se: scilicet princeps Dei
Iacet: vniuerso nomen illud nascitur
Aequale mundo. Sequitur & retrò venit
Oceanus atra flebile redundans aquâ,
Terramque pulsat tristis, & lachrymas agit,
Vt ante spumas. Sydera, & caeli vagum
Comitetur agmen, pompa feralis veni
Stellae minores. tuque qui caelum secas
Niueoque parum lacte distinguis polum
Aurate trames, caerulea Heroum domus,
Genijsque magnûm destinate principum
Dimitte ciues cras recepturus tuos;
Hodie vacabis: igneae caelum faces
Relinquite omnes: Hesperus maneat tamen,
Scelus execrandum querimur Hesperij soli.*

Heu heu heu heu.

*Tuque igneorum magne signorum Leo
Regnatur, O qui flammeo motu minax
Chelas rapaces propter, & rictus feros
Horrentis Hydrae caede viuacis sua
Emergis altas igne vestitus iubas;
Defende nostrum: latius toruos polo*

*Protende vultus: O inauditum prius;
Leo Batauus tremuit, & fugam parat!*

Heu heu heu heu.

*Tuque a Tonante passa stuprum, at faemina,
Lycaone prognata, descendas licet,
Nostroque longam Nereo sedes sitim,
Et pellicatus eluas sordes tui,
Vt pura venias: si lubet, natum trahe;
Vel cum sagittis: nulla fraus maior potest
Nobis timeri, concidit, iacet, iacet
Cui cauere nostra consuevit fides.*

Heu heu heu heu.

*At tu Boote plaustra tantisper tua;
Solitumque cursum cohibe, & in terras eas,
Mox axe funus illud extollas tuo,
Diuisque fraudes omnibus monstra nouas,
Artemque Iberam. tuque vocalis lyra
Fidibus remiſſis carmen infelix sona,
Tuumque cantu demereri denuo
Delphina discas, iungat vt latus tibi,
Neptuniosque transuebat dorso choros
In iusta nostra. tuque qui consors lyrae
Illustre caeli Cygne praetentas iter,
Nixusque in alas aureo emergis polo;
Fatale triste voce moduleris melos:
Sed quale ripis flebilis Caystrijs
Tepidis in vndis morte vicina sonat,
Lateque canta; concidit, iacet iacet,*

Cor Illud orbis, magna Belgarum salus.

Heu heu heu heu.

*Adeste ciues. quis feretro huic graues
 Supponet humeros? ponderi quis par erit
 Moliue tantae? sidera haud vltra moror.
 Namque ille caelum qui labantis in modum,
 Similisque fesso magnus Alcides tenet
 Totus remisso lapsus occumbet genu.
 At tu pudicae magne Pleiõnes nepos,
 Tegeatice ales: inter errantes globos,
 Interque Diuos, inferosque, qui subis
 Totidem labores; huc auum sistas tuum,
 Illum potentes caelifer qui sustinet
 Defessus axes: mundus interea licet,
 Totumque ruptis postibus caelum ruat.
 Nihil moramur. concidit, iacet, iacet
 Ille orbis ingens splendor, O fatum, O Dei,
 Heu heu heu heu.*

*Spectate ciues: pileum hic linquo meum
 Iuxta cadauer illud, vt sacras procul
 Secum sub vmbras ille qui dedit ferat.
 Quin & capillum verticis messem mei
 Quem tum totondi, rasa cum primum coma
 Solenne sortis munus addeuit meae,
 Mando sepulto. crinibus totum meis
 Vestire circum corpus infelix iuuat,
 Ah funus illud, funus illud O Dei.
 Nunc hoc fauoris munus extremum ferat,*

Quin me quoque ipsam; perdita a vobis eo
 Proscripta ciues, exul à vobis eo.
 Valete ciues, sancta libertas abit.
 Spes nostra cecidit, concidit, iacet, iacet,
 Heu heu heu heu.

Quo me immerentem mittitis Dj? quo ferar?
 Gressumue referam? Sarmatarum vltra niues
 Tanaimque & Istrum, vel remotas horridi
 Boreae pruinas? quo nec humanum gelu
 Indulget adytum, nec pedum vestigia
 Hominumue passus Schyticus admittit rigor?
 Heu heu heu heu.

Inter cauernas, vel ferarum tristia
 Spelea vultus obruam terra meos.
 Pertaedet hominum; perfidam fraudem & nefas,
 Tristeisque caedes cernere haud vltra queo.
 'Valete terrae. tot truces inter feras
 Lupasque, & vrsas, & graues minacium
 Iras leonum, & ora toruorum boum
 Nil terra domino tristius gerit suo.
 Homo omne monstrum est: ille nam celat feras
 Quotquot timentur, ille crudeles leas
 Lupasque & vrsas, pectore obscuro tegit.'
 Valete ciues, sancta libertas abit,
 Abiuit ille, quem videtis hic tamen,
 Abiuit ille, praeuium è terris sequor.
 Valete ciues. sancta libertas abit.
 Heu heu heu heu.

FINIS

Princeps Mavritivs Lvgdvno Redvx

BATAVA tellus, coerulei sedes DEI,
 In hoc vocamur? una spes dies tibi,
 Nobis parentem sustulit. felix cui
 Luctum fateri lachrymis licet suum.
 Cum patre nobis tollit & luctum DEVS.
 'Lachrymare magnus nescit Herois vigor,
 Nec illud altum nomen in pectus cadit:
 Lachrymare nescit, quisquis ulcisci potest.'
 Lugete cives. quisquis hoc funus gemit
 Mecum orbis ille est. iungit hic omnes dolor.
 Lugete cives. magna me fixum tenet
 Moles iuventae. Vos dolis, vos perfidar
 Crudelitati, fraudibusque: ego meis
 Indignor annis. Magne terrarum parens
 Cur tarda lento pergit Heroum gradu
 Aetas, nec ipsam protenus metam tenent
 'Anni morantes? O DEVS, serò nimis
 Quicumque Divi nascimur, viri sumus!'
 At tu citatum Diva quo moves gradum?
 Quid Diva nostrum profuga destituis solum?
 Per hunc paternum sanguinem, numen meum,

Fraudemque, quam non tempus, aut anni graves,
E pectore illo, non profunda saecula, aut
Oblivionis genitor evellet dies;
O Diva, siste Diva, nec parvas manus
Aut hos lacertos sperne; magnus incola
Virtutis autor igneae hîc habitat DEVS,
Pectusque pulsat hoc, & invitus suis
Latet sub annis, saeculumque despicit.

At vos Parentis inclyti Manes mei,
Tuque vmbra, quae per aureas DEÛM vias
Orbemque nostris invium pedibus volas;
Divis Paternis dic, & Heroae manu,
Nassovijsque, civibus poli, Deis
Avoque magno, cuius ausa regia
Idemque nomen indolem vocat meam;
Spectet nepotem Genitor, & nostris adhuc
Ignoscat annis. Tuque pacatus precor
Tantisper esto, redditus donec mihi
Victor Batavâ Vespersum invadam trabe,
Manesque Iberâ caede satiabo tuos.

Finis.

Pag. 65. post illa: *curaque somni Somno, Nutrix, longior ipso est. inserantur haec.*

TALIS, ad vndas cum, Scaldi, tuas
Propè fatali concidit ictu,
Horrida multo sanguine, Nutrix,
Sustulit ora.
Quid tamen haec nunc iterum, Divi,
Cura recursat?
Ite sinistrae nubila mentis.
Felix modicos quisquis sentit
Pectore motus! felix placidi
Rector aratri, felix teneri
Dux armenti. Viridi tutus
Ille sub umbrâ tepidos halat
Pectore somnos: lassior illic.
Videt aequa suae somnia vitae.
Et modò dulces amittit oves,
Modò surreptam pallet avenam.
Haec domus illi,
Totaque res est.
'Felix quisquis tenuis tranat
Tempora vitae!
Felix quisquis modico sortem
Fallit agello!
Felix quisquis mediae fallit
Agmine turbae!
Numeroque latet tutus in ipso.'

**In colymbas Lvgdvni vltro citroqve missas in obsidione, quarum
in Tragoediâ nostrâ fit mentio.**

PERFIDVS *ingentem vesano milite Leydam
Cinxerat, & vasto robore miles Iber.*
Terra, *salumque, inquit, mea sunt: via nulla salutis:
Nulla patet puppi semita, nulla viro.*
DOVSA *meus, medio, spe libertatis, in hoste
Liber, & inuicto pectore tutus erat.*
Ille, *Polus (dixit) domini est immunis Iberi,
Et tua sola mihi, Iupiter, aula vacat.*
Hinc quoque *fas nobis patriae sperare salutem:
Ille mihi Minos hâc fugiendus erit.*
Quò patriae *non tendit amor? mandata referre
Postquam hominem nequijt mittere, misit auem.*

Ipsas autem literas pennis columbarum inclusas, ad Nobilissimum & Amplissimum IANVM DOVSAM, patronum nostrum vnicè colendum datas, domi ipsius vidimus, cùm apud eum aliquandò diverteremus.

**Διονυσῶ τω ἀριστῶ καὶ μαρῶνι τῶ φιλοποτῶ τοῖν τῆς ἐναγωνίου
τραγωδίας ἐπιστάταιν.**

Λῦτο δ' ἀγῶν Διόνυσε· Μάρων φίλε σοι δὲ μελήσει
 Σῶμα περ ἀργαλέω γήραϊ τειρομένω
 Στήσασθαι κρητήρα βεβυσμένον ἠδέος ὄνου
 Βακχιάδος γλυκερῆς ἔγκυον ἐυφροσύνησ·
 Νονιακῆς οἶον πάλαι ἐν σελίδεσσι πέτρωκας
 Ἀμφὶ τάφον φίλου σευόμενος Σταφύλου.
 Οὐ τράγου ἐυπῶγωνος ἐμοὶ μέλει, οὐ μὰ δι' οὐδὲν,
 Λάτρις ἐγὼ Μουσῶν· τί τράγε σοι καὶ ἐμοι;
 Μοι τραγικοῦ περ ἀγῶνος ἀέθλια πινέμεν εἶη,
 Ἐκ δὲ πιόντ' ἱεραῖς μαρνάμεναι λατάγαις.
 Γυμνασίω Βρομίῳ τάδε πρέπε· σὺν γὰρ ἀέθλω
 Αὔσαμένω πᾶσαν φροντίδα λυσάμεθα.
 Τ' ἄλλα σοι οὖν ἀφήμι πάτερ· διψῶν γὰρ ἐγὼ τοι
 Οὐ τράγον, ἀλλὰ μόνους φίλ' ἄγαμαι βατράχους.

Δανιηλ Ἔινσιος.

Nobilissimo, Amplissimo, Clarissimoqve Viro Iano Dousae

Domino in Noortwyck.

NVPERRIME cum apud nostru coenarem Nobilissime Domine, ille vt semper de communibus Musis agit, schedam mihi quandam tradit de Batauiæ vestrae Mirandis, in quâ obiter eadem commemorata erant, eodemque ordine quo hic vides. Petijt autem vt ipse Latino carmine ea complecterer; se quoque argumentum idem tractaturum. Ego, cum cogitatem quanto cum fructu meo semper ab eo victus fuerim, parui imperatori meo, vt gregarium militum aequum est. Ille quoque idem praestitit, seu potius praeiuit, & vt hunc veternum meum excuteret, vtraque linguâ a se conscripta mihi tradidit. Volui autem, quòd de Batauiâ vestra in Tragoediâ meâ multa occurrant, hic potissimum legi, tibi que illa mittere quoniam & ipse magnus ille vir sermonem ad te direxit Dousa Nobilissime. Ego autem cum omnia in diuino illo *literarum* Monarcha mirari soleam, tum maxime tam promptam hac senectâ aetate venam, praecipueque in poësi Graecâ, in quâ, fateor nullum ne inter veteres quidem esse, qui palmam prae illo ferre possit. Ille quotiescunque me videt (quod fit quotidie) lacessam te inquit mi Heinsi, accum dicto Martialem arripit ac epigramma aliquod in Graecum sermonem conuertendum proponit mihi, idemque agit ipse: ita fit vt & sua tradat mihi, & pro eis recipiat mea, reuera χρύσεια χαλκείων. Noui atuem, ego quanto cum fructu meo illi cedam: vt magis è re victi id sit, quam vincentis. Interim te ac quicumque haec lecturus est obtestor, Dousa Nobilissime, te per domesticam, ubique propriam Deam Humanitatem, quae cum eruditione coniuncta, virum magnum ac generosum perficit. per Musas omnes & sacra nostra: ne ostentandi. aut gloriolae captandae gratiâ, mea cum ipsius me iunxisse existimes, sed excercitij tantum. Scio enim ne ipsis quidem gigantibus τὸ θεομαχεῖν bene successisse. Vale nobilissime Domine, & Hesiodum nostrum, cum quinque Graecis interpretibus sub nomine tuo breui (vt spero) edendum, expecta.

De mirandis Batauiæ.

*Ignorata tuæ referam miracula terræ
 Dousa, peregrinis non habitura fidem.
 Omnia lanitium hic lassat textrina Mineruæ.
 Lanigeros tamen hinc scimus abesse greges.
 Non capiunt operas fabriles oppida vestra.
 Nulla fabris tamen hæc ligna ministrat humus.
 Horrea triticeæ rumpunt hic frugis acerui.
 Pascuus hic tamen est, non Cerealis ager.
 Hic numerosa meri stipantur dolia cellis.
 Quæ vineta colat nulla putator habit.
 Hic nulla, aut certè seges est rarissima lini.
 Linifici tamen est copia maior vbi?
 Hic me dijs habitamus aquis. quis credere possit?
 Et tamen hic nullæ Dousa bibuntur aquæ.*

Idem Graece.

ὙΜετέρης ἐρέω νηπευ θέα θαύματα γαίης,
 Δουσιάδη, δύσπιστ' ἄλλοδαποῖς αἶειν
 Ενταῦθ' οὐκ ἄρκουσ' ἐρίοις ἰστώνες Αθήνης.
 Πῶυ δὲ φροῦδον ἅπαν ἐιροπόκων οἴων.
 Ἄστυα χειροβίους οὐ χωρεῖ τέκτονας ἄνδρας.
 Ἐργασίμης δ' ὕλης ἐστ' ἀχόρηγον ἔδος.
 Σιτοδόκους πυροῦ σωροὶ ῥηγνῆσι καλιάς.
 Βούβοτος ἢ γαίη δ' οὐ φιλοπυρος ἔφυ.
 Ἄπλετοι ὦδ' οἰνοιο νενασμένα ἐῖσο πιθάχλαι.
 Οὐδενὸς οἰνοπέδου δ' ἐστὶ φυτηκομίη.
 Ουδαμὸς ἢ σπάνιος τῆδε σπόρος ἐστὶ λίνιο.
 Ποῦ ποτὲ δ' ἐῖσι λίνου πλείονες ἐργασίαι;
 Οἰκίαι ἐῖσι μέσοισιν ἐν ὕδασι τὶς κε πίθοιτο;
 Ὑδροποτεῖ δ' οὐδεὶς ἐνθάδε Δουσιάδη.

IOSEPHVS SCALIGER
 IVLII CAESARIS F.

De ijsdem.

*Dousa faue: in vestris quaedam mihi visa Batauis
 Pauca quidem mens est dicere, vera tamen.
 Omnia Palladiae compleverunt oppida lanae
 Laniferas hic quis pectere discit oues?
 Plurima cum fabris fabrilis copia ligni est;
 Ligna tamen vobis omnia, terra negat.
 Plus cereris nusquam est: nusquam paene educat illam
 Terra parens bubus officiosa suis.
 Dolia sunt hic Bacche tui plena omnia, suntque
 Plurima, cum desit vinea, vina tamen.
 Nullaque gignendis lassantur pascua linis,
 Linificas lassant hic tamen illa manus.
 Tantalidae nos Dousa sumus: circumdamur vnda,
 Et tamen hanc tantas quis bibit inter aquas?*

Idem Graece.

Ἰλαθι Δουσιάδη, τὰ τεῶν μεμάθηκα Βαταύων
 Παῦρα, λίην δὲ γέρω θαύμασιν εἰδόμενα.
 Εἶρεα μὲν πασὺς σφίσιν ἐπλήρωσε πόληας
 Εἶρο πόκουσ δ' ὑμῶν τίς κομέει οἴας;
 Ξυλόπονοι πέλον ἄνδρες ἀπειρέσιοι, ξύλατ' ὤδε.
 Ἀξυλον αὐτὰρ ὄλον σφιν γέγονεν πεδίον.
 Οὐδαμόθι πλείον Δημήτερος.
 Ἐτρεφε γῆ, βουσὶν πλείστα, χαριζομένη.
 Πας δὲ πίθος Δίονυσε σέθεν γέμε· πολλοὶ ἕασιν
 Ἀμπελινοὶ καρποὶ, ἄμπελος οὐδεμίη.
 Οὐδὲ λίνους ἀπαλοῖσι καταβρίθουσιν ἄρουραι·
 Τὰς δὲ λῖνα πλήθει χειροβίων παλάμας.
 Ἰανταλικὸν γένος ἔσμεν, ἐπεὶ ποταμοῖς στεφόμεσθα.
 Τίς δὲ τόσων γεύει Δουσιάδη ποταμῶν;

DANIEL HEINSIVS.

**Danielis Heinsii lambi partim morales, partim
ad amicos, partim amicorum Causa scripti.**

In Divinos Danielis Heinsii Iambos.

Petri Scriverii Scazontes.

AMICE magne, ô insolens CABALLINI
 Potor fluenti, Musicique concessûs
 Dictator HEINSI; quò rapis tui plenos
 Lepore? quas nos ducis in specus FRATER?
 Iamdiu COTHVRNVM vidimus SOPHOCLEVM,
 O non inane cymbalon TRAGOEDORVM!
 Nunc nos quid istis (nam fatebimur verum:)
 Inusitatis cogis emori IAMBIS?
 En qui solebat impigro celer passu
 Ad te venire IAMBVS, iste nunc jurat
 (Misellus heu!) se CLAVDICARE vix posse.
 Placet, Poëta, hoc ergò? pro Tribunali
 Sedere te plorantibus MAGISTELLIS!
 Hîcque è Curuli carmen ad luuentutem
 Referre sanum, vividumque! Nos verò
 Blennos, ineptos, perperos, Poëtaistros
 Iacère mancos cruribusque prae fractis!
 Feramus, ô, feramus: osque ROMANI
 Sermonis istud Atticique discamus
 Optare cunctos, impetrare felices.

**Prosopopoeia amplissimi Clarissimiqve viri Claudij Puteani,
senatoris regii.**

*O Qui coruscum diuidis vultu diem
 Ingens serènae lucis arbiter Vale,
 Vxorque curis vna solamen meis
 Consors thorique patriaeque, quae meum
 Faecunda blando germine auxisti genus,
 Cingens pudico tecta patris agmine.
 Et vos meorum turba parua liberûm
 Imago viua, parsque dulcior mei,
 Ah ora blanda, vultibus vultus meis,
 Patrique dulces iungite extremùm manus:
 Haec sola restant. Testor immiteis Deas,
 Mortemque nostris terminum extremum malis,
 Solemque vitae fulgidum testem meae,
 Caelique iunctas semper ardentis faceis,
 Neruisque pondus Galliae incumbens meis,
 Lareisque dulceis, queis puer gaudens ego
 Productus hausì principem vitae diem,
 Curaeque lusi nescius; vixi satis
 Laudi, mihique; patriae tamen parum,
 Vobisque nati: patria infelix trahit,
 Et ora vestra, vestra, quae mortem iubent
 Gratam vereri. Dum tamen puertiae*

*Aetas serenos dulcis admittit dies,
 Nihilque scire dulcior scientia est;
 Spei, metusque viuite immunes, procul
 Extra superbas casuum tuti vices
 Ignara turba, matris inter oscula:
 Lusuque mentem, mollibusque gaudijs
 Maestae parentis spes relicta pascite:
 Donec per annos cura succedens suos
 Foriue tristis ardor, aut feri labor
 Mauortis acres poscit in bellum manus:
 Heic patris este: caeterum matri lubens
 Tempus relinquo: donec impotens sui
 Inter suaues vita voluitur iocos,
 Interque ludos errat, & crepundia
 Innoxia aetas, gaudijs fauens suis,
 Paruoque laeta mobili exultat pede.
 Viros reposco: Seria aetatem decent
 Me digna quae sit: vindicat sibi hanc pater.
 Hanc illa nostra vita in exemplum trahat,
 Vehatque in alta rerum, & ingentes sinus,
 Motusque vastos patriae curas meae.
 Virûmque in ora tendat, & ciuilibus
 Fraenare pergat patriam ardentem malis,
 Caecasque legum peruagarier vias
 Erectus alti pectoris discat vigor.
 'Ah quot per alta Syrtium discrimina
 Emetiendum, saxaque alta, restat hoc
 Quodcunque vitae est! Gallia infelix docet'*

*Vel omnium instar: ipse fortunae iocus
 Gens illa nostra est, casuumque lusibus
 Submittit acres patria infelix manus.
 Hic pontus ergò, turbidum hoc vobis mare
 Gens blanda restat, horridi per aequoris
 Has fluctuantes flamine aduerso vias
 Enauigandum est, quaque publicum mare
 Rerumque feruet vnda: me portus tenet:
 Legitque nostrae saeua, vela, mors ratis,
 Extraque curas, ciuicasque in arduum
 Sistit procellas. Patria aeternum vale
 Dulcesque nati: blanda me quies vocat,
 Aisque sanctam patribusque molliter
 'Mentem refundo. Scilicet, quantum est Deus
 Interque vitae munia, & fluctus vagos
 Duxisse castos, noxijs procul, dies,
 Doloque puras tollere ad caelum manus
 Mauortis altos niter impetus; neque
 Contagiosâ temporum premi lue!
 O Vita vita, noxios cautes tegis!
 Symphlegadesque mille labentem trahunt
 Et hinc & inde, lucraque incautum ferunt
 Aetatis orbem, peruicaxque auri furor,
 Vanumque Honoris nomen, & Potentiae.'
 Ignosce fasso patria, ah beatius
 Priuata paruos inter exigit lares
 Annos süaueis vita, & exilem domum,
 Interque vultus coniugisque, & aurea*

*Senescit ora liberorum; spesque ouans
 Gaudensque semper terminat tecto suas.
 Non ille vastas regis exhorret minas,
 Aulaeque fluxam pallidus gemit fidem,
 Lutetiaeque semper vndantes vias
 Turba clientum cernit, & vanas opes,
 Interque natos tutior regnat suos,
 Securus, insons, innocensque, supputat
 Annos aristis ille, solibus dies.
 Idemque seruit, & beatus imperat,
 Magnumque nescit: terminus voti & viae
 Agellus illi est, paruulumque rusculum,
 Focoque diues suscitatur, paruam larem,
 Motusque scaeuos ridet, & rerum vices,
 Sortisque lentum fulminantis impetum,
 Thoro, casaque tutus arcet, & procul
 Lasciuienti cedit abditus deae:
 Aetasque curas inter effluit suas;
 Vicina nescit: nocte pacatus iacet,
 Soporque fessas mitior fouet genas.
 At nos parentum celsa per vestigia
 Fastidiosus purpurae affluit decor,
 Regnique habenis destinavit inclutam
 Virtute mentem, patriaeque fluctibus.
 Vidi cruentas caede regia vias,
 Versasque & in se Galliae ardentis manus,
 Ingensque rerum pars labantium fui,
 Nec cura fallax pestilensue munerum*

*Virtutis alta nube suppreßit diem,
 Immobilemque motui infixi pedem,
 Mentisque nixus robore excelsae steti
 Inter procellas, vorticesque. Nil tibi
 Fortuna mecum est: inter immanem fori
 Horrentis aestum, & ciuium molimina,
 Et execrandum factionis impetum,
 Vocesque, & atram carceris caeci luem;
 Integra semper pectoris magni fides,
 Legumque sanctus cedere inscius rigor
 Immotus haesit: cum ferâ plebes manu
 Discordiarum vindicem oppreßit Togam.
 Idemque, fausta gentis inter omina,
 Velo secunda sorte subduxi pedem,
 'Licentiaeque terminos. illustrior
 Peccare laus est nolle, cum poßis tamen.'
 Et nunc suprema, tritaque omnibus via
 Eunda: & ingens semita è terris vocat
 Iterque magnum: jam soluta denique
 Humanitatis vinculo, in sese labat
 Pars quassa nostri, tollimurque: & heu prius
 Mors ipsa nobis quam senectus appetit,
 Cursumque rumpit. Viximus tamen: neque
 Frustra, (Paterna testor arua, & te deus
 Ducemque vitae principemque) luminis
 Hausi süaue munus, aut vitae diem.
 'O mors, quot ah quot casibusque, & asperis
 Discenda curis grata vix tamen venis!'*

*Naturaque vltro gaudet, inuisam licet
 Seruare lucem, corporisque onus sui
 Sublimis altae mentis affectat nitor,
 Premique gaudet. Ibimus tamen, tamen,
 Et vos lacerti coniugis dulces meae,
 Lenisque vitae deserenda semita est:
 Castique amoris arbitrum linquo thorum
 In his superstes liberis, vnusque eo
 Plures relinquo: Faenus hoc rerum parens
 Indulsit vxor: haec tibi solatia,
 Viuaeque restant, patris amißi notae.
 Quotiesque dulces osculo premis genas
 Patris memento, postque basium tuum
 Adiunge nostrum, lachrymamque molliter
 Distilla amoris pristinum testem mei.
 Et nunc, domusque tota, curaque omnium
 Reclinat in te: Liberorum grex tener
 Ah patre dulci destitutus, vnicam
 Te spectat, eheu, vultibusque haeret tuis,
 Opemque poscit: mater ah olim modo;
 At nunc vtrumque es: omne discedens pater
 Transcribit in te: spem sine hanc tui feram
 O dulcis vxor, lenius mortisque onus
 Subibo, & aequas omnibus Fati manus,
 Nostrique amoris mutuam memor fidem
 Mecum sub vmbras duco. lam vale, vale,
 Me longa tandem noctis inuoluit quies,
 Somnusque blandam ferreus negat diem*

*Auremque vellit: Teque mors lubens sequor
 O summa rerum, seraque optanti venis,
 Didicique quondam millibus mori malis:
 At nunc docebo: spiritumque, & igneae
 Caelum reposcit mentis ardorem meae.
 Debemur illi scilicet pridem, neque
 Ignotus hasce creditor premit fores,
 Deposta reddo, mutuumque: nec mihi
 Mutanda vita restat; at vitae locus.
 'Quisquis prementeis mortis exhorret manus
 Gemensque terram deserit, caelum timet.'*

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ.

Κεκρύφθαι ὅστις τῆδε Κλαύδιον δοκεῖ
 Τὸν φημί δεινὴν μωρίαν ὀφλισκάνειν.
 Οὐ Κλαύδιος μάν, τοῖο δὲ νεκρὸς μόνον,
 Ὅσοντε χεῖρε χωρέειν ὀσῶν μέρος
 Χθονὸς βαθείης κεύθεται ἐν ἀγκαλῆς·
 Ὡς καὶ πάρος περ ἐν μέλεσσι· παντὶ γὰρ
 Ἔζώντι σῶμα σῆμα, καὶ τάφος πέλει.
 Βέβηκε τ' ἄλλα ξεῖν'. ἰὼν δὲ τ' οὐμπαλιν'
 Μέμνησο θείου ὦν ἄποικος οὐρανοῦ,
 Θεοῦ τ' ἀπορρώξ φέγγεος πάλαι γεγώς.
 Ὅρω γὰρ ἡμᾶς ἐνθάδ' οὐδὲν ἄλλο, πλήν
 Πηλοῦ τε μοῖραν καὶ θεοῦ πεφυκότας.'

In evndem**Vnà cum parentibus sepultum.**

*Hic tumulus tres vnus habet. ter vina Viator,
 Vnique ter flores sere:
 Treis quos vnus amor tenuit, tenet vna sepultos
 Tellus, breuique vinculo,
 Amplexuque leui pariles amplexitur artus.
 Ah cum parentibus suis
 Claudius hic ingens ingenti clauditur vnâ,
 Togaeque purpuraeque honos.
 Qui Regis cor dulce fuit, qui dexteram regni.
 Tuique pars o Gallia.
 Mitis amor blandis placidè sic iunxit amicis.
 O dulce faedus! en iacet
 In tumulo matris, iacuit qui matris in aluo:
 In matre viuus, cumque matre mortuus.*

In annales nobilissimi et Amplissimi Herois**Iani Dousae.**

*LEges sepulchri, caecaque annorum via,
 Voraxque rerum tempus, & vanae vices,
 Tuque impotentis vis superba saeculi,
 Nouerca magnae saeua virtutis; tuas
 Vltrò laceßit pectore aduersio minas
 Sublimis ille Dousicae lucis vigor,
 Cognataque alto mens polo, nec improba
 Aeui fugacis impedita compede.*

*At vos edaces temporis magni patres
 Anni, Diesque, quaeque paßibus citis
 Horae beatas panditis Diuûm fores.
 Tuque ignei rex & viator aetheris
 Sacraeque lucis prome conde Sol pater;
 Almae diei magne dictator, cûi
 Gens tota vultus noctis auertit suos;
 Poloque cedit siderum fugax cohors,
 Curru superbus qui vagaris aureo,
 Victâ triumphum dum geris caligine;
 Ite ite divi; nunciate caelitem
 Magno Senatu: dius emergit labor,
 Pedemque caelo tollit, atque ingens iter
 Viamque tendit: Dousa prorumpit meus,
 Secumque in auras nobile Heroum genus,
 Et vos Batauos praestiteis Nerei duces
 Equis magistra gens domare ligneis
 Ferocientes caeruli regis vias,
 Sali potentesque inclytus rapit patres,
 Famae superbus eminens tugalibus
 Togaeque compos, Laureaeque. Tuque Io
 Consors laboris huius atque adorea
 Illustre magnis additum stellis caput
 O nate Dousa, lane lane; seu procul
 Liber patentem peruagaris aëra,
 Mundumque pictis aureum latè notis,
 Phaebesque blandis gemmeum sororibus,
 Magnumque inane cernis, & terras simul,*

Chaosque rerum; sive in extremo sinu
 Auro pluentes propter insulas Deûm
 Canamque Thetym, Herculisque extra viam,
 Phaebique latam circulatoris domum,
 Fastos paternos ore sublimi tonas,
 Nomenque magnis aemulum Quiritibus
 Crudum Batavi pectus, & fidei tenax,
 Et Factioni cedere indoctum genus,
 Gentisque magna Dousicae fundamina,
 Auosque diuos, patriaeque semina,
 Motusque & ausus, altaque incunabula,
 Cattosque & Hessos inclytæ praenuncios
 Olim Batavae gentis: & Rhenus pater
 Preßis vt aegre subiugatus cornibus,
 Nutansque laccho molle flexerit caput.
 Qua Didericus nominis princeps sui
 Notum Gradivo pectus, & comata vis
 Florentiorum caerulas poli fores
 Circumuagatur, & gradu lunonio
 Virtute passas caelitum lustrat fores,
 Et aure voces, & pio silentio
 Tuas, bibitque, ruminatque; Pars deûm
 O lane lane cernis ah? proles tua
 Pupilla, patri posthuma erumpit suo,
 O lane lane, matris auulse è sinu
 Patrique furto penè sublata ah tuo?
 Tot ah querelis lane, tot suspirijs
 Orbisque conclamate voce totius

*Haec cernis? ante caelitem leges procul
 Supraque rerum vertices, & arduas
 Imperiisque corpori vano domos
 Humanitatis inscium nostrae tenent?
 Haec ridet ille: ceu puer crepundijs,
 Talisque patris ante subsilit pedes,
 Ictuque crebro vique turbinem ferit,
 Multumque versat, exigitque, & hinc & hinc
 Crebris fatigat verberum vibicibus,
 Et innocenti delibutus gaudio
 Curisque totis viribusque rem gerit,
 Lusuque sese pascit infelix suo,
 Patremque multus intuetur, & stuper.
 At ille toruus ore sublato pater
 Despectat illa, munij memor sui,
 Aeuique prima negligit ludibria.
 lactamur omnes, & leuis puertiae
 Polus polique turba nos reos agit,
 Magnique ciues accolaeque syderum.
 At nos miselli Suavi ludij sumus,
 Longoque ademptos, mox secuturi tamen
 Luctu ciemus, lachrymisque; ceu nouum
 Et antè nulli cognitum hoc iter foret.
 Ast illa furtim Larua proserpit tamen
 Mors, & vagatur, & premit vestigium,
 'Infantiumque adinstar inijcit manus,
 Atroque cunctos pallidoque lumine
 Empusa nostra terret, & circumuenit,'*

*Omnesque tollit, singulos fallit tamen,
Et histrionum more palanteis agit.*

*Verum ille culmen ingenî, sanguis tuus
Tuusque natus, ille siderum decor
Beate Dousa, vindici rursum suo,
Et mutüanti sic redonatus Deo,
Mentique mistus aeuiternae; celsior
Humoque seque, vesteque exutus sua
Amictibusque, squalidisque vinculis
Arctisque; mundi regna maioris videt,
Et amplioris orbis immensi vias
Effusus in se totus, exundans ibi.
Vmbratilesque Opinionum despicit
Nodos iocosque, naufragamque inanium
Prospectat altus semitam mortalium,
Magnumque rerum terminum lustrat deum,
Circumspicitque tutus, & compos sui,
Exuberatque, diffluitque; tota cui*

*Ingens sepulchrum patria est, caelum domus:
Namque ille rerum machinator spiritus
Auriga tardi dux herusque corporis,
Vanaeque molis imperator strennuus,
Suique semper, eminus licet, poli
Cuiusque verus municepsque, patriâ
Proscriptus olim sede, quam cernit tamen
Telluris huius inquilinus, erroque,
Extorris, exul, carcere impactus suo
Ineptientis dexterâ Promethei*

*Illa illa nostri pars superba, ventus est
 Flamenque siccis excreandum faucibus
 Fatalis horae cùm ciet neceßitas,
 Ingensque rerum vellit aurem terminus
 Diesque summa. Nec minus, tamen tamen
 In alta pergere ardet, igneaque vi
 Sursum reluctans tendit, & caelum suum
 Procul fatigat prouocatque, & inquires
 Aeternitati mente praeludit suâ,
 Dignumque caelo spirat in terris opus,
 Mortalitäts ferre leges insolens,
 Seseque versat, erigitque; dùm leuis
 Ruptisque mentis igneae repagulis,
 Et his profanis corporis faedi notis
 Pars aetheris sit vndecumque, & portio
 Magno vniuerso huic imputatus, & sibi
 Illic coactus ille, tot pressus graui
 Annos ruinâ; vasa colligit sua,
 Coloniamque mutat, exilitque ouans
 Rudemque sentit, pileumque, mancupum
 Exlex laboris compedumque; denuò
 Praetore nempe redditus liber Deo.
 At nos caducae saeculi propagines
 Puluis misellus, halitusque, quem dies
 Caelique lumen visque nobilis mouet;
 Queis fomes imo pectore infusus sedet,
 Ingensque in altum promouet vires calor,
 Extraque vulgi semitas ordo vocat*

*Munusque rerum, flammeumque pectus, &
 Occulta magnae aeternitatis semina,
 Originisque conscius suae vigor;
 Factis ab alto destinata gens sumus
 Dictisque: Factaque vt priora, sic prius
 (Nisi Suäde mobilis Fauonius
 Et dictionum vernus aspiret lepos)
 Infusa tabent, litterario sale
 Facundijsque destituta; onus sibi,
 Serisque pondus improbum nepotibus.*

*At tu superbe pignore hoc tanto pater,
 Natoque quondam, laude nunc nati tui
 Tuaque Dijs secunde; Dousa per tuas
 Musasque nostras, per domesticas tibi
 Et inuidendas mobili vulgo deas,
 Manesque nati, perque Lugdunum tuam,
 Seruata quae te praestitem colit suum,
 Nomenque vastum, quod vagas Atlantidas
 Arctonque salsis exulantem fluctibus,
 Phoebique metas luce praeuertit sua.
 Si quid suäue, si quid optatum tibi,
 Lauroque dignum, pectore eductum suo
 Tuus Beate consecrauit Heynsius
 Plebis profanae despicator, & fugax
 Insanientis gloriae pruriginis;
 Emerge porrò, latiusque verticem
 Ostende caelo, pectorisque ignem tui,
 Totumque Dousam patriae expendas suae,*

*Fastisque magnis, ingenique onus tui
Totosque neruos gens profana sentiat,
Gematque, mentis luce praestrici tuae,
Ah litterarum vana mendicabula,
Lixaeque inanes, proletarij patres,
Et Malchionum si quid vsquam est; tuus
Quicquid Tragoedus ille, quicquid Histrio
Vani Batauis illinunt Annalibus,
Prosceniumque disijce Orchaestrae pater
Praesulque nostrae, patriamque vindica
Contaminato conditam styli situ.
Natique si quid inclytum latet tui
Exsolue tandem, mortuusque denuò
Nascatur ille, bisque eandem Virbius
Vni parenti debeat lucem; simul
Patrique raptus, patriaeque redditus.*

Iano Grvtero Viro Clarissimo

EGO vero dñu vocandus non sum Grutere Clarissime, iam adsum, & licet absens, ad te venio. Literas enim suas, qua de me erant, Clarissimus Vulcanius noster, & amicissimus Scriuerius mihi perlegerunt, quibus tu id curae dederas, vt fauorem mihi tuum denunciarent; ipsissimis enim verbis vti non audeo: ne quis me aut magnificè nimis de me sentire, aut humiliter de celeberrimâ nominis tui existimatione, quam ego iamdudum exosculatus sum; arbitretur. Pudet tamen, Pudet,

Οὐ γὰρ ἐγὼ θεός εἰμι τὶ μ' ἀθανάτοισιν ἔῖσκεις;

Parui sumus; imò nulli. Vnum modo possumus, viros magnos admirari: quod multi propter τὸ ἀμαθὲς non possunt: plures propter τὸ ἀγεννὲς non volunt: Ignaua corda, imo sordida, terrae suae nata tantum, in quam quotidie magnis passibus contentdunt. At nos cum literis suauissimam Amicitiam colamus, atque huic Deae auspicio Gratiarum faciamus. Ita tamen, vt putus ad te candidusque veniam, sordesque eas quas nuper contraxi eluam. A te enim, quod sponte milli praevertendum fuit, ad suave hoc foedus inuitatus sum. Ignosce vir doctissime, simulque Heinsium & ab eo aliquid, quod quidem ego καθαροῦ loco esse volo, accipe. Munusculum literarium, καὶ ὡς ἐμὸς οἶκος ὑπάρχει. Iambos igitur, partim morales quos pueri penè scripsimus (quod & ipsum vt scias mea interest) partim quos vel ad amicos, vel amicorum causa scripsit, tibi mittere visum est: quod quidem eò confidentius feci, quod incomparabili Scaligero suos me non facile extorquere posse videbam. Novi enim quis ille; & omnes mecum

Μοισάων ὄρνιχες, ὅσοι ποτὶ τῆνον ἀοιδὸν
 Ἀντία κοκκύζοντες, ἐτώσια μοχθίζοντι.

Quod quidem quam optaverim ex Elegia meâ, quam hic subiunxi, facile animaduertes. Felices tamen sumus divini illius Herois praesentia, ac praecipuè ego, qui propemodum domesticus eius, raro praesertim hac heyeme, seorsim ab eo vivere soleo. Atque hic quidem ille. Hagam vero quotiescumque me confero, Iupiter meus ξένιος ἅμα καὶ φίλιος Doûsa est. apud eum non possum quin diem saepe vnum aut alterum ponam. Certò scio mi Grutere, quamuis te βάσκανον minime esse sciam, prandia illa & caenas imuideres mihi, quae tantâ sermonum eruditione, ac fe-

stivitate condiuntur. Comatam illum beatum vocat poeta meus ille Sículus

ὄτι μελισσᾶν

Κηρία φερβόμενος ἔτος ὦριον ἐξετέλεσσε.

Ego vero mihi videor vel δὶς τοσαύτα ἔτη ἀποκατερήσων μόνον τῷ Δούσῃ παρῶν. Eo autem lubentius haec edidi, quod nonnullos lambos in manibus studiosorum corruptissime editos esse sciam, ita quidem vt interdum σκάζοντες in omnibus fere pedibus sint, qui hac editione adhibitâ facilius emendari poterunt. Ad alteram vero petitionis tuae partem quomodo respondebo? petis nimirum vt aliquam quoque ipse ad Illustrissimum tuum Inscriptionum opus symbolam conferam. Egone vt tot inter sublimia aeternaque nomina meum quoque committere audeam? sed agedum, fiet id quoque; imo iam factum est. scripsi ergo, & quidem graecum. Lubentius enim (quod quidem tibi in aurem dictum velim ne id Latinae meae Musae audiant) Ἑλληνίζομεν. Noster στρωματεύς quotidie pergit, in quo Graecos ac praesertim poëtas emendamus. Reliqua etiam vrgemus. quidni? ποιεῖν τι δεῖ αἰς γόνου χλωρόν. Tu igitur mi Grutere me posthac amabis; & haec mea, ac valebis, ne rursus Graecissemus, quod vt nosti togata illa Romanorum seueritas vix admittit.

Ex Elegiarum libris ad Illustrem & Incomparabilem

Iosephvm Scaligervm

*PRò dolor infelix, Elegi miserabile carmen,
Et sequitur lachrymas languida Musa meas:
Juliades dulces negat ah negat edere faetus,
Pignoribus lucem subtrahit ille suis.
Ergone tot molli ridentes agmine versus
Cunctaque solius carmina noctis erunt?
Obruet ah dulces genitor sua pignora natos,
Et geniti tantum, quò moriantur, erunt.
Scilicet ah mites & adhuc a patre rubentes
Vulnera, quae nondum commeruere, ferent.
Immitis genitor poteris, mea gaudia, doctam*

Sub tenebris prolem diſſimulare tuam?
Ingenijque ardentis opus: fuge maxime rerum,
Ne tumulus natis fit domus ipſa tuis.
Heu tumulus domus ipſa tua eſt: his condita tectis
Nobilior mentis pars latet illa tuae,
Quique domum cernit, buſtum ſimul ille tuorum
Cernit, & exequijs funera caſſa ſuis.
Ah quoties dixi: quantos tegit illa reſſus!
Scaligeri quantum poſidet illa mei!
Iuliade ſtirps alta Deûm, miſerere tuorum,
Et genitor natis parcere diſce tuis.
Quid, pia progenies, placidi meruere libelli?
Quid bene vix nati, cur tumultentur, habent?
ſcilicet vt Muſas caries ſibi vindicet illas?
Hospitium blattis nobile carmen erit?
Ingeniumque tuum tineis tradetur? & atra
Sub tenebris voces diruet vmbra tuas?
O ſuperi prohibete nefas: prohibete Camenae;
O mea gens, animi cura ſerena mei.
Blanda venus lepidi ſermonis lactea mater
Quâ tenerum nobis praefide ſurgit opus
Iulianes doctos damnauit nocte libellos:
Et tenebris nobis quae negat, illa dabit,
Eripit ah nobis, tenebris vt tradat & vmbriſ:
Maluit hoc tenebris, quam tribuiſſe ſuis.
Ah genus infelix, placidi ſiue crimine fratres,
Vos procul ignoto limine carcer habet.
Forsitan & ſummo dum pendet aranea tigno
In tenero faedum carmine nectet opus.
Heu nimium magni ſoboles infauſta parentis
Scaligeri fruſtrâ gens miſeranda mei.

Non ego te cernam titulo fulgere superbo,
 Et domini nomen dulce referre tui.
 Naenia natalem miseris praecedet: & ipsa
 Mors prior ah vitâ vestra futura suâ est.
 Non genitus, moriere tamen, labor ille: nec vnquam
 Heinsius aspiciet, verbaque pura leget:
 Imprimet aut eheu tenerae pia basia chartae,
 Discet & ad numeros flectere verba tuos.
 Heysius vt careat caries habet, atraque noctis
 Nomina: quaeque mihi non licet, vmbra tenet.
 Vmbra tenet dulces, animi monumenta, libellos:
 Ah radios mentis possidet illa tuae!
 Ah dolor, ah molles lachrymas effundite Musae,
 Et lachrymas noster fundere discat amor.
 Me miserum, tumulumque solo statuamus inanem,
 Solaque quae restant nomina seruet humus:
 Scilicet vt nostri mecum gemuisse nepotes,
 Et lachrymas discant fundere posse suas.
 Posthuma gens dulces sciet interijisse libellos,
 Discet & à lachrymis id meminisse meis.
 Atque aliquis maesto stillabit flumina vultu,
 Et leuiter dicet: quae tulit vna dies!
 Tempora quodque alijs, magnus sibi Scaliger ipse est.
 Quodque dies multis sustulit, ille sibi.
 Lux hominum, pars magna deûm, miserere nepotum:
 Hos vocat haeredes mens generosa suos:
 Hanc sibi progeniem mens ardua possidet: illi
 Ingenij sacras ignea seruat opes.
 Ergône qui genuit genitum ferus obruet? ergò
 Ne tibi non noceant tempora tempus eris?
 Heu dolor, heu lachrymae, heu Elegûm vis tota meorum

*Inque meo si quod pectore numen agit.
 Per superas ataurorum animas, aquilasque tuorum,
 Et consanguineos, numina vestra, deos.
 Perque tuas, Musasque meas: per Caesaris vmbram,
 (Sic bene tecta leuem corpore gestet humum)
 Caesaris ingentemque animum, versasque phalanges,
 Et toties faciles in tua vota Deas.
 Sic tibi sublimem vaga mens perrumpat Olympum,
 Arduaue inuectus sydera tardus eas,
 Aetheraque illustres, patriamque interritus aulam,
 Et videas proavis debita regna tuis.
 Magne pater miserere tui, miserere tuorum:
 Et tribuas natis viuere posse tuis.*

In livorem

*Liuis atri noxiâ abreptus gemis,
 Spirans profanam pectoris faedi luem,
 Tuique vindex, ne sit impunis caues
 Furor tuarum pestilens Erynnidum,
 Noxasque fundis, vindicas idem tamen,
 ludex, reusque; punienda qui geris,
 Punisque solus: sceleris infandi pater,
 Idemque vindex: dum scelesta mens suae
 Correpta labis lurida afflatu gemit:
 Ridesque nunquam; ni bono elatus tuo,
 Máloque nostro: gaudijque fons tui
 Dolor tuorum est: nec beata lux tibi,
 Nisi immerentes obrui cernas viros.
 Lues nefanda, criminum infelix pater*

*Beata cernas cuncta, te praeter tamen;
 Bonoque nostro perfruaris, vt tuo
 Carere possis vsque & vsque: qui nisi
 Aduersa cernas, haud secunda noueris.*

De fragilitate rerum.

*Quacunqve vastus liminis magni parens
 Censorque rerum flammeum per aëra
 Sol candicantes igne deducit rotas,
 Caelumque habenis peruagatur aureis;
 Rotamur omnes: orbe voluimur vago,
 Lususque rerum temporumque nascimur:
 Nihilque firmum magnus annorum pater
 Dies tuetur: turbinum potentia
 Seseque rerum mobiles premunt vices.
 Cunctisque ab annis mensibusque ad vltimum
 Provoluimurque ducimurque; Se tamen
 Perire nemo, sed perisse conspicit.*

In naturae prodigia (si sunt tamen) qui θεοι dicuntur.

*Quicunque vastas aetheris magni domos,
 Sublimibusque regna syderum globis
 Gemmalalate, flammeoque cardine
 Suspensa mundi maenia immensi vides,
 Polumque pictis nocte flammantem ignibus
 Phoebumque purâ semper ardentem comâ,*

*Oculum serенаe lucis, & vitae diem:
 Phaebenque ciues inter audentem suas
 Surrepta fratri mutuare lumina:
 Stellasque gentem caeruli vagam poli:
 Caelo coruscis subsilire vultibus,
 Fluctusque vastos, impetusque caerulos,
 Reciprocique turgidas sali vices:
 Rursusque viam vere tellurem novo
 Miti serenos imbre pandentem sinus;
 Sublimius vagare: celsius sub his
 Imperiumque luminum obtutu latet,
 Mens illa rerum, terminusque, vitaque,
 Mundique origo, spiritusque; surrigens
 Fouensque cuncta: mentis vtendum hic ope est:
 Mens alta perge. remige alarum procul
 Trans claustra mundi, atque Herculis magni domos,
 Finesque summos, transque flagrantem aëra
 Euecta tende: quicquid hic latet tuum est.
 Surge, illa nostri purior pars, aspicias
 Sublimiores aetheris sacri fores.
 Fons inde nostri: condita aspectu patent;
 Aeterna menti: mens poli polo latet;
 Humo oßibusque nostra; vinculis suis
 Obstructa semper impotensque: deuia,
 Erransque, palpitansque, cassa lumine
 Dei, suoque, pondus exantflans graue.
 Suppressa semper, baiulansque; nec sibi
 Spectanda: tantum mole compacta latens*

*Infusa terrae. Mentis aeternae tamen
 Scintilla nostra est, fomitem hinc vitae trahit
 Viresque ducit, elicitque: debiles
 Et haec & illa luminum obtutus fugit.
 Miraris ergo vana gens, quod haud queas
 Animam vniuersi cernere? haud cernis tuam.*

In miseros, mortem tamen optantes.

*Pressus superbae viribus licentiae
 Demolientis cuncta fortunae; paves
 Leges nouercae, quae procacibus rotis
 Victrix potentes digerit rerum vices:
 Et insolentis turbo mobilis deae
 Sortis flagello quassus aduersae tremis,
 Saeuis labascens verberum vibicibus:
 Mortemque poscis, suētus optatae prius
 Gremio fauentis agere fortunae dies,
 Morique votum est. ah miser, miser, queas
 Mortemne ferre, ferre qui vitam nequis?*

Ad impium.

*Quacunq̄ue vultus, feruidique duplices
 Vagantur orbis luminis, caelum tenet
 Haec cuncta circum, penduloque ab aëre
 Ambimur omnes & tenemur vndique.
 Suspendit illa vultibus magnus pater
 Aduersa nostris, aureisque luminum
 Signata templa, siderumque motibus,
 Quocunq̄ue celsa dirigas acumina,*

*Radiosque verses luminis, polum vides
 Urbemque nostram, patriamque: inertia
 Inuitat ora gentis humanae Deus,
 Vultusque in alta ducit, & tuerier
 lubet micantem lumine aeterno domum.
 Nolis velisue gens profana, conspicis
 Regis superba fulgurantis atria,
 Ardensque semper aetheris lati decus,
 Inclusaque imminentibus coeli plagis
 Et hinc, & inde es: pallidoque vertici
 Arx alta machinantis incumbit Dei,
 Ceruicibusque caerulea impendet via,
 Reumque cingit. quo vagare? fulgido
 Teneris orbe, nec fugae patet locus.
 Ergo O profane, mortuus Deum queas
 Fugisse, viuus fugere qui coelum nequis?*

De conscientia.

*Veneris nefando caecus instinctu ruis,
 Scelerisque terra pondere, atque aer tui
 Gemit, pavetque: nec sat vna nox tegat
 Virus scelestae depluens contagia,
 Latere cunctos ista dum speras; tui
 Oblitus ipse: teste nam carere vis
 Te nesciente quod tamen fieri nequit,
 Testisque eorum quae latere vis, tibi
 Inuitus ipse es, nec sine arbitro, licet
 Solus, vagare: iam tibi tergum premit*

*Celeratque, quo vagaris? ipse ades tibi,
Alium velis latere, te ipse non potes.*

In Scortationem.

*Lascivientis improbâ tentigine
Scorti vagaris impeditus vnquibus
Manceps proteruae destinatus accubae,
Lubensque faedo colla summissus iugo
Omnem tremiscis abnuentis impetum.
locosque mille, mille ineptias iacis
Süauiori deditus tyrannidi.
Miles pusille, tune viribus potis
Martis tot alta dißipare maeniâ
Victis superbis insolenter hostibus?
Domasque ferro: sed domaris osculo.*

In pauperem.

*Magistra rerum, disciplinarum parens,
Sublimioris dura naturae comes,
Regina egestas, sola quae semper minus
Habendo, nunquam maior esse desinis.*

De miseris mortem metuentibus.

*Fastidientis sorte Fortunae miser
Gemitus ab imo pectore infelix trahis,
Mortesque mille, mille dum viuis neces
Geris, perisque. nec minus necis tamen
Gelidae flagellum mente percussus tremis.
Ergon' quater miselle, dulce sit tibi*

Toties perire, triste sit semel mori?

Quae videntur perire omnia.

*Obtusa quicquid luminum vagantibus
Acies pererrat motibus; minax sibi
Mors poscit: immortalia aspectum latent
Sublimiora vultibus nostris, neque
Dum viuis ipse cerneris tibi: leuis
Quod cernis vmbra est, puluis & compes tui,
Animique vestis haud decora, pallidae
Imago mortis, & focus caliginum,
Tumulusque viuis, mortuae vitae domus.
Te cernere ipsum non sinens tibi, neque
Lustrare mentis igneae templum tuae.
Vago hoc solutus ergo carcere; id vide
Videre potes, quod videre non potes.*

In tyrannum.

*Ciues superbae viribus potentiae
Nixus, cruentique moderamine imperi
Saeuisque habenis oris improbi minas,
Et intonantis alta linguae verbera,
Et quicquid amens pectoris saeui tumor,
Vel atrabilis, vel superbus ingerit
Insanientis vana naturae rigor
Horrere cogis: cunctaque exhorres prius
Terrens tremensque: namque iustus arbiter
Aliena terrens crimina, tremis tua,
Metuque subdis, subderisque: nec prius
Timere cessas, quam timeri desinis.*

In obitvm Christophori Raphelengii Qui hydrope interijt.

*Fatis viator ferreisque numinum
 Semper minorem legibus mentem gere.
 'Rerum procellis, & voraginum ferox
 Semper redundans horret humanum mare:
 Sortisque vento turba mobilis sumus.
 Collo minacis pendet aeternum Dei
 Districtus ensis: impotensque casuum
 Despumat in nos, turbinumque audax fragor.'*
*Eheu virentis feruor ille, & igneae
 Robur inuentae dulce, corque nescium
 Insanientis cedere ictibus Deae,
 Fortunaque ipse qui fuit sibi; iacet
 Eheu viator, ah miser, miser, iacet
 Raphelengiana culmen alterum domus.
 Caeloque dignum possidet tellus virum
 Ah aeuiternis ille chartarum notis
 Et imminentis omnibus fati manus
 Aggressus arte, quae perennibus modis
 Aeternitatis ala, vitaeque omnium est,
 Quoscunque rectus pectoris vigor rapit,
 Deumque ad altas impetus vehit fores;
 Heu interemptus fluctibus iacet suis,
 Suumque secum gerit infelix mare,*

*Vndis ab ipsis quas creavit obrutus,
Vivoque pontus, venter, & fluctus fuit,
Suique vixit hospes & comes mali,
Longeque ab vndis inter vndas occidit.*

Alivd quod quia eiusdem argumenti cum superiore est subjungam.

*Quid procul hybernis agitatae fluctibus vndas,
Et metuis dubias aequoris ire vias?
Oceanumque altos sorbentem fluctibus aestus
Caeruleique hospes tristia regna dei?
Qui iacet hic, secum proprias tulit ah miser vndas,
Et mare quo perijt obrutus, ipse fuit.
Ipse sibi, miser, vnda fuit, pelagusque viator,
Inque vtero fluctus, & sua fata tulit.
Sic, licet in terris, vndas tulit ille, soloque
In medio, medias occidit inter aquas.*

Ad Hugonem Grotium iuuenem sine exemplo, elegantissima ab eo donatus Tragaedia Adamo Exvle

*Ingens cothurni splendor, O dium caput,
Qui syrma voce regia sacrum trahis,
Soccoque magnum tundis exultans solum,
Tandem renatae maxime Orchestrae pater,
Ignosce fasso: cogitur retrò tuus
Pedem referre cultor, & süauibus*

*Sacri prioris exulare lusibus:
 Exulque, quamdiu exulem spectat tuum,
 Magnae videtur vrbis, & Quiritium.
 At tu profane faecis antiquae parens
 Imbellis Euan, matre prognate è Deo,
 Vnquamne leges Bâcche transilui tuas
 Nonnumue laesi? dum tuli praesens opem,
 Phoebiamque vulneri admoui manum?
 Baccharis Heinsi: Bacchus haud vsquam tuus
 Sublime thyrso parcius pectus ferit.
 At illa rerum magna culpanda est tibi
 Natura nutrix, obstetrixque, quae prius
 Nouerca cunctis, Grotio mater fuit.
 Senex ephaebus ille, quem Batauia
 Miratur omnis, optat Hetruscus sibi,
 Omnisque Gallus, ille dum puer fuit
 Vir esse cepit: Namque relliqui, viri
 Tandem fuere: Grotius vîr natus est.*

Danieli Heinsio suo Hugo Grotius, cum Adamum Exulem suam offerret.

Choliambi.

*Heinsi vetustae restitutor Orchestrae,
 Ornas cothurno qui pedes Sophoclaeo,
 Primusque syrma vincis Euripidaeum,
 Et Aeschylaeos, & Lycophronis faeces,
 Et quicquid vsquam perditum Tragoedorum
 Desideratumque hactenus, repensasti,*

*Sume hoc amici (nomen hoc in aequales
 Si non recusat) sin minus, tui saltem
 Poëma, in arrham quam sacrae clientelae
 Postremus offert principi poetarum:
 Lecturus illud vt beatus exultes,
 Cum nos videbis velle, posse te solum.*

**Nobilissimo, doctissimoque iuueni Samueli de Lecherpiere Riurio,
 cum de fide iustificante summa cum laude disputasset.**

*'Excelsa virtus, vi licet retrò sua
 Perrumpat omnes noctis ignauae moras,
 Iterque caelo tendat, & terram suam
 Post se citato deserat velox gradu;
 Tamen secundis irrigata laudibus
 Deuota Musis ritè quas signat manus
 Et è profundo pectoris sulco trahit
 Diuturniores corde radices agit,
 Ignobilesque tuta liuoris minas,
 Virusque inane calcat, & sedem legit
 Quà tot remotis inclytam vestigijs'
 Aeterna raram fama fortitur viam.
 Sic teste caelo, totque doctorum manu
 Cor illud ardens, Riveri, parat tuum
 Fultum cathedra, spiritus, & igneae
 Fortis iuuentae prouocare robora.
 Hic sidus illud Iulio dignum polo,*

*Ille vniversi splendor, agnatus deûm
 Denso sedebit Scaliger cinctus choro.
 Hic alter ille Galliae fulcrum tuae
 Scientiarum terminus, morum pater
 Catone dignum Iunius tollet caput.
 Illic senatus, totque Phoebei patres
 Hinc inde longum syrma visuri trahent,
 Et omnis ausus condet assensus tuos.
 O quam potentes cordibus motus ciet
 Vis prima laudum! quam potens rerum sitis
 Ardore pulchro pectus erectum quatit!
 At tu beate, seu Pyrenes horridos
 Ultra recessus tendis, aut nostro procul
 Divisus orbe barbarum calcas gelu;
 Nostri memento, postque defensam fidem,
 Fidem quoque isthanc Heinsij serua tui.*

In obitum Nobilissimi & Clarissimi Philippi Marnixii Sancti Aldegonzii, optime de se meriti.

*Medulla rerum, vita disciplinarum,
 Facetiarum corculum, pietas tota,
 Excelsioris arx domusque naturae,
 Penus sacrorum, lampas alta Belgarum
 Aeternitati natus, arbiter morum.
 Si plura quaeris hospes, hic iacent plura.*

**Iosepho Scaligero eruditionis principi, Temporis Restitutori, felix
anni exorientis Initium Optat Daniel Heinsius.**

Ad Annvm & Tempvs.

*O Rigorerum, mensium bis sex pater,
Ingentis aevi, saeculique pertinax
Rotator: o qui mille per gyros soles
Redire eòdem, quique crescendo peris
Pereundo crescis, teque prodigus tui
Perdis, sed in te. tuque quoque o bifrons Deus
Censorque, tergi magne lustrator tui.
Tuque ille rerum trux vorator omnium
Tempus renascens; vindicem tibi tuum
Nobisque serua, seriorque sit meis
Lux illa fatis, quâ solo & mortalibus
Ereptus oris Iulij sacrum genus
Heroas inter Caesari iunctus suo
Caeli patentes arduus tundet fores.
Tempus memento, votaue exaudi mea
Nobis tibiue consecrata: nec potes
Seruare nobis nolle, quem seruas tibi.*

In doctissimi Iuvenis Richardi Band. Angli disputationem pro gradu magisterij.

*P*ostquam potentis artifex manus Dei
Ardente pictas igne distinxit vias
Flammantis aethrae, fornicemque caerulum
Hinc inde, fixum pondus ingentis soli
Ambire iussit, & prius formae Chaos
Vilius expers, omnium capax tamen,
Tot his figuris sculpsit, & notis suis;
Ibi ille rerum censor aequus omnium
Divinitatis fomes, ille alter Deus
Caelum resedit inter & terras Homo,
Dignus theatro iudicatus aureo,
Dignus parente. deêrat hoc vnum tamen
Aeternitatis semen. ergò ingens pater
E luce caeli, syderumque vultibus
Sacram perenni lumine accendit facem.
Hanc ille motu semper vrgentem novo,
Sursumque pectus erigentem flammeum
Sub corde nostro versat, atque intus quatit,

*Donec profanus torpor oblitus sui,
 Ignaviaeque vanus obrepit cinis,
 Ignemque sacrum condit, atque iners situs
 Pura calentem mentis extinguit focum.
 'Namque illa fervens ignei lux ingeni
 Exorta caelo, parsque vicini Dei
 Leni veneno blandientis otij,
 Et annuentis impetu libidinis
 Sponte in soporem versa declinat suum.'*

*At tu Britanno sidus exortum solo
 Blandi, tot inter cassa delectamina
 Dulcis juventae, totque ventorum minas,
 Quas illa menti pestilens sidus bonae
 Prima Voluptas semper aetati comes
 Contagioso mollis afflat halitu;
 Voto potitus inclyto, portum tenes.*

*Beate Ephaebe, victor aetatis tuae,
 Victor laboris, victor ingentis iugi,
 Quod illa vitae magna regina & parens
 Virtus tot altis destinavit ausibus.
 Namque ille sortis arbiter nostrae Deus
 Inter trecena montium cacumina,
 Rupésque vastas, inter horrentes specus
 Vmbrasque inanes, inviam plebi vagae
 Suspendit vrbem, tristibus quam maenibus
 Septemplicique cinxit hinc illinc vià,
 Ambagibúsque mille, mille semitis:
 Hanc vanus ambit error, hanc durus labor.*

*Intus Decusque, duxque rerum Gloria,
 Virtusque casta culmen excelsum tenet.
 Illhuc virentis primus aetatis calor
 Plenis juventam passibus nostrum rapit:
 Sitisque laudis, indolisque pulchra vis,
 Honosque, diae pectus exercet face.
 At illa mollis, insolensque inertia
 Ignava mentem febris occultè subit,
 Blandáque vivos fraude sistit impetus.
 Multos proterva Cypris, & fallax genus
 Sexúsque mollis penè transversos agit.
 Plerisque nostris ille Musis accola
 Mentem liquore mystico Liber rapit.
 'At ipsa nobis tempus asscripsit breve
 Natura vitae, dulcis hinc puertia
 Aetásque prima, molle vectigal sibi
 Lususque poscit. interim tamen tamen
 Horae citatis passibus leves eunt,
 Diésque retrò fertur, & quicquid fuit
 Nil poenitere praeter, & suspiria
 Dé se relinquit, ac sibi corpus grave.'*

*Blandi Beate, quanta surgentem premit
 Moles juventam! quanta vis retrò trahit!
 Illhinc Calysto mollis, hinc Circe levis,
 Et in ruinam prona gens nostram sumus.
 Felix Vlysse patriae redux tuae,
 Felix, tot inter temporum contagia
 Itachen, Samenque cernis, O felix nimis*

*Scientiarum tanta permensus vada
 Vitae protervos mente mactasti procos,
 Natámque felix Icarí totis tenes
 Amplexus vlnis, redditus terrae tuae
 Felix maritus huius in sinu iaces.*

*Ergo illa vastis hinc & inde fluctibus
 Pulsata tellus, illa quam Mavortia
 Armis Amazon vestra propugnat suis,
 Lustrare vultus, oráque exoptat tua.
 Beate Ephaebe, spectat haec laudes tuas,
 Et cuncta tecum dividit praeconia,
 Haec illa Blandi prima vitales tibi
 Indulsit auras, munere illius polum
 Polóque iuncta cernis illa sydera.
 Illhic pusillo primus errasti pede,
 Dulcíque primos voce formasti sonos,
 Haec vna mater: dulcis haec parens tibi est.*

*Tellure namque patrijsque finibus
 Matrem minorem nescit excelsus vigor,
 Deóque dignum pectus, & scientiae
 Firmata castis mens beata legibus.*

Hvgonis Grotii albo Heinsij inscripti lambi.

*Nouem Dearum cultor Heinsi virginum,
 Rossaeque decimae, quae Camoenarum choro
 Riualitate certat implacabili,
 Suumque te illa iactat, & Musae suum,*

*Haec quod dedere carmen, illa quod accipit.
 Qui nos in orbis hoc satos delirio,
 Seroque natos, ipse dum mundus perit,
 Tot damna veterum luce dum pensas nouâ
 Prohibes vetustis inuidere faeculis,
 Quid est quod a me, quem minorum gentium
 Nosti poetam, poscis hanc chartam tuam
 Devirginari? fallor, an quamuis velim
 Recusat aetas. fas fit imperio tamen
 Parère tanto. quicquid in me est ingeni
 Id omne magno litterarum consuli
 Seruire discat, quodque Apollineae mihi
 Negavit artis parca Naturae manus
 Det imperator ille, quem cum gigneret
 Natura vinci cepit, & se vincere.
 Te veneror Heinsi, tu mihi pectis quatis,
 Docesque iussu, iamque nec quod postulas
 Non posse possum. Silium excercet tuum
 Furore Mauors entheo, quòque Annibal
 Exarsit olim, visque cunctatrix Fabi
 Hoc ipse vates trahitur: atque alter tuus
 Tuus ille Nonnus, amnis in tumidi modum
 Labentis alto ex monte fertur, Bacchico
 Percussus oestro. quisque quem cantat Deum
 Afflatus illo est. Heinsius numen mihi.*

Sed iam erubui: malo tamen erubescere ego, quam vt illius quem vnicè miror, quicquam pereat. Quoniam autem incepti iampos producere, iuuat & reliqua hoc loco exhibere carmina, quae cum iampos iuncta sunt.

In obitum Clarissimi Modestissimique viri Francisci Raphelengii.

*Aspicias exilem tumuli se tollere molem,
 Lenique terram vertice,
 Exiguo puram gremiò quae possidet vmbram,
 Manesque nobiles. procul
 Hinc fuge, cui scelerum cura est, cui gloria rerum
 Ventosa pectus concutit:
 Virtuti patet ille locus, solique beatus
 Sacer modestiae vacat:
 Virtutum domus est: iacet hic Raphelengius ille,
 Ingentis Europae decus.
 Huic orens Aurora suos ediscere soli
 Permiserat lubens sonos,
 Turcarumque domire sidens transduxit honores,
 Nullique cognitus licet
 Cum patrijs Batavis Arabas confudit & Indos.
 Ah hospes ah, en, qui fuit
 Sol oriens nobis, linguasque orientis ab ortu
 Transuexit; occidit tamen.*

**Memoriae nobilissimi doctissimique juvenis Georgij Dousae magni
Iani Dovsae F.**

*Quid cineres isto frustrà, quid & ossa sepulchro
Quaeris Viator, corporisque relliquum?
Aspicias hic nudum modò nomen. caetera Pontus
Nereî furentis aula sortitò tenet.
Dousiades manibus Turcarum elapsus & oris
Phocis in alto victima infelix iacet.
Qui variasque hominum sedes aductus & vrbes
Vtramque Phaebi vidit ardentis domum
Hunc pater Oceanus tandem, viridisque Palaemon
Thetisque toto conditum ponto tegit.
Sic, potuit totam qui viuus cernere terram;
Olli sepulchrum contigit, Totum Mare.*

Incomparabili iuveni Hvgoni Grotio cùm Silium suum offerret ei.

*Nominis ô patrij sublimis gloria, faxque,
Cui nil Batavae spumeus terrae pater
Quâ validis circùm Cybelen complectitur vlnis,
Pontique lambit aestuantis ostia,
Cattigenisque suis domitum defendit Iberum;
Aequale quicquam, par nihil quicquam videt.*

*Accipe praeclaro victurum sanguine Paulum,
 Totasque Cannas morte pensantem sua
 Annibalis fugientem animam, Hannonisque tumorem,
 Tarpeiumque penè concussum louem,
 Et formidantes summißis collibus Alpes,
 Vltorque Elisae quicquid effudit LIBVS
 In dominum terrae ingentem, quassumque Quiritem,
 Et iam labantis alta Romae maenia.
 Ecce, meus praeco Libyes, Poenique furoris
 At te superbam Consul affectat viam:
 Ille orbis Latialis apex, gentisque togatae
 GROTI beatos iussus affectat lares.
 Hactenus iunctas potuit gestare secures:
 Nunc hasce soli sponte summittit tibi.*

In obitum divini iuvenis Iani Dovesae Filii.

*Nauita qui magni percurris sydera caeli,
 Vndamque findis aureo polo duce,
 Inter & umbrosae taciturna silentia lunae
 Flammantis altam consulis mundi viam.
 Seu Batavis, seu Mattiacis è finibus ortus
 Percurris altam Nerci patris viam;
 Desine mirari niueo quod proxima cygno
 Non vna sicut ante fulgeat lyra.
 Dousiades nocte hac patrio donatus olympo est,
 Suamque magno consecrat lyram polo.*

Scriverio meo de filiolo nuper nato.

*Tui lepores Scriveri, paruus tuus,
In ore cuius, cuius in blandis genis
Pudica mater viuit, & dulcis pater
Mox insolenti leniter serpet gradu,
Mox & süavi blaesus alludet sono,
Foenoque paruum condet & plumâ larem:
Ridere noli: totius praeludium
Instantis aeui primus est vitae lepor.
'Viris quoque ipsis grata sunt crepundia
Opum cupido mollis, aut honor levis.
Ridere noli: ludibunda res homo est.
Semelque pueri nascimur, semper sumus.'*

In Avriacvm, Danielis Heinsii Poëtae incomparabilis Tragoediam,

Iani Dovsae Nordovicis Elegia,

HEINSIADES MVSÆ (*neque enim iam nomine Pimplæ
 Dicendæ posthac, aut Heliconiadum:*)
 HEINSIADES *inquam, mea cura potiſſima, Musæ:
 Dicite, sed veſtrâ (Numina ſancta) Fide;
 Fors quaenam, aut Ratio noſtris vos appulit oris,
 Huc Aganippæo tam procul à nemore?
 Numina quiſue deus Batauæ dare nomina Leidæ
 Compulit, extremi littus ad Oceani?*
*Sic ego, ſic nobis DVLCES ANTE OMNIA MVSAS.
 Haud imprudenti hæc Quaestio mota tibi.
 Scilicet exſilij tibi ſors incognita noſtri eſt,
 Aut ſola cur toties verſa Cytheriaſin?
 Barbaries, doctas quæ deſolavit Athenas,
 Deſerere Argolicam prima coëgit humum.
 Protenus in Latium hinc faelix noſ expulit error
 Hetrusco acceptas comiter hoſpitiſ.
 Nec tamen Hesperiaſ intrâ fuga conſtitit Alpes,
 Sed Rhenum & Boioſ ivimus Vltérioſ.
 Noſ Theuto, & Galluſ, noſ excepere Britanni,
 Aſtur, & Illyricuſ, Sarmata, Pannoniuſ,
 Certatim inſinuans ſe quiſque; nec hoſpita nobiſ
 Vel rigiduſ inter tecta negata Getæſ.
 Et Scotuſ hoſ nobiſ habuit, hoſ Danuſ honoreſ:
 Omnia Naſſoviuſ ſed ſuperavit amor.
 Cattorum qui noſ voluit conſiderare regniſ,
 Et ſtabilem Hollando figere in orbe pedem.*

Fiximus, atque loci dulcedine delinitis
Suave fuit placitâ conditione frui:
Justa quòd hic nostris decreta stipendia Mystis,
Nutrit honos artes, ingeniumque facit,
Percontere licet; non inficiabitur istud
Lipsius, & magni stemmata Scaligeri.
In medios Romam qui traduxere Batauos,
Et Graios nobis restituerê choros.
Et bene, nîtantos Patriae inuidisset honores
Dux pecoris suîlli, pro sale queis anima est,
Hinc Verres, Tragus inde, nimis bene compositum par;
Corrupto Veri palmite vterque nocens.
Digni ambo, Thuscus Bromio quos mactet Aruspex:
Jlle vt Maialis fiat, at ille Caper.
Parte aliâ nobis extrema minantur Jberi.
Abstineas crudas gens (precor) atra manus,
Abstineas gens atra precor; spes nulla rapinae
Hic tibi; vbi vindex praesidet AVRIACVS.
Sit satis indigna Sicarî fraude peremptum
Nasso vium terris praeripuisse Patrem.
Ah nullâ (ah) mage caede nocens Hispania; saltem
Debit hoc sceleri non licuisset tuo.
Sin fuit in Fatis, tali vt nece victor obiret,
Nunc saltem Furijs contrahe fraena tuis.
Viderit ista Deus; at si quid possumus ipsae,
Tollet nulla dies hanc tibi, Maure, notam.
Heinsiadi sed enim laus haec & gratia nostro
Scaligeri ipsius debita iudicio.
Heinsiadi, cuius inter tot lumina Vatum
Enthea mens nostrae non eget artis ope.
Ipsius potius Genij est opus alite nobis,

Alternis soliti verba praeire choris.
Per caussam Delphis Leidam dum mutat Apollo,
HEINSIADI que suas mandat obire vices.
Quò, nisi vt interea GROTIANAE ORACLA SIBILLAE
Consulat; haud spernens discere, quae docuit.
At laudando aliàs dabitur locus Hugeiano;
Nunc satis, HEINSIADI reddere posse vicem.
HEINSIADI, tantum cui nos debere fatemur,
Quantum alicui nostrum soluere difficile est.
Debet & Auriacus, quòd non velut ante vagatur,
Vmbraque trans Stygios errat inulta lacus.
Fallimur, hoc siquidem de Principere credere, vanum est,
In Coelum Pietas cûi sua struxit iter.
Divini hinc meritis Vatis praeconia Diuus.
Otia qui nobis vindiciasque dedit.
Et bene, quod tanto Heroi par contigit haeres,
Maranos natus vincere MAVRITIVS.
Imperij dignus Dominas qui tractet habenas.
Sospite quo Belgis nil metuendus Jber.
Plaude tuo vati Princeps; redit alter Homerus,
Heroô exaequet qui tua facta sono.
Materiae ingenium cui par industria felix,
Materiam ingenio Fata dedere parem,
Sicari facinus Tragico dum plangit hiatu,
Dumque novum Caelo consecrat Indigetem,
Syrmate conspicuus picturatoque Cothurno:
Jpse quibus Magnus plaudit, & ore favet.
J nunc, grandiloqui Iephtem obijce Buchanani,
Caesara Mureti, Lucifèrum Aemcrij.
Francia si Flandris, Gandae Levinia praestat;
Huius & illorum fac monumenta legas:

*Jlla quidem magnis iurabis scripta Poëtis,
Haec Nisae & Cyrrhae composuisse Deos.*

In evndem.

*SOL, oculo caeli, temporis cani pater,
Orbem citato flammeum cursu vehens
Inane vastum per micantis aetheris:
Necdumne abhorrens tot videre tristia
Stas irretortus, os & aduersum tenes?
Non aureum te, at ferreum mortalibus
Putare fas: miserrimis mortalibus.
Natura mollia dedit auro pectora,
Non vim proteruiamve sustinetia
Vllius vnquam. vim pati, aut proteruiam,
Et non moueri, conuenit ferro truci,
Quod Mulciber, quod triste Cyclopum genus
In officinis mulcet vsque Lemnijs.
Ergo ille mundi rector & specimen sui,
Proles Tonantis atque imago maximi,
Cui cuncta prono seruiunt fastigio,
Et vsque & vsque pressus aerummâ gravi,
Acerba semper experitur munia
Insontis aeui? Phoebe fers haec, & vides?
Ah dure Phoebe, Phoebe dure, quamdiu?
Auerte vultus, nubibus densis caput
Atratus infer, & dolori lachrymas
Testes doloris funde perpetes tuo.
Et tu triformis Luna, fraternos age
Imitare luctus, rega noctis abijce*

*Peritura semper quid resumis cornua,
 Et damna toties te fatigas in noua?
 Quin pone curas, & quiesce: taedeat
 Aliquandò tandem viuere mori vt debeas.
 Ducem requirat orba stellarum cohors
 Errans tenebris inuiis, & semitâ
 Caecâ viarum non suum tenens iter.
 Obductus aether igneas condens faces,
 Quarum benigno suevit orbem lumine
 Lustrare laetus, seculorum millia
 Fleat, pluatque; tristis ipse gurgite
 Dominator alti ab infimo Nereus feret
 Opem, suoque humore flentem nutriet,
 Ne sit dolore luctus improbo minor.
 Confundat & se quicquid vsquam latet,
 Hominisque doleat fata, fata tristia,
 Indigna fata sorte tanti Principis,
 Quem Parca magnae destinârat arbitrum
 Telluris huius, quem profundi, & mox poli.
 Deiectus ergo sede regiâ jacet
 Ille ille princeps, iura rebus antea
 Dictare natus omnibus; miser jacet.
 Tenent habenas, quae tenere nesciae,
 Curae, labores, lachrymae, aerumnae, doli,
 Ambitio, visque, iniuriae, periuria,
 Vindicta trux, inuidia, & irae plumbeae,
 Scelus, nefasque, & quicquid atram trans Stigae
 Peperere Furiae, prolis infestae, malae.*

*Moderamine isto, talibusque legibus
 Regnatur orbis, hisce dominis subditus
 Suspirat altè, & optat antiquum chaos:
 Gestit perire, fataque incusat suis
 Ignava votis; seculum momenta sunt.*

*Ad prima tantae machinae incunabula
 Imperia reges gentibus dabant suis
 Honestas, mitia: nulla vis, iniuria,
 Non ambientum fastus, aut superbia.
 Populos premebat, & sacrum cunctis erat
 Nomen tyranni nescijs tyrannidis.
 Non legibus quisquam teneri, principum
 Arbitria leges promptius párentibus:
 Rex pro parente, subditi pro liberis,
 Regnum familia, regium in regno nihil.
 Augusta aligno sceptras fiebant rudi,
 Armenta queis nunc terreat pastor sua.
 Corona non auro grauis, non iaspide,
 Sed lana mollis nubiebat verticem.
 Integritas ô sancta, & ô simplex fides!
 O terror iste qui timendus nemini,
 Et fastus in quo cerneret fastûs nihil.
 Suum cuique erat satis: non patrios
 Proferre cura, non cupido terminos.
 Quod quis tenebat hoc putare ampliûsimum:
 Non quaerere vltra quidpiam, nec sanguine
 Contaminare iusta patrimonia.
 Speciem vniversi cuncta complexu suo*

*Habere, & omnem parua mundum patria.
 Beata secla ter, quater! secla aurea!
 Sed haec fuêre? ah, ah, fuêre? nunc miser
 Rotatur orbis, sistiturque in verticem,
 Pendetque praeceps, atque in ima Tartara
 Metuit ruinam, molis haud vltrà potens.
 Et ille preßis caelifer vestigiis
 Excussus Atlas, dente terrarum sola
 lam provolutus mordet, ac casum gemit:
 Caelumque quamuis fornice astrictum suo,
 Vix sustinens se, mox premet tibicinem.
 Hoc ergo rerum, Heynsi, atque temporum statu:
 Aptè cothurnum pedibus imponis tuis,
 Belgique turbas ore sublimi canis.
 Quin latiore Musa ducat tramite
 Posthac euntem, sume quidquid obuium.
 Habebis isto vbique dignum Carmine.
 Tragoedia aetas omnis, omnis orbis est.*

IOANNES MEVRSIVS.

Apostrophe Ad Belgium

*Illa dies magnum quae funere mersit acerbo
 AVRIACVM, quot tunc trista damna dedit!
 BELGIA quae fueras hoc tanto Principe foelix,
 Illo interfecto nil nisi funus cras.
 Et tibi prae luctu ingenti vox faucibus haesit,
 Cum domini cuperes plangere fata tui.
 MAVRITIO regnante iterum nun ora resoluís,*

(Aurea qui nobis saecula restituit,)
 AVRIACI indignam mortem dum carmine plangis
 HEYNSIADAE, quo quis doctior, aut melior?
 Cui puero dixit, (cum quondam quaereret) Echo,
 MAEONIDEM AVRIACO me fore reris? eris.
 O foelix Princeps, cui vates obtigit ille,
 Qui poterit factis scribere digna tuis.
 O foelix HEYNSI, cui tantus dicitur Heros,
 Qualem vix vnquam postera saecula ferent.
 Manibus AVRIACI reddis nunc BELGIA grates,
 HEYNSIVS vt pot̄is reddere digna, facit.
 Ergo suo debet nunc quantum BELGIA vati?
 AVRIACO, HEYNSIADES: HEYNSIADAE, AVRIACVS?

Balthazar Lydius M.L.F. Palatinus

Ad eundem.

Principis AVRIACI superatam vulnere vitam
 HEYNSIVS in numeros cogit abire suos.
 Dumque parat memori solemnia soluere versu,
 AVRIACVM vitae reddidit & patriae.
 Parce, parentali quisquis feralia busto,
 Et tumulis reddis ultima dona suis:
 Vivit adhuc Famae AVRIACVS, consorsque futurj:
 Inter mortales non moriturus agit.
 HEYNSIVS hunc morti subduxit: & exiit atro
 Sacratum tenebris nomen inane rogo.
 Est aliquid morti memoratâ morte mederi,

*Et tumulo tantos eripuisse viros.
Scilicet huic frustra mortem meditatus IBERVS,
HEYNSIADE medicâ si medeare manu.*

Amico non è multis posuj D. Heremitivs. Antuerp.

Quia primâ oblatâ occasione Elegias nostras, Heroidum Epistolas, & reliqua quae eò spectant, volente Deo, edituri sumus, simul ne morum magistri semper, aut Catones videamur; adiungemus Elegiarum nostrarum aliquam, quae in manus nostras veniet, ita tamen vt in eâ quoque Batavorum, ac praesertim moris illius quem hac hyeme toties vidimus, fiat mentio. ne planè ἀπροσδιόνυτος sit hic, quem praebemus, gustus.

Exelegiarvm Lib. V Ad cognominem meum Heinsivm Ivrisconsvltvm, è peregrinatione reducem.

*Ergone tam dulces potuisti linquere terras,
In Batavosque Heinsi, nostrarque regna vehi?
Hactenus in nostris potuisti haerere pruinis,
Nec tua mitis adhuc pectora flexit amor?
Livia iam maestis lachrymam distillat ocellis,
Et queritur fluxam, sola relicta, fidem.
Dinumerat cunctas miseranda ex ordine noctes,
Dinumerat cunctos, vt solet, illa dies.
Forsitan & Pontum lachrymans prospectat & vndas,
Quotque videt puppes, tot putat esse tuas.
Et modo crudeles causatur nescia ventos,
Et modo turbatas nescia culpat aquas,*

*Multaque de Batauis toties rogat illa puellis:
 Scilicet an placidas gens ferat illa Deas.
 Et timet infelix, alio ne saucius igne
 In Batauis certos fixerit ille lares.
 Blanda Venus quantis iactatur pallida curis!
 Blanda Venus quantus pectora versat amor!
 Et modò rumorem populi scrutatur, & horret,
 Perfidiaequae omnes arguit illa viros.
 Ah quoties ventos vaga captat, & aëra cernens
 Num faueat votis, consulit aura suis.
 Tu procul horrentem percurris frigore Rhenum,
 Et nimio vinctas flamine tundis aquas.
 Hic vbi turba leuis tenerùm glomeratur amantum,
 Et sequitur faciles iuncta puella viros.
 Hej mihi, si nescis, mediâ Venus errat in vnda,
 Materies culpa quot dabit illa tuae!
 Aspicias dulces celeri pede currere Nymphas,
 Et cupies, placidas iungere posse manus.
 Ah miser, ah, hic dum pedibus talaria nectes,
 Officij precium basia bina feres:
 Interea lentas queritur tua Livia noctes,
 Et nimium tardos pergere solis equos.
 Scilicet ignorat Batavas tua Liuia lymphas,
 Vt Venus in mediis aurea regnet aquis.
 Ah tibi cor circum glacies tenet! ah tibi pectus
 Quae Batauum vinxit flumina, vinxit hyems.
 Hej mihi, si nec te lachrymae tenuâre, nec illa
 Brachia, quae collo succubuêre tuo.*

*Ferree, si nec te gemitusque, leuesque susurri,
 Quaeque feros poterant tangere verba Deos.
 Cum malè turbato nimijs singultibus ore
 Defuit in voces vltima lingua suas.
 Cum tibi pro verbis, tepido modò basia vultu
 Soluit, in amplexus tota soluta tuos.
 Languida cum maestos genitrix vix sisteret imbres,
 Adderet &: reducem iam feret ille pedem.
 Ille pedem referet, mediâ qui fixus in aulâ
 Nassouiosque enses, & vaga signa gerit.
 Iupiter, vt cuncti potius pereatis amantes
 Quam lachrymas fundat vna puella suas!
 Scilicet, hîc ardes patrios reparare triumphos,
 Vtque tibi victus cedere discet Iber.
 Interea blandus Veneris languescat vt ardor,
 Eque tuo dulcis pectore cedat amor.
 Falleris ardentem sequitur Venus aurea Martem,
 Ah nimium Martem diligit illa suum.
 Illa solet tristes vlcisci militis ausus,
 Quique parat victor laedere, victus abit.
 Dij faciant densum quoties prorumpis in agmen
 Hic subeant oculi Liuia pulchra tui.
 Hic subeant lachrymaeque, & inania basia, voxque,
 Hic subeant agiles in tua colla manus.
 Hic subeat, qualis lepidos cum flexit ocellos
 Corda tibi dulcis mollia flexit amor.
 Ah miser, ah cedes placido summissus amori,
 Et fluet è digitis ensis & hasta tuis.*

*Nec poteris flexas pavidus versare cateruas,
 Nec poterunt faciles, vt prius, ire manus.
 Protenus occurret tua Gallia, spesque, fidesque:
 Nec tibi quid vocis, nec tibi mentis erit.
 Ilicet, ardentem galeâ circumdare vultum,
 Terribilisque alto vertice surgat apex.
 Cristaque summa levi circum tremat horrida vento,
 Et subeat nutus tota Medusa tuos,
 Nos Veneris pia gens faciles sectemur amores,
 Et gremium dominae, sint mea castra, meae.
 Hic ego versatos contemnam fortiter enses,
 Missaque quae fuerint omnia tela, feram.
 Diva Venus, Venerisque leues faueatis Amores,
 Haec series vitae tota futura meae est,
 Osculaque, & mites obliquo lumine risus.
 Inuideant somnis clauica torua tuis.
 Me volucrum lenes suadebit inire sopores
 Murmur, & in viridem serpere coget humum.
 Rura colam, Rossaeque genas: sic alter & alter
 Heynsius arma feret, Heynsius arua seret.*

FINIS.